

Ob letošnjem 1. maju
**Svobodni, na
svoji zemlji**

Razvoj nas navdaja s ponosom

Janez Vipotnik v nedeljo na Glavnem trgu: »Preganjajmo površnost, neodgovornost...«

„Ni nam treba biti razočaran nad tem, kar je v povojnem obdobju dosegla Dolenjska. Nasprotno, njen razvoj nas navdaja s ponosom,“ je poudaril član predsedstva SR Slovenije Janez Vipotnik na osrednji dolenski proslavi ob 34-letnici ustanovitve OF in 30-letnici osvoboditve, ki je bila v nedeljo na Glavnem trgu v Novem mestu. Proslave se je udeležilo več kot 10.000 ljudi, med njimi tudi borci XV. divizije, ki so imeli hkrati zbor, med gosti so bili Sergej Kraigher, Lidija Šentjunc, dr. Marijan Breclj, Franc Leskošek, Miha Marinko, Franc Tavčar, Bogdan Osolnik in drugi.

Dolgotrajno in spontano poskajanje se je razleglo, ko so v sončnem dopoldnevu na praznično okrašen

Glavni trg prikoralaki preživeli borci XV. divizije. Najprej štab in pristižne enote, nato 15. SNOUB, 12.

SNOUB, 5. SNOUB „Matija Gubec“, 4. SNOUB „Ivan Cankar“, Artilerijska slovenska brigada, člani Okrožnega odbora OF za Novo mesto in Belo krajino, borci Železniške brigade, potem pa zvesti dediči njihovih tradicij, poslanstva in moči: brigadirji, teritorialne enote domicilnih občin XV. divizije, udeleženci pohoda k Beceletovi jami itd. Vse se je bliskalo v zastavah, odlikovanjih in tistem notranjem občutku veselja nad doseženim razvojem.

Janez Vipotnik: „Dolenjska bo še hitreje napredovala.“

(nadaljevanje na 4. strani)

Več kot 10.000 ljudi je v nedeljo na novomeškem Glavnem trgu pozdravilo preživle borce XV. divizije. (Foto: M. Bauer)

Tedni »Komunista« na Dolenjskem

50-letnico pisane partijske besede in 30-letnico osvoboditve bodo dolenski komunisti proslavili med 1. in 20. majem - Več razstav

30-letnico osvoboditve in 50-letnico pisane partijske besede bodo na Dolenjskem proslavili med 1. in 20. majem. Teden glasila „Komunist“ se bo v Trebnjem in Črnomlju začel 1., v Metliki in Novem mestu pa 5. maja.

V tem času bodo vse osnovne organizacije ZK na sestankih kritično spregovorile o pisani partijski besedi, idejnopolitičnem usposabljanju članstva in 30-letnici zmage nad fa-

šizmom. V vseh občinah bodo izvolili poverjenike za list „Komunist“ in ustanovili aktivne poverjenikov.

V tednu „Komunista“ bodo na Dolenjskem razstave marksistične literature v knjižnicah, šolah in delovnih kolektivih. V Črnomlju bodo pri matični knjižnici odprli stalen oddelek marksistične literature. Več krajev bo obiskala potujoča razstava.

Poleg tega bo še več drugih manifestacij. Sestali se bodo aktivni komunistov. V Črnomlju bodo na novo ustanovili aktivne komunistov - delegatov v samoupravnih interesnih

skupnostih. V šolah bodo pogovori s starejšimi komunisti in borci NOV. Več osnovnih organizacij bo priredilo ogled spominjaka doma v Kumrovcu.

Novo člane ZK bodo sprejeli v vseh štirih občinah: v Novem mestu okoli 300, Trebnjem 40, Metliki 25 in v Črnomlju 30. Partijske knjižnice bodo podelili na slavnostnih sprejemih, kjer bodo sodelovali tudi komunisti jubilanti (člani ZK trideset let in več).

LJUBLJANČANI NA BREŽIŠKEM ODRU

V sredo, 7. maja, bo v Brežicah gostovalo Mestno gledališče ljubljansko s komedijo Branislava Nušiča „Mister Dolar“. Občinstvo bo ob tej priložnosti pozdravilo znane igralce: Judito Hahnovo, Janeza Skofa, Aleksandra Valiča, domačinko Marjano Jaklič - Klansko, Danila Bezlaja, Frančka Drogenika in Milana Kalana. Delo režira Matija Logar.

V današnji Prilogi vas opozarjamo na začetek novega feljtona, ki ga bomo objavljali na šesti strani Priloge. Njegov naslov je LESENE HARFE DOLENJSKE; prvi, ki gostuje v rubriki, pa je Tekavčev kozolec iz Jurne vasi pod Gorjanci. Lahko ste že ugahnili, da bomo pisali o kozolcih, podih, kaščah... z bogato zgodovino.

Na zadnji strani nadaljujemo o gradovi (tokrat je na vrsti Zalog), brskamo po Trdinovih notesih, gledamo v nebo za vremenom. Dober dan smo rekli Dolenjcu Pinu Mlakarju, znanemu baletniku, ki je bil rojen v Novem mestu. Naše uredništvo je bilo v gosteh v Podzemlju in zapis, ki ga objavljamo na tretji strani, nosi naslov BO ZEMLJA BREZ KMETOV SE ZEMLJA? Kot običajno je druga stran namenjena zanimivostim in nasvetom, sedma pa kulturi.

Za prvomajske praznike pričakujemo deloma sončno in toplo vreme, okoli sobote so možne pooblačitve z manjšimi padavinami.

Tretji most v Posavju

Po kulturnem programu boštanj-skih šolarjev, nastopu sevniških pevcev je predsednik izvršnega odbora republiške skupnosti za ceste Vinko Gobec v nedeljo prerezal trak in most izročil namenu.

Cezenj so za konjeniki iz Boštanja zapeljali številni avtomobili, v sprevedu pa je za častnimi gosti, predsednikom republiškega ustavnega sodišča Jožetom Brilejem, republiškim sekretarjem za notranje zadeve Marjanom Orožnom, predstavniki posavskih občin, stopilo okrog 4.000 domačinov z obeh bregov reke.

Kot je dejal v uvodnem govoru predsednik sevniške občinske skupščine Valentin Dvojmoč, je bila prometna zagata na starem lesenem

Trideset let živimo in delamo v svobodni domovini. Ko so 1945 zaplapolale prvomajske zastave, so se potekali zadnji boji za osvoboditev slovenskih tal. Cvetje, ki je prav tako bujno vzbrstelo kot danes, je takrat prekrilo tolike smrti v tihih, nemih in mnogih pravkar izkopanih grobovih. Prekrilo je tudi trpljenje in okrasilo radost viharne pričakovanja zmage in svobode.

Prvi maj pred tridesetimi leti ni bil le znanilec zmage, ampak tudi resnično svobodnega življenja na domačih tleh, na svoji zemlji. Na poti, ki smo si jo izbrali, smo zlasti Slovenci prvi po desetletjih in stoletjih tesno zadihali iz polnih pljuč. To svojo pot v prihodnost smo si z drugimi jugoslovanskimi narodi izkrčili s tisočeriimi žrtvami.

Za tako pravico potekajo boji v svetu že desetletja dolgo, od tistih dni pred devetdesetimi leti, ko je po čikaških ulicah prvič tekla svobodnjaška - proletarska kri. To je bil dogodek, ko je delavski razred prvič v zgodovini stopil organizirano na pot političnega boja za uresničitev svojih elementarnih pravic.

Samoupravni socializem, ki je nastajal pri nas iz korenitih družbenih sprememb, se v praksi nenehno potrjuje in utrjuje oblike neposrednega odločanja delavcev v njihovem družbenem življenju in v vsakem delu. To je ustavna politika naših delavcev, zapisana v sprejeti ustavi. Seveda ni lahko, saj gre konec koncev o proces, ki nenehno spreminja odnose in ljudi, zavest in proces, o katerem gospodarstva mora biti nenehno usmerjen v iskanje novega, plemenitejšega, bogatejšega, usmerjen v tem smislu, da človek naposled človeku resnično postane človek.

mostu huđa ovira za sevniško gospodarstvo. Cezenj je bilo domača nemogoče voziti kontejnerje in železne konstrukcije. Z modernizacijo ceste proti Planini in dalje v Kozjansko se odpira pomembna tranzitna pot. Seveda bi bilo zato treba pričeti čimprej modernizirati cesto proti Mokronogu, kar predlagajo republiški cestni skupnosti, da vneso v naslednji srednjeročni program.

Novi most, ki ga je v glavnem zgradil celjski Ingrad, je dolg 160 metrov. Vozišče je široko 12,6 metra s pločniki na obeh straneh. V most je vgrajenih 1.800 kubičnih metrov betona, 220 ton armature in 20 ton jeklenih kablov. Veljal je 12,6 milijona dinarjev.

A. Z.

Graditelji mostu so na slavalok ponosno zapisali: „Reka ločuje - delo povezuje!“ Novi most bo opravljal svoje tudi pri „zlivanju“ Sevnice in Boštanja, še posebno ko bodo zgrajeni nekateri objekti na boštanjski strani: motel, črpalka in drugo. (Foto: Železnik)

Dragi Tito!
Pozdravno pismo predsedniku republike s proslave v Novem mestu

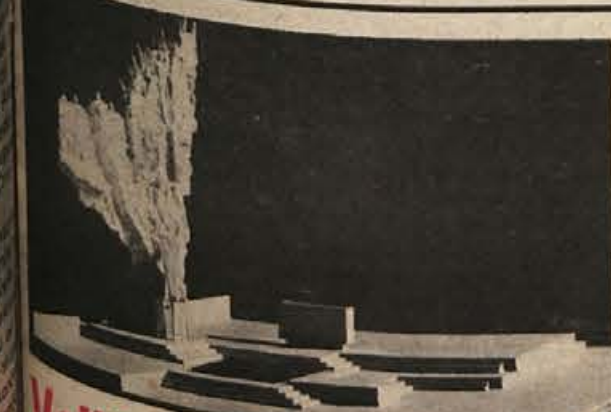
Več tisoč delovnih ljudi Dolenjske in drugih krajev Slovenije in 1500 borcev slavne 15. divizije. Ti s skupnega veličastnega slavlja v Novem mestu ob 30-letnici svobode in socialistični domovini, prežeti s ponosom, da smo svobodni, ter z idejo bratstva in enotnosti, ki je naše hotenje in jamstvo svobode, pošiljamo najtoplejši tovariški pozdrav in najgloblji zahvalo za tvoje vizionarne in revolucionarne ideje, ki so nas pogumno popeljale iz suženjstva v svobodo, iz zaostanosti in revščine ter vojnega opustošenja v družbo, ki lahko s ponosom premeri svojo revolucionarno narodnoosvobodilno in samoupravno socialistično pot razvoja. Gradimo in ustvarjamo in pripravljamo in usvajamo in v trpljenjem priborjeno svobodo, pridobitve in izročila narodnoosvobodilnega boja ter rezultate, ki so sad naporov naših delovnih ljudi, našega delavskega razreda in naše Zveze komunistov.

Bili smo, smo in bomo tvoji zvesti sobojniki v boju za samoupravni socializem, za krepitvo bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, za nove delovne uspehe na vseh področjih našega družbenega in političnega življenja in za mir v svetu, ki mu daje prav naša nevrščena aktivna udeležba v mednarodnih odnosih najgloblji pomen in najbojnejše jamstvo tudi za našo veliko skupno prihodnost.

Objavljamo Ti, da bomo do konca in z največjim zaupanjem in jutrišnjim dan tudi poslednji med prvimi borci uresničevali njih rezultati nas bodo popeljali v lepše življenje v svobodni domovini. Naša velika skupna želja je, da bi kot herojski voditelj še dolgo ostal na čelu naših narodnoosvobodilnih in naše revolucionarne in herojske Zveze komunistov.

Mladina in občani Dolenjske ter borci XV. divizije

400 DELOVNIH MEST
V vsi občini bodo letos povečali zaposlovanje za sedem odstotkov. Največ mest, v prostih 142 delovnih mestih, v prometu 16, v trgovini 17, v obrti 47, v industriji 161, v gospodarstvu pa 28. Turistična elektrarna bo za gradbeno razpisala še nova delovna me-

Veličastna oddolžitvev

Tako velikega praznovanja kot bo ob jubilejni 30. obletnici osvoboditve v Ljubljani najbrž še ni bilo. Ljubljana, heroj, se bo veličastno oddolžila svojim osvoboditeljem.

Mnoge kulturne, športne ali družabne prireditve se bodo vršile v čast dnevu, neizbrisljivo zapisanemu v zgodovino naših narodov. Naj jih omenimo samo nekaj.

Taka po mestnih ulicah in pohoda ob žici okupirane Ljubljane se bo tokrat udeležilo rekordno število ljudi, pričakuje se nad 120.000. 9. maja bodo na vogalu Titove in Šubičeve ulice odkrili spomenik legendarnemu partizanskemu komandantu Francu Rozmanu - Stanetu. Spomenik je delo akademika kiparja Janeza Pirnata. Osrednja slovenska proslava ob obletnici osvoboditve bo v Ljubljani 10. maja. Poleg govora bo imel Jože Smole, predsednik mestne konference SZDL Ljubljana. Za njim bo slavnostno spregovoril državni govornik predsedstva SR Slovenije, ki bo spregovoril o odkritju mogočnega spomenika revolucije na Trgu revolucije. Okoli 9 m visok in 16 m širok spomenik je delo akademika kiparja Draga Tršarja in arhitekta Braca

Od 16. do 22. aprila je bila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprta tretja mednarodna razstava učil in šolske opreme, ki je vzbudila veliko pozornosti in zanimanja med pedagoškimi delavci. Ogledali so si jo tudi učitelji iz Dolenjske.

(Foto: France Brus)

Minuli teden je praznoval Šolski center za gostinstvo Novo mesto tridesetletnico dela. V počastitev praznika so priredili partizanski pohod v Karlovce za Hmeljnikom, kjer je bil septembra 1942 ustanovljen partijski komite železničarjev. Na mitingu so sodelovali tudi vojaki in starešine novomeške garnizije.

Zgodovinski dan za razvoj dolenske regije? V ponedeljek, 28. aprila, so predstavniki črnomaljske, metliške, novomeške in trebanjske občine v Trebnjem podpisali sporazum o izdelavi regionalnega načrta Dolenske in pogodbe z urbanističnim inštitutom o prvi fazi izdelave. (Foto: I. Zoran)

Ob dnevu prosvetnih delavcev občine Kočevje so se kočevski prosvetni delavci srečali z učitelji iz pobratene Doline pri Trstu. Na sliki: učenci osnovne šole Kočevje izročajo šopek cvetja ravnatelju osnovne šole Simon Gregorič iz Doline.

(Foto: F. Brus)

IZPOLNIMO MUZEJSKO ZBIRKO

To leto, ko praznujemo tudi 30-letnico vrnitve naših izgnancev v domovino, nameravamo na brstaniškem "Muzeju izgnanosti" sedanjemu zbirko še izpopolniti, oziroma razširiti. Vodstvo to pomembne ustanove prosi za imajo doma še kakršnokoli gradivo o težkih dnevih, ki so jih v čim prej pošljejo "Občinski Kriko". Vse, kar bodo poslali, bo dorodilo za izpopolnitev sedanjih muzejskih zbirk! To bi kasneje do 8. junija, ko bo na brstaniškem gradu velika svečnica. Vodstvo muzeja bo dobrodošlo pisano, materialno ali kakršnokoli drugo gradivo.

Sejmišča

NOVO MESTO - Na sejmišču v Novem mestu so rejci pripeljali 363 do 12 tednov stare prašiče za 600.000. Rejci so prodali 362 mlajših prašičev po 170.000. Tako so cene od zadnjega sejma niso skoraj nič spremenile.

BREŽICE - Na tedenskem sejmu prašičev v Brežicah so imeli kupci na voljo 496 prašičev do 3 mesecev starosti in 23 nad tri mesece. Rejci so prodali 362 mlajših prašičev po 170.000. Tako so cene od zadnjega sejma niso skoraj nič spremenile.

Ne zaupati vsem »samoupravnim servisom«!

Vsak začetek je težak in tudi novi ustavni odnosi si prek številnih ovir utirajo pot v temeljne organizacije združenega dela, v samoupravne interesne in družbenopolitične skupnosti, ugotavljajo v posavskih občinah.

Zlasti manjši delovni kolektivi se težko znajdejo, ker se otepajo s kadrovskimi težavami. V podobnem položaju so krajevne skupnosti na podeželju, ki brez ustrezne pravne pomoči težko uveljavljajo nove odnose. Dogovori z delovnimi kolektivi za financiranje njihovih programov niso uzakonjeni ne na eni ne na drugi strani. Še celo občinske skupščine jim nakazujejo denar po starem, v obliki dotacij.

Da pa ne bi bili ti "vzorčni" akti prevzeti na slepo z vseh vetrov, in da jih ne bi bilo treba čez mesec ali dva spet popravljati in ponovno prilagajati, bi morali zagotoviti družbenopolitično verifikacijo tistim, ki to zaslužijo. S tem bi takoj zaprli pot komercializmu na račun slabe strokovne poučenosti delovnih ljudi oziroma kolektivov, ki nimajo strokovnjakov za pripravo nujno potrebnih aktov.

Ponekod so v takih primerih prišle na pomoč občinske skupščine s svojimi službami. Vendar vsega tudi te ne morejo obvladati. Temeljne organizacije združenega dela na primer ne morejo spremeniti medsebojnih pravic in obveznosti s skupnimi službami v podjetju, pa tudi na obveznosti do krajevnih skupnosti gledajo povsod z drugačnimi očmi. Preveč stvari je odvisnih od dobre volje in naklonjenosti posameznikov.

J. TEPPEY

Zadrega, v kateri so se znašli delavci v TOZD, pa napeljuje vodo na mlin vsem tistim, ki so pravočasno spoznali, da iz nje lahko kujejo denarce. Pojavljajo se "samoupravni servisi" za raznovrstne pravilnike, statute, dogovore in druge akte, s katerimi želijo delovni ljudje uresničiti zahteve, ki jim jih nalaga ustava.

Vinko Gobec odpira sevniški most

Bo treba tako?

Kako do cest?

Predsednik izvršnega odbora republiške skupnosti za ceste Vinko Gobec je ob otvoritvi novega mostu v Sevnici navedel nekatere zanimive podatke o naših cestah. V republiki je makadamskih še 1.700 km regionalnih cest, čeprav jih je bilo v 30 letih posodobljenih 5.500 km.

Za to, da bi izpolnili srednjeročni program 1971-75 manjka okrog 40 milijonov dinarjev. Če bi hoteli

Kje si, delegat?

Za četrtek, 24. aprila, je bila predvidena seja skupščine kulturne skupnosti Novo mesto. Na nji bi morali obravnavati in sprejeti tako pomembne samoupravne akte, kot so finančni načrt, statut in po-

slovnik. A seje ni bilo! Oba zbora skupščine sta bila nesklepčna, ker je na sejo prišlo premalo delegatov.

Ze prejšnja seja je pokazala, da nekatere delegacije sploh ne pošiljajo delegatov, da se celo opravičijo ne. Samo po sebi se zastavlja vprašanje, kaj je s temi delegacijami. So morda v njih izvoljeni nepravilni ljudje? Naj morda ta nezainteresiranost pomeni, da je našemu delovnemu človeku vseeno, kaj se dogaja v našem kulturnem življenju, da noče o njem soodločati? Ali pa lahko kar postavimo najtežje vprašanje: smo premalo zreli za samoupravljanje?

Ne! Številni uspehi in široko zanimanje delovnih ljudi za samoupravljanje potrjujejo, da smo resno zavzeti za preobrazbo naše družbe, da resnično želimo odločiti o dogajanju v naši družbi. Toda ta primer, ki je, upajmo, samo enkrat, ponuja upravičen dvom o pravilni izbiri posameznikov za delegate, potrjuje, da nekateri niso dovolj zreli. Tisti, ki vlogo delegata jemlje tako neresno, ne zasluži zaupanja delovnih ljudi in s svojo neresnostjo pripomore k temu, da se kolo novega ne giblje tako hitro, kot bi se sicer lahko.

A. Ž.

Tudi modernizacija je stalna skrb

Svetal zgled

Med organizacijami združenega dela v črnomaljski občini je v preteklem letu po podatkih SDK semiška tovarna kondenzatorjev najuspešnejše poslovala. Kljub temu, da se delo v tem kolektivu srečujejo s celo vrsto težav, ki bi se marsikomu zdele nepremostljive, so jih z zagrizeno borbo za trg, s kvaliteto izdelkov in solidno dobavo uspešno premagali.

Iskra zaposluje blizu 1200 ljudi in je dosegla v letu 1974 - 148 milijonov dinarjev celotnega dohodka, kar je za 28 odstotkov več kot leto dni prej, izvozila pa je za več kot 2 milijona dolarjev blaga. Izvažala je v 20 držav, pri čemer velja še posebej poudariti, da je izvoz porasel za 23 odstotkov in da ga usmerjajo predvsem na konvertibilno področje. Iskra je postala tako prvi izvoznik v občini.

Kolektiv izpod semiške gore in drugi del v Črnomlju, ki sta zrasta brez tradicije in v zelo težkih razmerah, je znan tudi po tem, da ima zelo dober posluh za krajevno problematiko. Izdatno podpira komunalno, kulturno in športno dejavnost, razen tega ima največ lastnih stanovanj med vsemi kolektivi v občini in tudi skrb za kadre kaže tu tepe sadove.

Če bi se po kolektivu Iskre in njegovi iznajdljivosti, pa tudi poštvalnosti zgledovali manj uspešni kolektivi, najbrž ne bi bilo nič narobe.

R. B.

Tako, sestanka je konec, zdaj se pa lahko pomenimo...

(Karikatura: Marjan Bregar)

Kmetijski nasveti

Voluhar - »strah in trepet«

Sadarskega in vrtnarskega pogovora si zlasti v teh dneh skoraj nihče ne more zamisliti brez besed o voluharju. Ta škodljivec je vedno strah in trepet sadjarjev, vrtnarjev in poljedelcev. Da se ga zaredi na vrtu ali v sadovnjaku, ugotovimo po značilnih znakovih, ki so zaprti, vendar ne s krtino, tako kot so krtovi. Da je voluhar uničen, spoznamo po tem, da se ne upira pritisku, ko ga upognemo ali skušamo izpuliti. Veliko škode pa ne dela samo voluhar, temveč tudi na njivah, na katerih spodjeda

večina spopadov z voluharjem se konča le z delnim uspehom. Najstarejši način zatiranja je nastavljanje vab in pasti, ki so učinkovite le pozimi, ko ima voluhar na voljo malo hrane. Na večjih površinah je mogoče škodljivca zatreti z različnimi strupi, kot so tomorin, racumin, zlasti pa cymag, ki v voluharju povzroča hudo strupeno cianovodikovo zastrupitev. Med strupi zahtevata posebno previdnost endrin (uporabljen v poznih jeseni) in toksafen, ker ju uporabljamo

na najboljših pripravki pa je sorazmerno nov izdelek polivinilnol. Na gospodarstvo prodajajo v kilogramskih pločevinkah. Uporabljamo ga tako, da te kroglice vsujemo v rove ali v ped globoke luknje, ki jih izrtamo v zemljo (ena luknja na 1 m²), ob lepem vremenu in v nepre-

menjenih fosforovodik, plin, ki je težji od zraka in ki prodira v rove. Poytanol daje zanesljiv uspeh, če ga uporabimo v rove ali v ped globoke luknje, ki jih izrtamo v zemljo (ena luknja na 1 m²), ob lepem vremenu in v nepre-

Inž. M. L.

vredno je zapisati...

Podatki kažejo, da v novomeški občini več kot 6.000 delavcev, ki so mlajši od 27 let, nima dokončane osemletke. Ta nič kaj razveseljiva številka razkrije več reči. Najprej slabo izobrazbo generacije, ki je tako rekoč šele stopila v proizvodne odnose, potem tudi dejstvo, da v delovnih organizacijah pri novih zaposlitvah niso gledali v spričevala. Ob tem lahko sodimo, da se v podjetjih dolgo niso zmenili za nedokončane osnovnošolce, saj je pobuda za tako imenovane večerne osemletke sta-

Boljši odnos

ra povprečno komaj pet, kvečjemu šest let. „Pravi“ rezultati takega odnosa so se kajpak kazali v slabši storilnosti, nezadostnem sodelovanju zaposlenih pri upravljanju in sploh pri odločitvah na mnogih področjih.

Povečana skrb za izboljšanje izobrazbene strukture je vidna, ni pa še zadovoljiva, čeprav povedo podatki, da je v zadnjih letih v novomeški občini končalo izredno šolanje na višjih solah 180, na srednjih 500, na poklicnih 200 in na osnovnih 500 ljudi. Ko so ta vprašanja pretresali na občinskem komiteju ZK, so menili, da ni dovolj skrbi zgoraj za število izobražencev in strokovnjakov, skratka za solane ljudi, marveč je skoraj poravnane ravnanje, da so izšolani ljudje tudi primerno zaposleni. Analize namreč povedo, da so v nepravilnem oziroma neustreznem zaposlovanju strokovnjakov še velike rezerve.

Po mnenju komiteja je nujno vse to spremeniti, izboljšati. To se da doseči z boljšo organizacijo dela, ustreznim sistemom nagrajevanja, ureditvijo samoupravnih in delovnih odnosov in kajpak z večjo skrbjo za nelehno strokovno (in dopolnilno) izobraževanje zaposlenih. Časi, ko so se podjetja zadovoljevala zgolj z zidanjem novih hal, nameščanjem novih sodobnih strojev, niso pa skrbela za strokovno usposobljenost, morajo biti z vselej pokopani.

I. Z.

Razvoj...

(nadaljevanje s 1. strani)

V tridesetih letih prehojeno pot je opisal Janez Vipotnik, član predsedstva SR Slovenije in nekdanji komisar XV. divizije, ki je opozoril, da je bilo pred vojno v vsej Beli krajini komaj 98 delavcev, na območju zdajšnje novomeške občine pa je bilo zaposlenih nekaj čez 3000 delavcev. Zdaj je v obeh belokranjskih občinah v družbenem sektorju skoraj 7000 delavcev, v novomeški več kot 18.000, v Trebnjski pa blizu 2.500.

Narodni dohodek se je v letih od 1963 do 1973 povečal v Črnomlju za 450 odstotkov, v Metliki za 853, v Novem mestu za 638 in v Trebnjem za 184, skupaj v regiji povprečno za 564 odstotkov, kar je več kot slovensko povprečje.

„Dolenjska regija,“ je poudaril Vipotnik, „je dober primer, kako so benedicirane oblasti za naložbe v manj razvita območja že dale rezultate. Napredek je viden povsod, kjer je zakon omogočil dodatne pospeške ustvarjalnosti in mobilizacijo lastnih sil. Dolenjska regija je tudi zgled dobrega izkoriščanja možnosti za razširjanje industrije in središč na manj razvita območja.“

Ob tem je Janez Vipotnik opozoril tudi na nekatera manj razveseljava dejstva, ki spremljajo dolenjski razvoj. Dolenjska regija v izobraževanju zaostaja za slovenskim povprečjem. V Sloveniji ima 55 odstotkov ljudi več kot osnovnošolsko izobrazbo, na Dolenjskem le 29 odstotkov. Podobno velja tudi za srednje, višje in visoke šole. V Sloveniji pride na 10.000 prebivalcev 120 študentov, na Dolenjskem pa le 81.

„Dolenjska,“ je poudaril Vipotnik, „bo zagotovo hitreje napredovala v svoje dobro in v dobro skupnosti, če bo sistematično razvijala strokovno in družbeno vzgojo šolarjev in vseh ljudi, če bo predvsem vsebinsko, sistematično razvijala samoupravljanje, da bo delavec, ki ga je socialistična revolucija, katere sestavni del in nosilec je on sam, dvignila v osebnost. Do kraja bo moral uresničiti svojo samoupravljalno pravico.“

V nadaljevanju govora je Janez Vipotnik poudaril, da bomo morali bolj pohiteti tudi k oni slovenski tradiciji, ki je nekoliko zbledela, namreč, biti dober, vreden, kvaliteten delavec. Preganjamo površnost, ohlapnost in neodgovornost, ki tu in tam izpodnaša uspehe naše ustvarjalnosti, kajti samo trden temelj vzdrži visoko stavbo. Mi pa zidamo visoko.

Govorec o mednarodnih odnosih in položaju Jugoslavije v tem okviru, je Vipotnik poudaril, da je usoda Jugoslavije odvisna predvsem od nje same, od njene notranje trdnosti, njene usmeritve in sposobnosti, kako jo uresničuje.

„Mednarodni odnosi danes bole hajo za mnogimi nasprotji in odpori in tudi mi doživljamo vulgarni in bedne napade na našo državo in njeno družbeno ureditev.“

„En sam odgovor imamo,“ je prabil govornik, „odgovor za notranjo in zunanjo porabo: dogovor v duhu našega najbolj dragocenega izročila, da krepimo našo enotnost, da smo strnjeni v SZDL na čelu z Zvezo komunistov, da usmerjamo naše akcije na ključne točke družbenega napredka, da razvijamo samoupravljanje in z vsemi silami težimo za tem, da uveljavimo delavca, da bo do kraja razpolagal s sadovi svojega dela, da utrjujemo bratstvo in enotnost, pa tudi varnost in obrambo domovine pred vsakršnim sovražnikom.“

Udeleženci veličastnega zborovanja na novomeškem Glavnem trgu so poslali tovarišu Titu pozdravno pismo (objavljamo ga posebej).

V petek, soboto in nedeljo je bilo v trebnjski, metliški, črnomaljski in novomeški občini v počastitev 30-letnice osvoboditve in jubileja Osvobodilne fronte več krajevnih proslav. Podobno kot osrednja na novomeškem Glavnem trgu so izpričale misel, ki je v vseh nas: Ponosni smo na doseženo, še bolj bomo delali, gorje tistemu, ki bi si drznil seči po koščku naše domovine. (Poročila o praznovanjih ob dnevu OF objavljamo še na komunistih straneh).

MARJAN BAUER

V počastitev 30-letnice osvoboditve in srečanja borcev 15. divizije je novomeški Partizan v sodelovanju z občinsko konferenco SZDL organiziral množični pohod k Beceletovi jami pri Starem gradu nad Otočcem. Pohod je uspel, saj se ga je udeležilo okoli 500 ljudi. Na sliki: prva skupina si ogleduje vhod v jamo. (Foto: Janez Pezelj)

DBH vključena v Ljubljansko banko

Kreditne odnose naj bi zamenjale drugačne oblike kroženja denarja, pri katerem bi delavci neposredno odločali o rezultatih dela

Na 16. zboru upravljalcev Ljubljanske banke sta 24. aprila 1975 prvič sodelovali tudi delegacija Dolenjske banke in hranilnice iz Novega mesta ter delegacija varčevalcev LB. Obe so zbrani delegati LB pozdravili z aplavzom, zlasti nastop Zdravka Petana, ki je govoril o prehojeni poti DBH in o julija 1973 sklenjenem samoupravnem sporazumu o poslovnem in tehničnem sodelovanju obeh bank. Po dveh uspešnih letih je sodelovanje pripeljalo do integracije obeh bank, kateri je delovni predsednik tov. Vižintin v imenu vseh upravljalcev LB zadel mnogo dobrih posledic.

Iz obsežnega dnevnega reda 16. zбора upravljalcev Ljubljanske banke bo za naše bralce verjetno najbolj zanimivo, da so vsi delegati soglasno sprejeli predlagane sklepe in pogodbo o integraciji DBH z

Ljubljansko banko, sklep o organiziranosti bančnega poslovanja na območju občin Novo mesto, Trebnje, Metlika, Krško, Brežice in Sevnica, sklep o vključitvi podružnice DBH Krško v organizacijski sestavi LB in začasen sklep o opravljanju določenih bančnih poslov v podružnicah LB Celje in Novo mesto. S tem je uspešno sklenjeno večmesečno politično in strokovno delo na širšem območju Dolenjske in Spod. Posavja, ki je pripeljalo do reorganizacije bančništva v pokrajini.

O uresnitvi dogovora o poslovnih politikah LB v letu 1974 in o nadaljnjih nalogah ustavnega preoblikovanja banke je govoril na zboru Gregor Klančnik, predsednik izvršilnega odbora LB. Pri tem je med drugim poudaril, da je banka uspešno uresničevala smernice in naloge, ki so jih njeni upravljalci začrtali s poslovnimi politikami. LB je v minulem obdobju uspešno krepila svojo kreditno zmogljivost, različni premiki v njej pa so ji dajali in večali tudi novo vsebino. Pogloblja se zlasti sistem samoupravnega sporazumevanja ter načelo solidarnosti in skupne odgovornosti. Upravljanje banke je čedalje bolj demokratično in v duhu nove ustave, čeprav banka pogreša nove instrumente in mehanizme, na

ŠMARČANI ZA ZGLED

V torek je predsednik sevniške krajevne skupnosti Oton Šket izročil namenu asfaltirano Šmarsko ulico. Asfaltni trak je dolg 260 metrov, širok 6,5 metra, zraven je tudi pločnik (1,5 m). Pohvalna je udeležba občanov: 20 stanovalcev te ulice je na hišo prispevalo po 5.000 dinarjev, hkrati pa so opravili še za 50.000 dinarjev raznih del (izkopi za javno razsvetljavo, telefonski kabel, ostala ročna dela). Ob tem seveda plačujejo tudi prispevek za mestno zemljišče in druge davjate. Skratka: lep primer soudeležbe občanov tudi v mestu in ne le na podeželju.

Na obisk v Arcevio

Bratske vezi se vedno bolj krepijo

Predstavniki pobratenega italijanskega mesta Arcevia, ki so bili navzoči na proslavi občinskega praznika v Ribnici, so uradno povabili, naj ribniška delegacija obišče njihovo mesto. Tokrat so se tudi dogovorili, da bodo dosedanja uradna srečanja razširili še na druga področja.

Obisk ribniških predstavnikov v pobratenem mestu bo sovpadal s proslavo 30-letnice sodelovanja italijanskih in jugoslovanskih partizanov. Proslava bo 11. maja.

Po sklepu izvršnega sveta občinske skupščine bo razen uradne delegacije odšel na pot tudi pevski zbor iz Dolenje vasi, kar že pomeni zač-

tek razširjenega sodelovanja med pobratenima občinama. V prihodnje so predvidena srečanja tudi na športnem področju, najprej obeh nogometnih moštev, potem pa tudi drugih ekip.

Za sodelovanje so pokazali zanimanje tudi ribniški avtomobilski tekmovalci, vendar v Arcevii nimajo podobnega kluba.

Letošnje proslavljanje 30-letnice osvoboditve in zmage nad fašizmom, kar slave širou po svetu, bo spet pomenilo korak naprej, k še tesnejšemu sodelovanju med pobratenima občinama različnih držav. Ta krepitev bratskih vezi pa pomeni tudi krepitev prizadevanj za mir na svetu in za prijateljsko sodelovanje med vsemi narodi.

F. Z.

PRIZNANJA OF

Med letošnjimi prejemniki priznanj Osvobodilne fronte so tudi Maks Bilc iz Sevnice, eden od organizatorjev narodnoosvobodilnega boja in aktiven družbenopolitični delavec; Anton Dvojmoč iz Črnomlja, požrtvovalen delavec v času osvobodilnega boja in pri povojni izgradnji Bele krajine; Anton Ožbolt iz Kočevja, partizanski borec, družbenopolitični delavec v času NOB in po njem ter uspešen delavec pri partizanskem zgodovinopisju; Ivanka Pavlin iz Trebnjega, partizanska borka, požrtvovalna aktivistka v ZK in drugih družbenih organizacijah.

Janez Vipotnik:

Dolenjski kmetje so jo hranili

Če je za katero enoto mogoče trditi, da je bila vezana za eno področje, je bila XV., če vključimo pod Dolenjsko tudi Belo krajino, izrazito dolenjska divizija. Zrastla je pretežno iz dolenjskih kmečkih fantov, delavcev, študentov. Ves čas se je bojevala na Dolenjskem. Dolenjski kmetje so jo hranili, skrbeli zanjo, združeni v OF predstavljali politično osnovo njenega boja. Mi, nekdanji partizani XV. divizije, tega bomo nikoli pozabili. Zato nam ni vseeno, kako se razvoj področja, ki je v času vojne prispevalo toliko žrtev. Ni nam treba biti razočaran nad tem, kar je v povojnem obdobju dosegla dolenjska regija. Nasprotno, njen razvoj nas navdaja s ponosom. Dovolite mi, da povem nekaj podatkov:

Veliko novih obratov, ki so v ponos celi Sloveniji, delo kruh in skupno delo oblikuje zavest delavcev v Beltu, Belu, du, pogonih Iskre, Beti, Industriji motornih vozil, Krki, Novotoku, Novolesu, Labodu, Dani, tovarni predelave krompirja, pogonih Tesnilke itd., itd. Pred vojno je bilo v celi Beli krajini 98 delavcev, nič bolje ni bilo v Trebnjem, na območju njemu območju novomeške občine je bilo zaposlenih 31 delavcev. Danes je v obeh belokranjskih občinah zaposlenih v družbenem sektorju 6855 delavcev, v Novem mestu 2900 in v Trebnjem 2.452. Dolenjska regija ima danes še 29 kmečkih prebivalcev, 1948. leta jih je bilo 68,6 %.

Narodni dohodek je porastel od 1963. do 1973. leta v Črnomlju za 450 %, v Metliki za 853 %, v Novem mestu za 638 % in v Trebnjem za 184 %, vsi skupaj v regiji za 528 %, medtem ko je v Sloveniji v tem času porastel za 278 %. Narodni dohodek v kmetijstvu se je povečal v zadnjih letih v Črnomlju za 246 %, Metliki za 457 %, Novem mestu za 278 % in v Trebnjem za 287 %, medtem ko je v celi Sloveniji v tem času porastel za 306 %. Rast gospodarstva je v regiji nad slovenskim povprečjem, medtem ko je v kmetijstvu nekoliko pod njim.

(Član predsedstva SRS na nedeljski proslavi v Novem mestu)

Mika Špiljak:

Velika moralna vrednota

Dejstvo je, da so delovni ljudje po vsej Jugoslaviji izredno dobro sprejeli stališča sindikata o spremembah v politični ustvarjanju in delitve dohodka, kar naj prispeva k resnejšemu nagrajevanju po delu, odpravljanju nedelavnosti, krepitvi organizacije in razpisništva. To je velika moralna vrednota, velika prilžnost, ki nudi možnost, da se politično organiziramo in gremo še pogumeneje naprej. Glede ustvarjanja delitve dohodka je treba nadaljevati z aktivnostjo, ki poteka. Rezultati, ki smo jih dosegli in ki jih dosegamo, so najboljši spodbuda za to. Mnogi ljudje se zavedajo, da se dohodkovna lahko poveča in izboljša življenjska raven samo z večjo produktivno in večjo produktivnostjo. S tem bodo hkrati rešili tudi osnovni problemi našega ekonomskega in družbenega razvoja.

(Predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije v prvomajskih odgovorih „Komunistu“)

Mladi v kmetijstvu

Večja organiziranost mladih kmetov za bolj dejavnost - V vsaki KS naj bo tudi AMZ

Približno 80 delegatov iz posameznih občin se je udeležilo prve seje konference mladih v kmetijstvu pri RK ZSMS, ki je bila v soboto, 19. aprila. Na seji so sprejeli pravilnik o organiziranju mladih v kmetijstvu in izvolili novo predsedstvo, sekretarja in predsednika.

Jože Dular je v svojem referatu spregovoril o nadaljnjem razvoju kmetijstva, o nalogah ZSMS, organiziranju aktivnih mladih kmetov, o vključevanju mladih kmetov v ZSMS. Glede kadrovske problematike je ugotovil, da bi potrebovali najmanj dvakrat več strokovnih moči, kot jih imamo sedaj, zato bo potrebno skrbeti za čim večji vpis mladih v kmetijske šole.

Delegati so v razpravi spregovorili o delu AMZ, o zahtevku po pravilni delitvi dohodka po delu, o kooperaciji in drugih vprašanjih, ki tarejo

POVSOD PODPRTA ZAMISEL

Pred kratkim so bili končani sestanki političnih aktivov na celotnem območju črnomaljske občine. Med drugim so obravnavali možnost za uvedbo samoprispevka v korist šolstva in otroškega varstva, ker so težave na tem področju najhujše. Povsod so podprli to zamisel, zavedajo se, da gre pri tem predvsem za korist lastnih otrok.

kmetijstvo. Zanimiva je bila tudi va o slovenski kmetiji, ki je v povprečju 3,5 hektarja, kar je velne zemlje prunajna proizvodna enota. Skrite rezerve so predvsem bolj intenzivnem obdelovanju, boljšanju tržišča za pridelke, nem nakupovanju dragih strojev, niso nikoli povsem izkoriščene, tudi nikoli ne amortizirajo. Po zaključku seje so predlagali gradnje najboljšim aktivnim mladih kmetov in pridelovalcev, družnikov in pridelovalcev, nega zrna za dobre pridelke. CVETKO ČUK

MNOGO NALOG SINDIKATA

Na delovnem sestanku proskov in sekretarjev sindikatov svetov Zveze sindikatov Slovenije je bil 17. aprila v Ljubljani tično ocenili razmere, v katerih občinski očitno prepoznajo materialni pogoji, ki so potrebni za uvedbo celodnevne prednostni pogoji, ki so potrebni materialnimi pogoji, ki so potrebni za uvedbo celodnevne prednostni pogoji, ki so potrebni plačal ob izplačilu enega mesečnega osebnega dohodka 5. januarja, solidarnostni dinar.

V Žužemberku je bila v petek zaključna slovesnost ob „Tednu solidarnosti z vietnamskimi pionirji“, ki je bil od 9. do 15. decembra lani. Pionirski odredi, ki so za vrstnike v Južnem Vietnamu zbrali največ denarja, so dobili pismena priznanja, najboljši odred, letos je bil to žužemberški, pa tudi zastavo Osvobodilne fronte Južnega Vietnama. Predstavniki žužemberškega pionirskega odreda jo je izročil južnovietnamski veleposlanik v SFRJ Minh-Nam. Slovesnosti so se udeležili tudi Franc Leskošek, Mara Rupena-Osolnik, Olga Vipotnik, Niko Lukež in drugi. (Foto: S. Mikulan)

Zgledna veterinarja

Veterinarji in tehniki veterinarske postaje v Brestanici že vrsto let pripravljajo za umetno osmenjevanje prave živine, na zelo obsežnem delovnem področju prispevajo h kakovostnemu dvigu živinoreje, predvsem pa so nepogrešljivi pri zdravljenju živine.

Vsega tega se živinorejci daleč pod Bohorjem dobro zavedajo, premla pa to javno izpričajo veterinarski postaji, zato naj bo v ta namen objavljen naslednji primer: Alojz Sanda, mali kmet z Malega Kamna, si je z veliko truda in priredovanjem vzredil mlado kravo domaćice reje. Ker ima Sanda skoraj vso živinsko krmno tik ob makadamski krmni podzira tudi kos žice. Brez stroka usoden tako za kravo kot za mlado, zato je pravočasna in uspešna operacija krave, ki sta jo izvedli veterinarja iz brestaniške postaje Ivan Acanin in Taso Bednaršek, ki sta veterinarja po operaciji večkrat brez naročila obiskala in pregledala bolno kravo.

To njuno dejanje zasluži gotovo priznanje, omenimo pa še, da brestaniška veterinarska postaja krepi tudi živinsko zavarovanje, kar

mного prispeva k dvigu našega kmetijstva nasploh. J. M.

„DOMIADA“

Na letošnji „domiadi“, srečanju mladine iz šestih dijaških domov (Murska Sobota, Celje, Kranj, Koper, Nova Gorica in Novo mesto — Krško), ki je bilo od 18. do 20. aprila v Murski Soboti, je sodelovalo tudi 60 gojenčev in gojenk iz Novega mesta in Krškega. S sovrstniki so se pomerili v različnih športnih disciplinah in šahu ter dosegli lepe uspehe. Sodelovali so tudi v kulturnem programu;

S srečanja mladine dijaških domov Slovenije, ki je bilo letos v Murski Soboti. (Foto: Igor Makuc)

STONE VRANIČAR

16. aprila smo pospremili na zadnjo pot Toneta Vraničarja iz Metlike, ki se je pod bremenom življenja zgrudil v 62. letu starosti.

Kot kmečki sin in pozneje obrtnik se je leta 1941 vključil v delo za OF. Sodeloval je z organizatorji in prvoborci, ki so delali v rajonu Metlika — vzvod. Leta 1942 so ga okupatorji zaprli v Novem mestu, kjer je bil do junija 1943. Po zaporu je živel pri očetu v Slamni vasi in deloval kot rajonski aktivist OF. Po kapitulaciji Italije je bil nekaj časa zaposlen na komandi mesta Metlika, postal spet rajonski aktivist in aktivist za okrožje Bele krajine ter bil član narodnoosvobodilnega odbora za Belo krajino, kjer je kot referent skrbel za izgradnjo ljudske oblasti in nabavo orožja.

Po osvoboditvi je postal sekretar OF in sekretar komiteja KPS za okraj Novo mesto. Kmalu je prišel v Črnomelj in postal član NOO za okraj Črnomelj. Bil je predsednik planske komisije, ki je imela za nalogo izgradnjo porušene domovine. Za tem je postal referent za kmetijstvo in narodno zaščito in skrbel za razvoj zadrugištva. Ves čas je deloval kot član številnih družbenopolitičnih organizacij in društev, bil je odbornik OLO Črnomelj in Metlika. Pred upokojitvijo je deloval na občini Metlika kot referent za vprašanja borcev in invalidov NOB.

Kljub težavam, ki jih prinaša nagel razvoj, je ostal zvest nazorom, za katere je žrtvoval mladost in celo življenje, zato ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

R. F.

SKRB ZA GROBIŠČA

Na četrti odredni konferenci DVO osnovne šole „Baza 20“ v Dolenjskih Toplicah so kritično ocenili dosedanje delo in skupaj ugotovili iskani oblik za uspešno delo. Med drugim so sklenili, da bodo posamezne razredne pionirskovalne redno vzdrževale in nemotne NOB v Dolenjskih Toplicah, Soteski, Poljanah, Zgornjem Hrastcu, v Komarni vasi, na Pogorelcu in v Jelendohu. Odločili so se, da bodo vsako grobišče očistili najmanj enkrat na leto in tako pokazali spoštovanje, ki ga čutijo do velikih vojaških in civilnih žrtev.

Na predlog Občinske zveze kulturno-prosvetnih organizacij so ustanovili šolsko športno društvo. Sprejeli pa so tudi več dogovorov o vzdrževanju reda na šoli in o uporabi šolskega športnega parka.

Človek za vse

Novi fotoklub je začel, od kar ga vodi Rajko Henigman, dolgoletni delavec v Domu JLA inooperater, ampak se loti vsakega dela, zato mu pravijo tudi „človek za vse“. Kadar je treba popraviti ali pripraviti prireditve, Henigman vedno uporabi svojo široko izkušnjo in koristno svetlo misel. Rajko in delom v fotoklubu je hitro začel. V kratkem času je številne člane seznanil z vsemi skrivnostmi fotografije.

Ko so zbrali potrebna sredstva za fotolaboratorij in so iskali dolgo premišljali: Rajko Henigman je prevzel vodstvo in fotoklub je hitro začel. V kratkem času je številne člane seznanil z vsemi skrivnostmi fotografije.

Izkušil sem se za čevljarja, to je želja po znanju me ni nikoli zapustila in tako sem zdaj celo sam izdeloval čevlje. Moj konjiček pa je fotografija. V našem fotoklubu imajo člani odlične možnosti, saj je zagotovljeno vse potrebno za delo. Moram reči, da sem s svojim delom zelo zadovoljen. Vesel sem, da delam v Domu JLA,“ je dejal Henigman sam.

Te dni pripravljamo razstavo fotografij življenja in delo pionirskih JLA v Kasarni Milana Kopačeviča. Gradivo za razstavo so pripravili fotomateriji in L. DRAŽIČ

Dolgoletni delavec v Domu JLA Rajko Henigman.

18. (1345) - 1. maj 1975

Naj zaostali še zaostanejo?

Modernizacija ceste Trebnje—Dobrnjč—Žužemberk je nujna - Prostorski plan SR Slovenije predvideva modernizacijo šele 2000 l.

Delegati krajevnih skupnosti Dobrnjč, Knežja vas in Svetinje ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij so na nedeljskem zboru v Dobrnjču z razočaranjem sprejeli odločitev v regionalnem prostorskem planu SR Slovenije za leto 1975—2000, ki prvotno predvidene modernizacije ceste Trebnje—Dobrnjč—Žužemberk ne upošteva.

Ne glede na širši značaj te ceste in njen strateški pomen so prebivalci od nje veliko pričakovali. To območje je brez pitne vode, nima zdravilnice, nima nobene možnosti za zaposlitev, skratka: je zaostalo. Okrog 1600 prebivalcev se preživlja od kmetijstva, precej zaposlenih pa se mora po slabi cesti voziti na delo v Trebnje in Žužemberk. Na delo pridejo že utrujeni od slabe vožnje.

Brez dobre ceste si ne moremo zamisliti tudi boljše kmetijske pro-

izvodnje, saj je povezanost z večjimi potrošniškimi centri pogoj. Prebivalstvo zato upravičeno pričakuje, da bo cesta prišla v plan in da bo modernizacija možna v najkrajšem času. Če pa ne bo, bo to hud udarec napredku našega območja. Pripravljeni smo tudi, da bi odlaganje mo-

dernizacije ceste vplivalo negativno na politično razpoloženje občanov, da bodo postali pasivni in se bodo neradi vključevali v drugo delo.

KS Dobrnjč
KS Knežja vas
KK SZDL Dobrnjč
KK SZDL Knežja vas

Brezobzirnost voznikov

Križišče pri bivši šoli v Trebnjem je bilo do nedavnega zelo nevarno. Z razširitvijo križišča se je varnost prometa precej izboljšala (k temu pripomore tudi prometno ogledalo), toda še boljše bi bilo, če bi v križišču postavili semafore. Stroški za semafore in njihovo vzdrževanje gotovo ne bi bili tako veliki, da jih Trebnje kot mesto ne bi zmoglo, posebno če bi se trebanjska skupnost povezala s Cestnim podjetjem iz Novega mesta.

ski cesti. Ne upoštevajo predpisov o omejitvi hitrosti. Ob nedeljah v dopoldanskem času nekateri prireajo pravcate hitrostne dirke, ki so skrajno nevarne za ostale udeležence v prometu. Takemu brezobzirnemu početju je treba čim prej narediti konec z večkratnimi kontrolami hitrosti in visokimi kaznimi.

V Trebnjem je tudi premalo označenih prehodov za pešce.

H. T.

KMETOVALCI NA IZLETU

Ob zaključevanju pouka na Poklicni šoli za kmetovalce na Grmu v Novem mestu je vodstvo šole pripravilo dvojje poučnih ekskurzij: prvi letnik „zimske“ je obiskal Slovenske gorice, drugi letnik pa bo maja odšel na ogled Kmetijskega sejma v Novem Sadu.

MLADI IZ PRAPROČ SO DEJAVNI

5. aprila so imeli mladi iz OO Praproče že peti sestanek v letošnjem letu, na katerem so pregledali četletno delo. Do zdaj so imeli že 12 delovnih akcij oz. so 300 ur delali na igrišču in cesti. Pripravili so tudi predavanje o narkomaniji in proslavi ob kulturnem prazniku in dnevu žena. Za zabavo pa so poskrbeli s šestimi plesi. Imajo probleme z nekaterimi mladinci, ki ne prihajajo na sestanke in delovne akcije, zadovoljni pa tudi niso z letos ustanovljenima šahovskim in strelškim krožkom, ki zaradi nezainteresiranosti članov ne delata.

Slovenski pionirji so letos že trinajsto leto zapored pripravili „Kurirčkovo pošto“ z najboljšimi željami maršalu Titu ob njegovem rojstnem dnevu. V okviru te velike akcije so 23. aprila pionirji osnovne šole „Janez Trdina“ iz Stopič skozi sovražnikove zasede varno prenesli „Kurirčkovo pošto“ in jo pod Gorjanci predali pionirjem s Suhorja v Beli krajini. Po predaji „Kurirčkove pošte“ je zbranim pionirjem spregovoril udeleženec NOB Milan Badovinac, zatem pa je sledil bogat kulturni program.

Športno igrišče zgrajeno

Kljub težavam je mladim uspelo dograditi igrišče za športne dejavnosti - Delavni mladinci

Zadnji mesec v letu 1973 smo se na ustanovnem sestanku mladinske organizacije Praproče dogovorili, da bomo zgradili športno igrišče: Kot edini primerni prostor je prišla v poštev vaška gnajna. Gradnja je bila težavna, saj je bil teren prenizek in ga je često preplaval potok. Morali so ga dvigniti za okoli 80 centimetrov. V ta namen so morali napeljati do 130 kubičnih metrov zemlje. Za to delo so porabili kar

700 delovnih ur v 25 lokalnih akcijah.

Cepprav smo imeli pri gradnji precej težav z nekaterimi vaščani, je bilo igrišče postavljeno v dogovorjenem času. Zataknilo se je pri nekaterih športnih rekvizitih: nismo mogli dobiti denarja za koše, mrežo za odbojko in mrežo za ograjo. Naprosili smo nekaj delovnih organizacij za pomoč, a je nismo dobili. Kljub temu smo vse potrebne stvari nabavili.

Otvoritev igrišča naj bi bila povezana s pohodom brigadirjev v Praproče, vendar smo jo morali zaradi slabega vremena preložiti.

ZSMS PRAPROČE

„KURIRČKOVA POŠTA“ NA SUHORJU

Pionirji podružnične šole Suhor smo 23. aprila sprejeli „Kurirčkovo pošto“ od stopičkih pionirjev in jo varno prenesli čez Gorjance na Suhor. Slovesnost ob sprejemu smo imeli v Dragomilji vasi, kjer smo ob tabornem ognju zbrani pionirji, mladinci, vaščani in udeleženci NOB po bogatem kulturnem programu prisluhnili tovarišem Martinu Težaku, Martinu Škofu, Jožetu Južni, Martinu Kočvarju in Mariji Krstinc, ki so nam pripovedovali o vojnih dogodkih v tem kraju, o tem, kako je Dragomilja vas enotno pomagala partizanom in da so od tod odšli v boj prvi partizani. Na to danes spominja spomenik na robu vasi. Zatem so nas borci povabili v vaški dom, kjer je bila med vojno šola in zbirališče, in ko smo s pionirsko zastavo in pesmi-jo prikorakali v vas, so nas domačinke postregle z malico tako kot nekoč partizane. Naslednji dan smo „Kurirčkovo pošto“ predali pionirjem iz Metlike.

VLASTA POPOVIČ o.š. SUHOR

Prometni nered - brez potrebe

Način, kako v Novem mestu urejevalci prometa ovirajo promet

Cesta komandanta Staneta je močno prometna, saj je to glavna prometna žila, ki pelje skozi Novo mesto. Prehod Na vratih pa je, ker je dokaj ozek in je tam vrh tega še prehod za pešce, pravo prometno grlo, ki se kaj pogosto zamaši, ker se v bližini kar naprej zadržujejo avtomobili zaradi močno obiskovane trgovine z barvami in laki. Nič čudnega, če je zaradi velike uporabe treba tam prehod za pešce pogosto znova začrtati, ker se bele lise kmalu zbrisoje. Toda zanimivo: medtem ko bi človek pričakoval, da bo podjetje, ki je dolžno skrbeti za obnavljanje „zeber“, opravilo posel v takih urah, ko je čim manj prometa,

se to dogaja stalno v dopoldanskih urah, ko je na cesti največ vozil, pa tudi pešcev. Tako je bilo na primer tudi prejšnji teden:

Delavci so 18. aprila okoli devete ure dopoldan — bil je petek, tržni dan! — zastavili z opozorilnimi tablami polovico cestišča in poslali za belo barvo tla. Potem so čakali, da se je barva posušila, odšli za nekaj časa drugam, pustili, da je bilo pol ceste zastavljene, in čez čas prišli nazaj ter ves postopek ponovili na drugi polovici ceste. Tako je bila cesta do polovice zastavljena vsaj dve uri!

Ves ta čas se je promet razvijal pač tako, kakor se je voznikom zde-

lo. Zdaj se je vlekel dolg rep stoječih vozil proti središču mesta in proti prosvetnemu domu, zdaj proti avtobusni postaji. Prometnega miličnika ves ta čas obenega — dasiravno je postaja milice samo nekaj metrov stran! Menda niso dirigirali prometa kar skoz okno?

Vsega tega seveda ne bi bilo, ko bi Cestno podjetje ali kdor že ima te stvari na skrbi, opravilo risanje prehoda v nočnih urah, ko ni prometa, vsekakor pa ne dopoldan v najbolj prometnem času in celo na — tržni dan!

K. B. Novo mesto

O GLASBI IN OKUSU

Sem reden bralec Dolenjskega lista, brez katerega bi bil moj dom prazen. Naj precej preidem na stvar, ki me v 17. številki lista moti. To je prispevek z naslovom „J. Tull v Ljubljani“.

Nisem starokopiten, vendar se ne strinjam z ljudmi kot je Drago Vovk, ki s svojimi članki povzdiguje tuje „čupavce“ in hkrati potiska v ozadje slovensko pesem. Na take in podobne prireditve ni treba hoditi v Muenchen, tako sliko dobimo v večernih urah tudi na naših ulicah. Hitro najdeš divje obraze, dolge lase, v petju pa tudi ni velike razlike. Za Vovka in še mnogo takih bi bila dovolj pot do Ljubljane, kjer je 4. aprila imel koncert ansambel bratov Avsenik. Tam bi slišali zvoke lepih slovenskih melodij, katere današnja mladina pozablja.

ANTON HERVOL BREŽICE

Politična

šola je več

kot samo šola

Učenje, delo v občinskih političnih šolah skoraj vedno pomeni začetek organiziranega političnega šolanja v družbi. To učenje naj bi usposobilo mlajše in starejše zaposlene občane za dobro opravljanje samoupravnih in političnih funkcij v temeljnih organizacijah združenega dela.

Prav zato so v Metliki (OK ZKS in občinski sindikalni svet ter druge družbenopolitične organizacije) od besed prešli k dejanjem. Sklenili so, da bodo po- slej načrtno pripravljali politične šole, skozi katere naj bi slo kar največ zaposlenih občanov. Tako se je pred kratkim končala 50-urna šola, ki se je udeležilo 30 slušateljic in slušateljev, med njimi največ mladih komunistov in sindikalnih delavcev. Vsi so šolo uspešno končali, o delu v njej in o svojih vtisih pa so nekateri povedali:

JANEZ VIDETIČ, Mercator: „Kaj mislim o politični šoli?

Vsekakor je bila letošnja odlično pripravljena, organizatorji

pa so poskrbeli tudi za dobre predavatelje, ki so nam na primeren in zanimiv način zaokrožili sliko znanja, ki smo ga do sedaj že imeli, pa ga nismo znali pravilno uporabiti. Prav bi bilo, ko bi poslej pripravili še več takih šol, kajti s to obliko političnega izobraževanja bomo dobili bolj razgledane delegate in dobre mlade politične delavce. Do sedaj so šole premalo pozornosti posvetile marksističnemu izobraževanju, skrb občin pa je, da to napako popravijo.“

LILJANA ZIVKOVIČ, Beti: „Pred pričetkom pouka sem se

bala, da bo šola dolgočasna. Že prva ura pa me je prepričala o nasprotnem. Morda je bilo dobro to, da so nam predavali mladi ljudje in smo že zaradi tega lažje sledili tudi zahtevnejšim predavanjem. Mislim, da bi morali imeti take „politične seminarje“ vse leto, saj mnogi mladi komunisti in sindikalni delavci z marksizmom niso dovolj seznanjeni. Mnogi so se z idejami revolucionarnih mož seznanili že v šoli, toda znanje, če ga ne obnavljaš, kmalu izpuhti.“

MIRKO STOPAR, Novoteks: „Zdi se mi, da sem se v nekaj urah kar precej naučil in osvojil vsaj nekaj znanja, ki mi bo pomagalo, da bom lažje sodeloval na sestankih in obenem razumel govornike. Sem predsednik samoupravne interesne skupnosti v podjetju in priznam, da sem se pred šolo skoraj bal nekaterih sestankov; kajti večkrat se

mi je zgodilo, da nisem vsega razumel, kar so govorili. Sedaj

grem rad na sestanek, ker vem, da na njem ne bo le dolgočasno govorjenje. Zato bi bilo prav, da bi poslej v občini organizirali še več podobnih tečajev za mlajše ljudi, delegate, ki se pred vsakim sestankom počutijo tako, kot sem se nekoč jaz.“

MARIJA ŠTRUCELJ, Komet: „Ne morem reči, da je bila politična šola – šola. Bila je nekaj več, nekaj takega, kar smo mladi ljudje že dolgo časa pogrešali. Zato se mi zdi zelo pomembno, da bo poslej prirejal občinski komite Zveze komunistov tovrstne oblike izobraževanja, in kot sem slišala, bodo s takimi šolami začele tudi druge družbenopolitične organizacije. Prav bi bilo, da bi v bodoče poskrbeli za ustrezno šolanje tudi tistih mladih družbenopolitičnih delavcev, ki delujejo v osnovnih organizacijah v krajevnih skupnostih, kajti le dobro obveščeni, izobraženi družbenopolitični delavci bodo v naši občini v kratkem pripravili še eno politično šolo, ki naj bi bila nadaljevanje prejšnje. Vesela bi

bila, če bi me organizatorji povabili tudi v to šolo.“

MALCI PLUT, občinska skupščina Metlika: „Nad šolo sem navdušena. Odlično zastavljen program, odlični predavatelji, odlični tovariši. Šola je uspela prav zaradi dobrega sodelovanja med predavatelji, slušatelji in vodstvom, tako da nismo imeli nikakršnih zastojev. Česar nismo razumeli, to so nam predavatelji radi ponovili

in razložili – tudi po trikrat. Zato smo bili „učenci“ sproščeni in nas ni bilo sram spraševati „vsakodnevne“ stvari. V takem ozračju smo delali vseh 50 ur. Zato bi bilo prav, ko bi s podobnim načinom izobraževanja nadaljevali, k pouku pa bi morali prihajati vsi, tudi izobraženci, ki so že marsikaj pozabili. IN še nekaj mi je bilo močno všeč: za vse slušatelje je komite občinske konference ZK Metlika z občinskim sindikalnim svetom in občinsko konferenco Zveze socialistične mladine Slovenije Metlika pripravil enodnevni izlet v Kumrovec in Donjo Stubico. V Titovem rojstnem kraju smo si ogledali njegovo hišo, v novem Domu borcev in mladine pa so nam podelili spričevala. V

Stubici smo si ogledali mogočen spomenik Matiji Gubcu in s tem se je letošnja politična šola tudi končala.“

JANEZ BRINC, Kmetijska zadruga Metlika: „Takrat, ko mi je sekretar OK ZKS Metlika tov. Jože Mozetič izročil spričevalo, sem bil zelo vesel. Pa ne toliko spričevala, pač pa dejstva, da sem na 50-urnem političnem tečaju pridobil precej znanja. Sedaj si lažje razjasnim nekatere politične pojme, gospodarska dogajanja, samoupravljanje pa mi je precej bliže. Mislim, da bi bilo prav, ko bi poslej organizirali še več podobnih šol. Ni potrebno, da so po nekaj mesecih. Morda bi bilo prav, ko bi pripravljali dvo-dnevne tečaje, v katerih bi se

učili in kalili mladi samoupravljajci, ki do sedaj niso imeli možnosti za politično izobraževanje.“

SILVO ŠTRBENC, Travnortno gradbeno podjetje: „Kongresni dokumenti poudarjajo, da je takšna oblika izobraževanja zelo potrebna. Zato bi bilo prav, ko bi poslej organizirali še več podobnih tečajev, predvsem za mlade delavce. Doma sem z Vinjarskega upam, da bom pridobil znanje lahko ponudil tanko mladinski organizaciji, kajti vedam se, da čaka precej nas, ki smo končali politično šolo, še precej dela. Uresničevati moramo naloge, ki jih nam ga ustava, uresničevati moramo sklepe Zveze komunistov SZDL, ZSMS itd. Politično mi je dala dovolj znanja, dam pa se, da še marsikaj

vem. Zato upam, da se lahko udeležil tudi naslednje šole.“

Kje postaneš miličnik kadet?

V jubilejnem 30. letu od osvoboditve mineva 31 let, odkar je 13. maja 1944 vrhovni komandant NOV in POJ maršal Jugoslavije tovariš Tito izdal odlok o ustanovitvi oddelka za zaščito. Od takrat dalje se je nenehno razvijala in krepila služba organov za notranje zadeve, ki imajo dandanes v skladu z družbenopolitičnim razvojem nalogo skrbeti za varstvo neodvisnosti in nedotakljivosti v osvobodilni socialistični revoluciji rojene države, ustavne ureditve, samoupravnih pravic človeka, družbenega premoženja ter osebne varnosti občanov in njihovega premoženja.

Za tako zahtevno in odgovorno delo so potrebni kar najbolj vsestransko izšolani miličniki, zato pomeni biti miličnik: biti strokovno sposoben, moralno trden, politično razgledan in tehnično usposobljen.

SREDNJA KADETSKA ŠOLA V TACNU

Popolno izobrazbo si mladinci lahko pridobijo v šolskem centru republiškega sekretariata za notranje zadeve v Tacnu pri Ljubljani, ki je edina tovrstna srednja šola v Sloveniji. V taccensko šolo za miličnike kadete je lahko sprejet vsak mladinec, ki je uspešno končal osemletko in ni starejši od 17 let. Kandidati, ki izpolnjujejo vse pogoje razpisa (traja do konca šolskega leta), morajo na zdravniški pregled in opraviti sprejemni izpit, ki obsega preizkus znanja iz slovenskega jezika, preizkus telesnih zmogljivosti in psihološko testiranje.

Letos bodo sprejeli v šolo okoli 180 mladincev, ki bodo že druga generacija bodočih miličnikov, pred katero je štiri-

letno šolanje. V štirih letih se bodo mladinci izpopolnili v 29 predmetih, med katerimi je 10 splošno izobraževalnih, 12 strokovnih in 7 vojaških. Po uspešno končanem šolanju so miličniki kadeti oproščeni služenja vojaškega roka in s pridobljeno srednjo strokovno izobrazbo sprejeti na delovna mesta na postajah milice s splošno delovnim področjem. Po enem letu dela na teh postajah so lahko razporejeni na postaje prometne, mejne, železniške, pomorske in letalske milice ter v druge službe organov za notranje zadeve (kriminalistična služba itd.). Nadarjeni in pri delu na postajah milice prizadevni kadeti se lahko nadalje šolajo na ustreznih višjih in visokih šolah ter napredujejo v službi. V redni ali izredni študij usmerja kadete tudi kadrovska služba republiškega sekretariata za notranje zadeve.

NAJSODOBNEJŠI KABINETNI POUK

Mladinci, ki so sprejeti v taccensko šolo, imajo brezplačno prehrano, stanovanje v udobnem internatu, učila in učne pripomočke, uniforamo, perilo in obutev ter dobijo vsak mesec denarni znesek za manjše osebne potrebe in prevoze domov. Zimske in letne počitnice preživijo doma; prve trajajo 10 dni, druge dva meseca, razen po 2. in 3. razredu, ko gredo kadeti na enomesečno praktično delo na postaje milice. Med šolanjem gredo domov ob državnih praznikih ter vsak prvi petek v mesecu in se vrnejo v nedeljo zvečer. Odlični kadeti gredo domov tudi vsak tretji petek v mesecu. Proste izhode imajo vsi kadeti vsako soboto in nedeljo od 13. do 22. ure.

Pouk poteka v kabinetih, ki so opremljeni z najsodobnejšimi učnimi pripomočki. Po šest ur dopoldne in tri popoldne (za utrjevanje snovi in priprave za naslednji dan pod nadzorstvom vzgojiteljev) se kadeti srečujejo s teoretičnim in praktičnim poukom petkrat na teden.

Tehničnemu znanju kadetov daje šola zelo velik poudarek. V prvem razredu se vsi naučijo fotografirati in izdelovati slike ter ravnati z napravami za zveze (telefon, teleprinter, radijske postaje). V drugem razredu imajo 10-dnevni smučarski tečaj, ves čas šolanja pa se v pokritem šolskem bazenu učijo plavati in reševati iz vode. Kadeti se naučijo voziti moped, motorno kolo in osebni avtomobil ter v četrtem razredu opravijo vozniški izpit za A in B

kategorijo. Vsa štiri leta se učijo streljati, samoozbrambe in druge veščine.

ŠPORT IN KULTURA

Kadeti imajo organizirano samoupravljanje, ki poteka znotraj šolske in razrednih skupnosti. Hkrati šolska in razredne skupnosti obravnavajo učno-vzgojne probleme ter pripravljajo izvenšolsko športno in kulturno-prosvetno dejavnost, tako da kadeti prosti čas preživljajo nadvse pestro in koristno.

V okviru šolskega športnega društva deluje 22 sekcij ali klubov, v kulturno-prosvetnem društvu pa je dejavnih šest sekcij. Vse sekcije ali klube vodijo kadeti pod mentorstvom učiteljev in vzgojiteljev; tekmovalni rezultati v šoli in izven nje so precejšnji, kar je posledica tega, da se kadeti za to ali ono dejavnost odločajo po svojih nagnjenostih in sposobnostih. Za športno dejavnost imajo na voljo urejena zunanja igrišča ter velik športni objekt, v katerem je velika športna dvorana za splošno telesno vzgojo ter mala dvorana, ki je namenjena za borilne športe (judo, jiu-jitsu, rokoborba, karate), kino predstave in različne kulturne prireditve.

Kadeti so člani ZSMS, njihova osnovna organizacija pripravlja politično-ideološka in poljudnoznanstvena predavanja. Prirejajo tudi družabne prireditve, literarne in glasbene večere, imajo redni abonma v Drami, Mestnem gledališču in Operi ter vsak teden lastno kino predstavo.

Zapis pripravil: D. RUSTJA

MIRAN VUČKO iz Murske Sobote, I. let.: „Za poklic miličnika sem se zanimal že v osnovni šoli; priteguje me delo z ljudmi. Vse znanje, kar ga bom potreboval pri opravljanju zahtevnega poklica, mi bo dala šola, ki je zastavljena zelo široko in temeljito. Zaenkrat mi učenje ne dela težav, sodelujem tudi pri recitacijskem in šahovskem krožku ter se veliko ukvarjam s športom.“

MARJAN FAJFAR iz Polje pri Gor. Radgoni, I. let.: „Hitro sem se vključil v resno šolsko dejavnost in precej so me izvozili za razrednega starešino. Miličnikski poklic me veseli, zanj sem se odločil že pri prvem testiranju v osnovni šoli. Z vstopom v kadetsko šolo sem ustregel tudi materi in očetu, ki me ob štirih otrocih gotovo ne bi mogla vzdrževati na kakšni drugi srednji šoli.“

TOMI MAGDIČ iz Tišine pri Murski Soboti, III. let.: „Se sam ne vem natanko, kaj me je privlačilo v kadetsko šolo, ali vesenje do poklica ali ugodnosti pri šolanju in možnosti za nadaljnje izpopolnjevanje. Zadnje čase se je v šoli precej spremenilo: dobili smo novega ravnatelja, sodobno opremljene športne objekte, delno je spremenjen tudi dnevni red, vse to v prid kadetom. Po učenem uspehu sem dokaj dober, toda ne tudi odličen, da bi po končanem šolanju lahko sam izbral kraj službovanja. Izbrali mi ga bodo predpostavljani in upam, da bom šel v kakšno manjše mesto, na primer v Skofjo Loko.“

JERNEJ DESANČIČ iz Gornjih Sušic pri Dol. Toplicah, III. let.: „Rad imam uniformo in resno delo z ljudmi, zato bom s poklicem, ki sem si ga sam izbral, gotovo zadovoljen. Ko sem prišel prvič v Tacen, me je grabilo domotožje, toda hitro sem se vživel v delovno okolje in v letih šolanja pridobil tisto teoretično znanje, ki ga miličnik potrebuje. S prakso se bo treba spoprijeti na delovnem mestu, pač tam, kamor me bodo določili. Rad bi prišel kam na Dolensko.“

SILVO NEMANIČ iz Bušinj vasi pri Suhorju, I. let.: „Ze v osnovni šoli sem se navdušil za vsestranski, zanimivi in zahtevni poklic miličnika, zato nisem nič pomišljal, kam naj grem po končani osemletki, čeprav bi me starši lahko vzdrževali tudi na kateri drugi srednji šoli. Hitro sem se navadil na disciplinarno delovno okolje. Najvažnejše pa je to, da mi gre dobro pri pouku.“

Beretičevi fantje iz Šmarjete – kmalu po osvoboditvi.

Beretičeva zidnica v Šmarjeti je partizanski spomenik. Plošča pove, da je bila v njej julija in avgusta 1942 partizanska bolnišnica Krškega odreda. Ljudje pa, da se je tu zdravilo tudi po 50 ranjencev. Septembra 1942 je doživela bombni napad, na trečo že izpraznjena. Priletelo je sedem granat – v močvirje; sedem jih danes hrani muzej v Ljubljani. Kasneje so odtod malone vsak dan v fantovskih nahrbtnikih odhajala mimo zased okupatorjevih vojakov in budnih oči njihovih domačih pomagavcev najrazličnejša zaupna poročila in druga partizanska pošta.

Ta hiša (danes ima številko 42) in zidnica sta pred vojno in še nekaj časa po njej sestavljali Beretičevo domačijo. Beretičevi so poleg manjše kmetije premogli tudi trgovino. Za takratne čase je to pomenilo že kar lepo premoženje. Vendar pa to v Beretičevi hiši ni nikogar motilo, da bi ne gledali za naprednim gibanjem, in tudi fantje so se precej zgodaj vključili v Sokola. Vsega tega se Ciril, eden od fantov, ki so preži-

Prvomajski prazniki so prinali partizanom vedno kaj novega. Tako je bilo tudi 1. maja 1944. Bil je lep popoldan. Štab sedmega korpusa se je nahajal v vasi Klečec pri Smihelu v Suhi krajini, kakih 5 do 6 km od Žužemberka, kjer so se skrivale nemške in domobranske čete. Tisto popoldne sem opravil dežurno službo pri štabu 7. korpusa. V vasi se je nenadoma pojavil komandant glavnega štaba Slovenije Franc Rozman – Stane v svojem spremstvu. Komandant Stane se je takoj zanimal med borci v živahnem razgovoru. Mene je vprašal, kje se nahaja štab. Odpeljal sem skupino do neke hiše, pripravil prihod komandanta Stane, nakar sem odšel po službenih opravkih. Moja naloga je bila, da s stražarji zavarujem vasi proti sovražniku in s tem štabu omogočim nemoteno delo.

Cez dobre pol ure me pride ukazat kurir, naj se javim v štabu. Odiel sem z njim in se javil. Vprašali so me, če poznam kakšnega tovariša, ki dobro pozna okolje Žužemberka, Dobrnice, Dobrnice, Trebnjega in okolje Mirne peči. Po kratki premisleki sem jim povedal, da ga poznam, sicer sem pa bil sam doma iz Dobrnice, ki je nekako v sredini omenjenega območja. Ker je bila takrat večina fantov mogoč letnikov iz teh krajev pri belih gardi, se je članom štaba zdelo nekoliko čudno, da sem jaz tukaj. Ker me je poznal komandant Stane iz druge grupe odredov leta 1942, ravno tako tudi načelnik štaba tovariš Pehaček, komandant XVIII. divizije v Gorskem Kotarju, sem jim vseh pomislekov takoj konec. Na njihovo vprašanje jim dejal, da jih poznam in da sem dobro poznal te poti. Preden so me odslavili, so mi ukazali, da pride kurir pome, če

veli drugo vojno, danes 50-letni upokojenec, ki živi v Šmarjeti, dnevi vojnih dni, kakor tudi neredki trenutki radosti. Okoliščine, v kate-

Časi, zasekani v spomin

dobro spominja. V spomin so se mu globoko vsekali tudi najbolj črni dni je to doživljal, zlagoma tonejo v pozabo. Od prvega dne vojne da-

Prva skupna akcija XIV. in XV. divizije je bil napad na Žužemberk od 24. do 28. julija 1943. Med hudim bojem so se Italijani iz trga umaknili, potem pa ga bombardirali. (Iz knjige: Fotografski dokumenti o boju KPS)

Med življenjem in smrtjo

bo treba. Med svojimi opravki sem potem razmišljal o teški situaciji, v kateri se je znašel štab korpusa XV. divizije, ki je imela sicer bogate izkušnje in bila prekaljena v neštetih borbah in akcijah.

Sestanek v štabu se je zavlekel v pozno popoldne. Padal je že prvi mrak, ko je prišel kurir pome, naj se javim v štabu. Povedali so mi, da dobim namestnika za dežurno službo, jaz sam pa se naj pripravim na pot. Nisem vedel kam, pa tudi vprašal nisem. Odhod bo ob 21. uri.

Dobil sem konja in kot vodič sem vodil skupino v smeri proti Volčjim jamam. To je bil nekaj operativni štab, ki bi naj bil v neposredni bližini brigad, ki so bile na položaju okrog sovražnikovi postojank. Koli-

kor se spominjam, je IV. Gubčeva brigada oblegala Žužemberk, XII. brigada Dobrnice, Cankarjeva pa Trebnje.

Četrta bataljon Gubčeve brigade je hkrati napadal tudi Dobravo. Kljub hudemu odporu Nemcev in domačih izdajalcev so ti morali kloniti pred partizani. Za svoj beg so sovražniki izrabili požar v vasi. Goreti so začele hiše in gospodarska poslopja. Vojaki so pobegnili na vse strani, saj so bili večinoma domačini.

Vrtno se sedaj na pohod operativnega štaba, ki je hodil iz Klečec proti Volčjim jamam preko Krke, kamor je prispel okrog polnoči.

Poiskal sem hišo. Tam so se ustavili le za kratek čas. Bila je to Murnova hiša, ki je bila po svoji legi in velikosti najprimer-

lje... Eden za drugim so šli v partizane: Albin, Boris, Miran, Ciril, Slavko. Najprej je nekega dne 1942 doma rekel na svidenje Albin. Za njim Ciril, Miran in Boris. Ciril pripoveduje:

„Z Miranom in Vladom Jurančičem smo vodili pionirski odred, ki je bil osnovan na našem območju. Nekeč, ko smo šli na sestanek na Brezovico, so iz teme planili po nas s kamni in koli fantje, ki jim je zmešala glavo nasprotna stran. Komaj smo se izvlekli, toda ne za dolgo. Zvedeli smo, da so nas izdali in da lahko vsak vsak trenutek pričakujemo aretacijo. Preden so naju z bratom dobili, sem jo Italijanom pošteno zagodel. Takole je bilo:

K nam so prišli Italijani prav v trenutku, ko sva jo hotela z bratom podurhati. Beseda je dala besedo, pa je eden od Italijanov vzel papir in s svinčnikom napisal: VIVA ITALIA! Jaz pa, ne bodi len, na drug papir: ŽIVELA OF! Tako sva nekaj časa čekali in obešala te liste na stebo, ne da bi se Italijanu sanjalo, kaj sem napisal jaz. Šele ko je prišlo na ušesa nekemu, ki je razumel slovenski, se je mojemu „kolegu“ približalo. In orgije so se začele. Ker pa si ni dovolj zapomnil, kakšen sem, je pri aretaciji pokazal na brata, jaz pa sem zbežal.

Svobode pa nisem dolgo užival. Ko so me dobili, so me zmikastili in zvezali. Kmalu sem se znašel za zapahi v Novem mestu. Tako tepen kot tu nisem bil nikoli v življenju. Nekega dne so planili v celico in nas, ki smo bili v njej, zvezali po dva in dva, odvekli na železniško postajo in pahnili v vagon. Žalostno romanje se je končalo v Ljubljani – v belgijski kasarni. V trenutku sem pozabil na udarce, bolečine in ponižanje, ko me je iz nekega nadstropja poklical brat. Potem sem dosegel, da sva bila zaprta skupaj.

Iz belgijske kasarne so nas poslali v taborišče v Gonars, od tam v Renici. Bilo je težko, ni bilo jesti, ni bilo obleke, bila pa je bolezen, slabost. Tako se danes ne morem razumeti, kje smo zbrali toliko moči, da smo se enkrat celo uprli. Na srečo pa je Italija kmalu razpadla. Ker smo hoteli na prostost, kamorkoli, taborišče pa je bilo še vedno zastraženo, smo se dogovorili: založili se bomo s hrano, obleko in odejami, potem pa udarili po stražarjih. Tako se je tudi zgodilo. Nekateri so čakali Nemce, češ da bodo vsaj zanesljivo

prežveči, mi pa smo pospešili korake.

Pešali smo več dni. Pravzaprav smo hodili ponoči, podnevi pa smo se skrivali in načrtovali pot naprej. Nenadoma smo zaslišali slovensko govornico. Prešinilo nas je: „Na slovenskih tleh smo!“ In res smo v kraju, v katerem smo se znašli, spoznali Most na Soči. Naleteli smo na partizane in z bratom sva takoj stopila v južnoprimorski odred.“

Ciril se spominja, da so ga poslali v obveščevalni center. Kot obveščevalec je preživel prenekatero hudo uro, nekajkrat pa gledal tudi smrti v oči. Pravi:

„Nekoč sem kot obveščevalec vrvel brzostrelko na ramo, stlačil v žep pisimo, ki so mi ga zaupali, zajahal kolo in se odpravil na pot. Pozabil sem že, komu sem se moral javiti, v spominu pa mi je ostala hiša, kjer sem zvrnil več kozarcev terana. In prav teran bi me bil kmalu pokopal.

Ko sem se ravno odpravil naprej, sem zaslišal hrumenje motorjev. Sprva sem mislil, da prihajajo avioni. Hrup je postajal tako močan, da se je zemlja tresla. V vas se je izza ovinka pomikala kolona tovornjakov, polnih vojakov. Očitno so vedeli, da sem v tisti hiši. Ko so se vozila ustavila, je nekaj vojakov pod vodstvom oficirja vdrlo v hišo, drugi pa so se z naperjenim orožjem raztepli po okolici.

Sam ne vem, kdaj sem se znašel v meter visokih koprivah pod oknom. Pripravil sem bombo in brzostrelko. Zgoraj v sobi je bilo glasno, kar se s treskom odpre okno in skozenj po-

Ciril Beretič – danes.

I. ZORAN

je bilo malo časa. Jaz sem stal v nekakšni veži pred hišo, od koder je bil lep razgled proti Žužemberku.

Nekako med 8. in 9. uro zjutraj se je zgodilo tisto, česar ni nihče pričakoval. Bil je to eden izmed najtežjih bombnih napadov.

Padcem bomb so sledile močne eksplozije zažigalnih bomb. Po tleh plazeče smo se umaknili iz hiše in se med mitraljiranjem in eksplozijami spustili na prosto, kjer smo se počutili, kakor da bi viseli med nebom in zemljo. Letala so letela tako nizko, da je njihova senca pokrivala naša zatočišča. S komandantom Stanetom sva pribežala do košatega drevesa in tam čakala do konca letalskega napada.

Nasproti nama je stala kmečka sadna sušilnica, v kateri so se skrivali otroci, stari od starih let navzgor. Kmalu sva bila bombnega blagoslova deležna tudi midva, s tem da je naju pokrila razpršena zemlja. Stane pa je dobil še nekaj brazgotin po obrazu. Komaj je letalo odvrlo bombo, že je drugo letalo začelo streljati odzadaj in bilo je vprašanje, kdo bo vzdržal. Težko si je predstavljati ljudi v tistih trenutkih, med kričanjem otrok, mukanjem živine, mitraljiranjem iz zraka in prasketanjem gorečih hiš in gospodarskih poslopij v plamenih...

Ko po enaintridesetih letih opisujem te dogodke, si jih ne morem niti natanko predstavljati. Tudi otrokom, ki so danes že gospodarji, bodo ostali ti žalostni dogodki v neizbrisnem spominu.

Strah, ki so ga prestali po tuji krivdi, prepričljivo dokazuje, da okupator ne prinaša medu, temveč samo zlo. Vse te tragedije so največ krivi tudi takratni domači izdajalci, ki tega madeža ne bodo nikdar mogli izbrisati s sebe.

Cerkev na Zafari naj opominja in kaže mlajšim rodovom,

gleda tisti oficir, ki je vodil preiskavo v hiši. Če bi pogledal dol, bi bilo ali po meni ali po njem. Potem se je kričanje poleglo, klicali so v zbor. Takrat sem zaslišal korake, ki so zašli v koprive. Vojak se je ustavljal kakšen meter od mene in me začel močiti. Gledal je nazaj in ni videl, kako ga imam na muhi.“

Ciril Beretič je osvoboditev dočakal kot mitraljezec. Sodeloval je tudi v bojih za Trst. Iz vojnih dni mu je ostalo v spominu, da je šest mesecev stražil belogardističnega generala Rupnika.

„Bratje smo se prvič po osvoboditvi videli poleti 1945. Ne morete si misliti, kakšno srečanje je bilo to! Človek postane otročji, pomelkužen. Vsi v lepih uniformah, sami mladi partizani, bratje, sinovi, da bi jih bila vesela vsaka mati.“

V spomin na ta dogodek je ostala fotografija, na kateri so štirje Beretičevi. Miran je imel takrat 21 let, Boris 22, Albin 24 in Ciril 20 let. (Slika objavljamo: zadaj sta Miran in Boris, spredaj Albin in Ciril.)

Se en dogodek je ostal Cirilu v spominu: srečanje z očetom. Bilo je kmalu po koncu vojne. „V novi uniformi in z orožjem na rami sem jo rezal od domačega vinograda dol proti naši domačiji v Šmarjeti. Kar zagledam moža, upognjenega in sijih las. „Dober dan, oče!“ ga ogorim, „ali imate kaj piti?“ „O ja, imam, za partizane vedno, veste, tudi moji fantje so...“ Tedaj sem v možu spoznal svojega očeta. „Oče, to sem jaz, Ciril!“ „Glej ga, no, pa te še poznal nisem,“ je rekel oče. Potem sva pol ure ihtela drug drugega na prsih. Kot najmlajšega me je imel oče najrajši.“

Od petih Beretičevih sinov so zdaj živi še trije. Slavko je padel pred koncem vojne pri Štični – kako, še danes ne ve nihče. Albin je umrl pred štirimi leti na dan borca. Dve leti pred njim je na isti dan umrla Beretičeva mati. Miran in Boris živita v pokoju v Ljubljani. Ciril je ostal v Šmarjeti. „Huda nespečnost me daje, od takrat, ko sem se v neki primorski partizanski hiši prebudil ves v obvezah, ranjen v roko in glavo, po obrazu pa sem imel vse polno ran od glogovih trnov, ki so se mi na begu zasadili v lice. Saj pravim, debelo knjigo bi lahko spisal o teh svojih doživljajih...“

I. ZORAN

kako se ne sme delati in uničevati lastni narod za podle Judežve groše.

Naj se pri tem še spomnim na dogodek v vasi Reber. Kaj je sovražnik dosegel s tem bombardiranjem in napadom na slovenske vasi in na življenje v njih? Od bomb in streljanja so bili ubiti trije otroci, stari 3 do 11 let (Glavanovi, p. d. Kmetovi), uničenih je bilo 26 hiš z gospodarskimi poslopiji, več glav živine in mnogo živeža.

Pravo čudo je, da je vsaj ta hiša, kjer se je nahajal operativni štab, ostala na srečo nepoškodovana, čeprav je bila morša glavni cilj za napad na naš štab prav v tej hiši.

Vendar na strani partizanov ni bilo človeških žrtev, pač pa je podšlo kurirja Milčeta in enega partizana. Po napadu sem govoril z Milčetom, ki je rekel, da nič ne vidi zaradi peska in prahu. Pozneje je ozdravil. Pred kozolcem je poginila ena izmed partizanskih mul.

Franc Groznik

Partizanske brigade so se hrabro bojevale še dalje, dosegle častno zmago nad sovražnikom in ga pregnale v njegove izhodiščne postojanke v Novem mestu, od koder je prišel. Dogodki na Reber pri Žužemberku mi bodo ostali v trajnem spominu.

FRANC GROZNIK, Celje

KRIŽE NA KOZJAN-SKEM.

Oko se z veseljem ustavi na tej prikupni vasi s slamatimi strehami. Od daleč je vse tako romantično. Šele ko prideš bliže, se pogovarjaš z domačini, spoznaš drugo, tragično plat opustelih ognjišč.

Otroci se vozijo v šolo v Artiče. Do Pečic pešajo, od tam dalje jih odpelje avtobus. Iz tega predela ni veliko šolarjev, ker ni mladih družin. Večina mladine si po šoli poišče kruh drugod. Največ jih je v Ljubljani. Ti prihajajo samo še na obiske. Vrniti pa se ne želijo več.

Hribovske kmetije donajajo premalo. Nekako se prebijajo le tam, kjer je zaposlen vsaj en družinski član. Na delo hodijo v Brežice in v Krško. Pot je dolga in pozimi zelo slaba. Takrat se ne morejo voziti z mopedi ali s kolesi. Do avtobusa grejo peš in tako že utrujeni začnejo svoj delovni dan.

OTROCI BEŽIJO V MESTA

— Danes noče nobeden ostati na zemlji. Tudi jaz ne bi, če bi bila še enkrat mlada, — je s pri-

Ana Pirnat: Vsi so šli...

zvokom grenkobe v glasu pojasnjevala Ana Pirnat. — Veste, pri nas je bilo petero otrok, pa so šli vsi od doma. Petinštiridesletni sin Ivan in tri leta mlajši Franc sta v Ljubljani. Ivan je delavec pri Elektrotehni, njegov brat monter v Litostroju. Franc ima težko življenje: bolezen v družini, zato mora sam nositi breme skrbi za dva otroka in bolno ženo, ki jo že tri leta pošiljajo iz bolnišnice v bolnišnico. Zbolela je za multiplo sklerozo. Poskusili bodo še v Zenici, kjer baje neki zdravnik uspešno zdravi to bolezen.

Pirnatova imata v Ljubljani še hčerko, ki dela prav tako v Litostroju. Le ena hči se je poročila bliže, v brežiško občino. Včasih je bilo pri njih vse drugače, bolj veselo. Redili so po osem glav živine, zdaj imata v hlevu le kravo in dva vola, da lahko kaj pripeljeta z njima. Večina njiv je v pušči, druge jima zorjejo s traktorjem. Dva sovaščana sta tako srečna, da imata traktor. Pirnatova obdelujeta tudi vinograd, toda pomoč dobiva zelo težko. Koruzo jima poskropijo, da je ni treba okopavati. Vprašujeta se, kaj bo

z zemljo po njuni smrti, saj se jima najbrž ne bo uresničila želja, da bi jo obdeloval kdo od domačih otrok.

Pri Umekovih sta doma še dva sinova. Eden hodi na delo v Brežice. Najmlajši je dopolnil šestnajst let. Šolo je pustil v petem razredu. Rad bi se zaposlil. Tako ne vedo, če bo kateri od njiju voljan ostati pod slamnato streho prikupne hiše, ki se ji leta že poznajo.

Pri Omerzovih delajo novo ostrešje. Podrli so ga zadnji čas, sicer bi podlo skupaj kot na hle-

vu. Strop v hiši se bo vsak čas sesedel, če tega ne bodo preprečili. Omerzova družina šteje tri odrasle ljudi. To so oče, mati in dvaintridesletni sin, ki gre od časa do časa na dnino, da zasluži kak dinar. Kaže, da so vajeni životarjenja. Tisto najnujnejše posadijo in posejejo. Zadovoljni so, da imajo pri hiši nekaj krompirja in koruze. V sili prodajo kos zemlje. Potem ostane še kak dinar za pijačo, brez katere težko prebijejo. Mati je omenila, da so imeli 50 kokoši, ostalo jih je samo 15, ker je vse druge odnesel jastreb. Če ne bi dali k sosedu dimit prašiča, bi bili brez mesa.

DOMA GOSPODINJA, V ŠOLI ODLIČNJAKINJA

V Križah je doma tudi enajstletna Marta Moškon. Obiskuje peti razred osnovne šole v Artičah. Tri leta je bila stara, ko ji je umrla neozdravljivo bolna mama. Ne spominja se je več veliko, ve le to, da sta jo z očkom hodila obiskovat v ljubljansko bolnišnico. Mlada mati je zapustila možu tri otroke. Zdaj so vsi trije šolarji: Marta, njen devetletni bratec Andrej in osemletna sestra Majda, ki živi v vasi pri teti. Rodila se je takrat, ko ji je umirala mati.

Ana Omerzo: Hiša se podira...

Marta Moškon se pri enajst letih ne ustraši nobenega...

Marta je prikupna deklica, kar preveč resna za enajstletno mlado. V šoli je vzorna in doma pridno pomaga na kmetiji. Sosedje pravijo, da dajo okoli ni tako pridnih otrok so Moškonovi.

Za letošnji dan žena Marta spomni kranjskega zvezca. Denar, ki bi ga sicer bili za nakup šopkov, so ji poslali pogumni delci Kozjanske, o kateri so bili v Pionirskem listu. Na enak način so se spomnili tudi kranjske osnovne šole, postale njeni prijateljice.

Marta še ne ve, za kakšen poklic se bo odločila. Če naprej tako prizadevna, njene ne bo delalo težav. Kmetiji bo pomagala, če bo mogla. Zdaj zidajo hišo. Začeli so, a kako naprej, ne vedo. Od posejane malo dohodkov, hiša pa ni denar kakor sod brez dna.

Samotna ognjišča ugašajo

Vsepovsod je pomlad — na drevju, v travi, potoku, v razposajenih otrocih, pa tudi v sivola-sem starčku, ki se je pogovarjal z nekaj tednom starim muc- kom, ko sva ga zmotila obiskovalca.

„Poglejte ga, revčka,“ naju je ogovoril.

„Podgana mu je spila oko, pa je tako prijazen...“ Starček je bil žalosten, žalosten kljub cvetoči pomladi, kajti za vrati v hlevu je ležal njegov še ne 30-let stari sin. Sin, ki ljubi živati, ki ljubi svet, a je za večino priklenjen na posteljo.

ŽIVINO IMAM RAD

Za vrati hleva se je slišalo veselo petje in pogovarjanje. Vlado Žnidaršič, 100-odstotni invalid, si je krajšal dolge ure. Kdo ve, zakaj ima noge že od rojstva mrtve. Zanj predstavljajo noge dvoje okornih nenavadnih železnih bergel. Te ga, s pomočjo skrbne, a opešane žene kdaj pa kdaj poneso na vrt,

Sedaj, ko je vsepovsod pomlad, Vlado rad poseđa na soncu. Na prijaznem kmečkem dvorišču mu ni dolgčas. Poigra se s piščanci, mačkami, zelo rad pa poklepeta tudi z mimoidočimi. Če bi bila stara močnejša, bi Vlado lahko večkrat zapustil svoj drugi dom — hlev.

A Vlado ne pozna solz

V Rojah pri Šentjernej živi 100-odstotni invalid Vlado Žnidaršič v hlevu

na kmečko dvorišče, posejano z drobnimi piščanci. Iz pogovora z Vladom se čuti, da fant ne pogreša ljubezni staršev, saj oče in njegova druga mati skrbita zanj, kolikor le moreta. Vlado ne more prehovati njune skrbi, čeprav ljubezniva starčka zanj ne moreta narediti vsega. Spal bi sicer lahko v prijazni sobi, ki

ju starši skrbno pripravljajo zanj, toda do sobe lahko pridejo le po stopnicah, starševske roke pa so neobgljene. In tako Vlado kar naprej živi v svojem svetu, kot pravi, v svetu, ki ga razume le on. Takrat, ko je bil v bolnicah, kjer so mu hoteli obuditi nogi, je pogrešal vonj hleva. Sam pravi, da iz hleva ne bi šel

v nobeno sobo. Tam bi bil kot v ječi. Pri živini mu ni dolgčas.

LJUBEZEN NI DOVOLJ

Vendar sama ljubezen staršev ni dovolj. Očeta je kap, s težavo se premika. Mati je sama za vse. Ko sva se pogovarjala z njo, so se ji orosile oči. Želela je skriti svoja čustva in je za nekaj trenutkov odšla. In ko smo se pogovarjali naprej, je pohvalila sosedo.

Da radi pomagajo, je rekla. Kljub temu pa Vlado še vedno leži v hlevu. Že nekaj let. Ne z godrnjanjem. Z razumevanjem, saj ve, da bi mu starši radi pomagali. Hlev je tako postal njegov drugi dom, konji, kravi in teliček prijatelji. V Vladu ni sovraštva — težke razmere so ga naučile prenašati težave.

LE KNJIGA IN OČI

Le malo je sveta, ki ga je Vlado videl, a dovolj, da ga je spoznal. Dovolj, da ve, kaj vse je izgubil, da ve, kako živi on, kako kmetje, kako mestni. Naš svet mu je daleč. Nanj pozablja, obenem pa nehoti pove, da bi ga rad še gledal, spoznaval. Želi

Kadar je Vladu še posebej dolgčas, si zapoje. Kot pravi sam, se zelo rad igra z živahnim teličkom.

si, da bi šel globoko v gozd, med drevje, ki je, podobno kot on, za vse življenje prikovano na enem mestu.

Sam pravi: „Hudo mi je bilo, ko so me v zavodu učili ročnih del, pa mi ni šlo. Roke imam preslabotne, preveč se mi tresajo. Toda privadil sem se tudi temu in vem, da ne bom nikoli nič delal. Tako sta mi ostala le knjiga, nekateri časopisi in oči, s katerimi opazujem svet. Vesel sem vsakega obiska, vsakih besed. Nihče mi verjetno ne more verjeti, kaj mi pomeni klepet z ljudmi. In prav zato sem bil vedno vesel skrbi in obiskov novomeških socialnih delavk.

Kako so si prizadevale, da mi spravile v sobo! Kaj bi Mater in očetu bi bil še breme. Če greste v sobo, videli, kako visok prag je le preveč dolgčas, si zapojejo. Takrat sem vesel, pozabljam vse...“

Vlado ima precej želja, da bi se osredotočil na svoje osrečje. Zato ne pozna tamenja. To mu je tuje, ker boste kdaj razmišljali, kako lahko hudo, se spomnite našnjo zgodbo in na 27-letnega invalida Vladu daršiča iz Roj pri Šentjernej. T. VOVKO in J. P. ...

Vladova druga mati je tik preden smo njenega sina poskrbela, da je bil lepo počesan.

Inles osvojil trideset točk

Tudi Sevničani zmagali - Brežičanke igrale neodločeno - Lisca izgubila

V 16. kolu slovenske rokometne lige so Ribničani osvojili že trideset točk, zmagali pa so tudi sevniški rokometasi. Brežičanke so v gosteh izgubile, Sevničanke pa po vodstvu le remizirale.

SEVNICA - ŠOŠTANJ 29:26

Ves prvi del prvenstvenega srečanja so vodili gostje in šele nekaj minut pred koncem polčasa so Sevničani ob bodrenju okoli 400 gledalcev naprej izenačili in nato še povedli. V nadaljevanju tekme so bili domači precej boljši in so vodili že s petimi zadetki. Gostje so zaigrali precej bolj natančno v napadu in prednost zmanjšali, toda po zaslugi odličnega Šumeja so domači rokometasi v neposredni konkurenti za tretje mesto zmagali in so sedaj pred njimi za tri točke.

Sevnica: Možič, Kristoflič, Simončič 2, Jurišič 3, Vrtačnik, Bizjak, Svažič 4, Koprivnik, Doblekar 6, Lovšak, Šumej 14 in Goligranc. E. R.

INLES - RUDAR 28:19

Domači rokometasi - tokrat jih je spodbujalo le 200 gledalcev - niso zaigrali tako, kot znajo. V prvem polčasu so zaigrali počasi, k odmoru pa so odšli s tremi zadetki prednosti. V drugem delu so Inlesovi rokometasi v napadu „trenirali“ nekaj variant in vodstvo močno povečali. Izkazala sta se predvsem Šilc in Janez Kersnič.

Inles: I. Kersnič, Abrahamsberg 1, Zuk, Mikulin 5, S. Kersnič 1, Matelič, Šilc 10, Andoljšek 2, Ambrožič 2, Tanko, J. Kersnič 7. M. G.

ETA - BREŽICE 12:10

Brežičanke so v Cerknem zamudile lepo priložnost, da bi osvojile sedmi par prvenstvenih točk. V prvem polčasu sta bili ekipi izenačeni, v drugem delu srečanja pa so gostje popustile, tako da so domače igralkе zasluženozmagale.

SAVA - LISCA 18:18

Sevničanke so se v Kranju predstavile v dobri luči, ob koncu srečanja pa so imele domače rokometasi obilo športne sreče. Skozj yso tekmo so gostje vodile, domačim pa je uspelo le trikrat izenačiti. Toda tudi to jim je zadostovalo za neodločen rezultat. Po tej tekmi so Sevničanke z 10 osvojenimi točkami na predzadnjem mestu.

nogomet

ZAGORJE - ELAN 1:2

Elanovi nogometasi so tokrat gostovali v Zagorju. V prvem polčasu sta bili ekipi izenačeni, v drugem delu prvenstvenega srečanja ljubljanske podzvezne nogometne lige pa so bili gostje spretnejši in so zasluženozmagali. Zadetka za Elan sta dosegla Venta in Brčić.

G. M.

BELA KRAJINA - ENOTNOST 2:0

Domači nogometasi so slavili še eno pomembno zmago. V gosteh so imeli enajsterico Enotnosti in jo zasluženozmagali. Oba zadetka je dosegel razpoloženi Weiss. S to zmago so Črnomaljci v ljubljanski podzvezni nogometni ligi še vedno na prvem mestu.

M. G.

RIBNICA - APNAR 2:2

V zaostali tekmi prvega kola so Ribničani pred domačimi gledalci dobro zaigrali, toda nikakor niso znali izkoristiti številnih priložnosti za zadetek. Oba gola je dosegel Markovič.

M. GLAVONJIC

RIBNICA - PODPEČ 4:1

V prvenstveni tekmi ljubljanske nogometne podzvezne lige so Ribničani odlično zaigrali in krepko premagali enajsterico Podpeči. Domači nogometasi so se izkazali z domiselnimi podajami ter močnimi in točnimi strelji. Zadetke so dosegli Lukič (1), Markovič (2) in Ovčarjevič (1).

M. G.

PELI ZOPET PRVA

V Ljutomeru si v nedeljo s kasaškimi dirkami odprli letošnje sezono konjeniških prireditelj. Na ljubljanskem hipodromu se je pred 3000 gledalci predstavil tudi Sentjernečan Jože Antončič. V II. in IV. dirki je Jože s svojo Peli odlično vozil in še enkrat dokazal, da je med najboljšimi v republiki. Jože že lani ni doživel poraza in z uvodno zmago je opozoril, da bo tudi v letošnji sezoni med najresnejšimi kandidati za vrsto odličij.

Rezultati - II. in IV. dirka, handicap za 3-12-letne kasače: 1. Peli (J. Antončič, Sentjernej) 1:39,9 (1:32,2), 2. Kima (J. Vavpotič Ljubljana) idr. Končni vrstni red: 1. Peli 2, 2. Kima 4, 3. Alpina 6, 4. Perica 8 točk idr.

VODI GRADIŠČE

Prejšnji teden so dekleta v dolenski rokometni ligi odigrale 3. kolo. Rezultati: Sodražica - Gradišče 4:16, Grosuplje - Ribnica 16:13. Vodijo igralkе Gradišča, sledijo pa Grosupeljanke, rokometasiče Sodražice in Ribnice.

M. G.

VODI ŠMARJE-SAP

V 17. kolu dolenske rokometne lige so bili doseženi naslednji rezultati: Grosuplje - Semič 40:23, Gradišče - Višnja gora 23:32, Šmarje - Sap - Sentjernej 31:16, Kočevje - Črnomelj 21:22 in Ribnica - Dobropolej 32:18. Vrstni red: Šmarje-Sap 33, Črnomelj 29, Kočevje 27, Sodražica 24, Ribnica 23, Gradišče 18, Semič 17, Višnja gora 16, Cerklje 13, Sentjernej 11, Grosuplje 10, Krka 9, Dobropolej 5 in Ponikve 1 točko.

M. GLAVONJIC

KAJ, KJE, KDO?

V sredo, 7. maja, bodo igralci v slovenski košarkarski ligi odigrali tretje kolo. Metličani bodo še enkrat igrali s težkim nasprotnikom - trboveljskim Rudarjem. Če bodo zaigrali tako, kot so v soboto z Ilirijo, se jim obetajo točke. Novomeščani gredo tokrat v Ljubljano, kjer se bodo pomerili z vrsto Prul. Napoved - z dobro igro bi Novoteksova ekipa lahko osvojila drugi par točk.

V slovenski rokometni ligi za ženske gredo Brežičanke k vrstnicam Borca. Po vsej verjetnosti bo tekma izenačena. Neodločen rezultat bi bil za gostje uspeh. Igralkе Lisce, ki jim v drugem delu prvenstva nikakor ne gre, bodo doma igralkе z rokometasiscami Branika, ki doslej še niso izgubile srečanja. Neustavljivi Ribničani bodo v 17. kolu poskušali osvojiti nove točke v Slovenj Gradcu, Sevničani pa gredo po nove točke k zadnjevršeni ekipi Drave.

počastitev 30-letnice osvoboditve in telesne kulture so v nedeljo, 27. aprila, v kočevski občini pripravili partizanski pohod. Pohoda se je udeležilo preko 250 občanov, pionirjev in mladincev. (Foto: F. Brus)

Z drugoligašem tesen poraz

V 1. SKL 1 A so Novomeščani zmagali, Metličani pa tesno izgubili

V drugem kolu v slovenski košarkarski ligi (1 A) so Novomeščani doma tesno zmagali, košarkarji Beti pa so proti bivšemu drugoligaškemu košarkarski ligi. Prve tekme so dokazale, da so se ekipe na tekme dobro pripravljale.

BETI - ILIRIJA 66:68

Prvo tekmo v najkvalitetnejši republiški košarkarski ligi si je ogledalo okoli 450 gledalcev. Nekoliko časa je v prvem polčasu prevladovalo hitro igranje, igralci pa so napadali. K počitku so odšli gostje v prednosti šestih zadetkov. V drugem polčasu so Metličani igrali nekoliko bolj borbeno, izkazali so nekoliko večjo iznajdljivost, ki je v drugi sekundi pobral vrsto žog. Nemočeno lepo priložnost, da bi izsilili podaljšek ali pa celo zmagovali, je izgubila zaradi nepravilnosti, ki so jo dosegli v priložnosti, ki so jo dosegli v priložnosti, ki so jo dosegli v priložnosti.

Drobež drugi

V nedeljo se je v Ljubljani začelo prvenstvo v speedwayu. Nastopili so tudi tekmovalci iz Krškega, ki se tokrat niso predstavili na kompletni postavi. Kljub tesni tekmi Drobež tokrat najverjetneje ne bo dobil prvega mesta. Drobež tokrat najverjetneje ne bo dobil prvega mesta. Drobež tokrat najverjetneje ne bo dobil prvega mesta.

VEHAR IN RUZAN ODLIČNA

V počastitev 30. obletnice osvoboditve je Kolesarska zveza Slovenije pripravila v Savljah 28. krožno spominsko dirko padlim borcem - kolesarjem. Tekmovanja se je udeležilo kar 200 kolesarjev iz treh republik, med desetimi klubi pa so nastopili tudi Novomeščani in Krčani. V konkurenci starejših pionirjev se je na 5 kilometrov dolgi progi izkazal Novomeščan Vehar, ki je osvojil prvo mesto, med mladinci pa je dobro vozil Krčan Ruzan: 15 kilometrov dolgo progo je prevozil z drugim najboljšim časom.

ŠKAFARJEVA ŠTIRIKRAT PRVA

Prejšnji teden je bil v zimskem bazenu v Kranju tradicionalni mednarodni plavalni miting za mlajše pionirje in pionirke, na katerem je nastopilo okoli 150 tekmovalcev iz Avstrije, Italije in Slovenije. Na tekmovanju so nastopili tudi tekmovalci iz krškega Celulozarja, najboljša med njimi pa je bila Škafarjeva. Nekateri rezultati: pionirke: (rojene 1967) - 50 m hrbtno: 1. Škafar 45,7; 50 m prsno: 1. Škafar 53,7; 25 m delfin: 1. Škafar 23,4; 100 m mešano: 1. Škafar 1:44,9.

ŠKAFARJEVA ŠTIRIKRAT PRVA

Prejšnji teden je bil v zimskem bazenu v Kranju tradicionalni mednarodni plavalni miting za mlajše pionirje in pionirke, na katerem je nastopilo okoli 150 tekmovalcev iz Avstrije, Italije in Slovenije. Na tekmovanju so nastopili tudi tekmovalci iz krškega Celulozarja, najboljša med njimi pa je bila Škafarjeva. Nekateri rezultati: pionirke: (rojene 1967) - 50 m hrbtno: 1. Škafar 45,7; 50 m prsno: 1. Škafar 53,7; 25 m delfin: 1. Škafar 23,4; 100 m mešano: 1. Škafar 1:44,9.

po, ki igra pretežno z novimi, mladiimi igralci, med katerimi so nekateri stari šele 16 ali 17 let. Vsekakor lahko od te ekipe čez nekaj let še veliko pričakujemo!

PRVO KOLO V DOLENJSKI LIGI

Začelo se je prvenstvo v dolenski košarkarski ligi; letos nastopa 11 ekip. V prvem kolu so favoriti Loka 74, Bršlin in Žužemberk zlahka zmagali. Rezultati: Mirna:Žužemberk 69:80, Bršlin:Straža 83:59, Sentjernej:Loka 74 46:88, Podbočje:Metlika 65:59, Dragatuš:Semič 56:58; Mirna peč prosta. V drugem kolu (to soboto) bodo igrali: Loka 74:Dragatuš, Straža:Sentjernej, Metlika:Bršlin, Žužemberk:Podbočje, Mirna peč:Mirna, Semič pa bo prost.

ŠKAFARJEVA ŠTIRIKRAT PRVA

Prejšnji teden je bil v zimskem bazenu v Kranju tradicionalni mednarodni plavalni miting za mlajše pionirje in pionirke, na katerem je nastopilo okoli 150 tekmovalcev iz Avstrije, Italije in Slovenije. Na tekmovanju so nastopili tudi tekmovalci iz krškega Celulozarja, najboljša med njimi pa je bila Škafarjeva. Nekateri rezultati: pionirke: (rojene 1967) - 50 m hrbtno: 1. Škafar 45,7; 50 m prsno: 1. Škafar 53,7; 25 m delfin: 1. Škafar 23,4; 100 m mešano: 1. Škafar 1:44,9.

ATLETI - V LJUBLJANI DOBRO

Prvega letošnjega uradnega atletskega tekmovanja v Ljubljani so se udeležili tudi novomeški atleti in dosegli naslednje rezultate: starejši mladinci - 100 m: 3. Bajer (Novo mesto) 11,6; mlajši mladinci - 100 m: 1. Krašovec 12,0, 2. Stupar (oba Novo mesto) 12,1; 200 m: 1. Stupar 24,0, 2. Krašovec (oba Novo mesto) 24,8; starejše mladinke - 100 m ovire: 2. Bele (Novo mesto) 19,8.

GABRČANKE PREMAGALE KRKO

Novomeščani so gostovali v Mariboru in srečanje izgubili s 3:0

V 18. kolu slovenske odbojarske lige so Novomeščani gostovali pri mariborčanih in srečanje izgubili, igralkе Krke pa so doma po izenačenem boju izgubile z drugouvrščenimi odbojkaricami iz Celja.

KRKA - GABRJE 2:3

Če bi Novomeščanke v derbiju kola zmagale, bi bile na lestvici na drugem mestu. Toda vso tekmo se je poznalo, da si Celjanke želijo zmagati, medtem ko so domače odbojkarice igralkе brez volje. Kljub temu so gostjam odvzele dva seta, v petem, odločilnem nizu pa so močno popustile in Celjanke so zasluženozmagale. S tem porazom so Novomeščanke zdrknile na peto mesto in imajo 23 točk.

TEK „OSVOBODITVE“ USPEL

Novomeška občinska zveza za telesno kulturo je v sodelovanju z atletskim klubom pripravila na predvečer dneva ustanovitve OF „Tek osvoboditve“ po ulicah Novega mesta. Tekmovanja se je udeležilo okoli 100 mladih atletov iz šolskih športnih društev novomeške občine. Rezultati: pionirke - 800 m: 1. Zaletelj 2:25,0; 2. Papež (obe Grm) 2:26,0; 3. Vide 2:31,0; 4. Bele (obe ŠSD Polet, Sentjernej) 2:32,6; ekipno: 1. Grm 12 točk, 2. ŠSD Polet 14, 3. Bršlin 31, 4. Mirna peč 33, 5. Šmihel 43 idr.; pionirji - 1000 m: 1. Semec (Novo mesto) 2:49,0; 2. Košmrl (Grm) 2:51,0; 3. Granda (Šmarjeta) 2:52,3; 4. Gorišek (Polet) 2:54,4; ekipno: 1. Grm 15, 2. Polet 17, 3. Novo mesto 23, 4. Bršlin 37, 5. Šmarjeta 39; mladinke - 1000 m: 1. Močan 2:27,3, 2. Pečjak 2:28,1; 3. Goleš (vse gimnazija Novo mesto) 2:29,0; ekipno: 1. gimnazija (Novo mesto) 6 točk; mladinci - 1500 m: 1. Križman (gimnazija Novo mesto) 4:13,0; 2. Murgelj (ŠSD Kovinar) 4:18,0; 4. Zupančič (gimnazija Novo mesto) 4:18,5; 4. Turk (ŠSD Kovinar) 4:19,2; ekipno: 1. gimnazija Novo mesto 9 točk, 2. ŠSD Kovinar 12 točk.

ŠPORTNI KOMENTAR

Hoja - poceni rekreacija

Po švedski definiciji lahko prštejemo med športne vrste tudi vsakdanjo hojo, kajti šport so vse telesne aktivnosti, tekmovalne ali netekmovalne, ki vzpodbujajo športnike k boljšim dosežkom, ostale pa k aktivnem počitku ali boljšemu počutju. In tako postaja hoja tudi pri nas vse bolj zanimiva, zlasti za starejše ljudi. Da je to res, je dokazal tudi novomeški spominski pohod ob 30-letnici osvoboditve, ko je iz Novega mesta proti Beceletovi jami krenilo okoli 500 ljudi, med njimi tudi starejši.

Zato bi lahko organizatorja tega pohoda, novomeški Partizan in občinska konferenca SZDL, začela razmišljati o stalnih oblikah podobnih pohodov, kajti udeleženci so doka ali, da bi se te vrste rekreacije zanesljivo udeleževali. Zavedajo se namreč, da je sodobni človek postal sedeči človek in ima, razen tistih, ki se aktivno ukvarjajo s športom, pri nas še vedno premalo možnosti, da bi pregnal odvečne kilograme, da bi krepil telo. Nekoč so zdravniki priporočali jutranje sprehode po svežem zraku, danes pa pospešeno, živahno hojo po valovitem terenu. Čim več vzponov je, čim bolj se človek zadira, bolje je. Aktivna hoja namreč neprimerno bolj koristi kakor umirjena, lagodna.

Zahodni pa tudi naši športni strokovnjaki so ugotovili, da bi občani za rekreacijo izgubili manj časa, če bi tekli na dan 10 minut. Ker pa mnogi niso več sposobni za tek, priporočajo hojo - pol ali enourno aktivno hojo. Pri nas na Dolenjskem imamo za hojo lepe terene in zainteresirane ljudi. Manjkajo nam še primerni organizatorji.

J. PEZELJ

Plesni klub Novo mesto je v soboto zvečer v okviru počastitve 30-letnice zmagale za Novomeščane pripravil čudovit večer - kvalifikacijski plesni turnir v standardnih in latinskoameriških plesih, ki si ga je ogledalo okoli 500 občanov. Na sliki je novomeški par, zakonca Podkrižnik, ki je prišel v finale.

Dežurni poročajo

ISKRA ZANETILA POŽAR – 21. aprila okrog 11.30 je nastal požar v gozdu pri Rožnem dolu. Zgorelo je okrog 2 hektara gozda in cenijo, da je škoda za 15.000 dinarjev. Vlačani so prizadevno gasili in preprečili, da ni nastalo še več škode. Najbrž je zagorelo zaradi isker od lokomotive, ki je malo prej vozila mimo.

OBRAL JE AVTOMAT – V noči na 23. april je bilo vlomljeno v gostišče Veselica v Metliki. Nekdo je vdrl v lokal skozi kuhinjsko okno in vse prebrskal. V točilnici je tat našel 60 din, a mu to ni bilo dovolj. Polotil se je še igralnega aparata in iz njega izbrskal 300 din drobiža. Kakor je prišel skozi okno, tako je tudi odšel.

Z AVTOM PO PSA – 23. aprila zvečer je Avgust Župevec iz Gotne vasi ugotovil, da mu je nekdo ukradel psički črno rjave barve, pasme volčjak. Vredni sta okrog 1.000 dinarjev. Lastnik meni, da je psički nekdo odpeljal z avtom.

OKNO JE BILO VABLJIVO – 24. aprila dopoldne so Rebovi iz Dol pri Metliki odšli v vinograd, pritično okno domače hiše pa so pustili pripro. To je izkoristil spreten tat: prišel je v stanovanje, vse razmetal in našel 350 dinarjev.

RAZGRAJALA V HOTELU – 24. aprila zvečer sta v novomeškem hotelu Kandija razbijala steklenice Branislav Milošević iz Karlova in Matija Mišanović iz Novega mesta. Miličniki so ju za nekaj ur odvedli na hladno, prijavitelj pa so ju tudi sodniku za prekrške.

ODNAŠALA STA VINO

Postaja milice v Krškem je dobila ovadbo, da je bilo vlomljeno v vinski hram Martina Veličevića iz Dmrova, ki ima hram v Libelju nad Leskovecem. Ugotovili so, da sta nasilno prišla v stavbo Edvard in Albin Sirotk, doma z Brezovske gore. Ta dva sta vino odnašala že več dni in ga znosila okrog 150 litrov. Prijavitelj so ju javnemu tožilstvu.

V našem pravnem redu je zakonska zveza z zakonom urejena življenjska skupnost moža in žene, v kateri sta mož in žena enakopravna in sta dolžna drug drugemu biti zvesta in si vzajemno pomagati. Iz te opredeljene zakonske zveze izhaja, da zakonca sporazumno odločata o skupnem gospodinjstvu, o izvajanju roditeljske pravice in o urejanju premoženjskopравниh razmerij. Toda še vedno ugotavljamo, da smo sicer uveljavili v javnem življenju pravno enakopravnost moža in žene, ne pa tudi že dejansko enakopravnost v domačem okolju. Tu je žena še večkrat samo pasivna spremljevalka enostranskih moževih odločitev. Zato niso redki primeri, ko pride do sodnih postopkov, v katerih se dokaže, da je mož razpolagal s

Premoženjska razmerja med zakonci

pravnimi posli tudi z ženinim premoženjem, ne da bi ga bila ta za posej pooblastila ali da bi bila sodelovala pri sklenitvi posla; to je imelo za posledico pravno neveljavnost takega posla. Če sta npr. v zemljiški knjigi vpisana oba zakonca kot solastnika, je potrebno za veljavnost pogodbe, da jo oba skleneta in podpišeta; prav tako pa tudi morata tožiti ali biti tožena oba. Pač pa odgovarja upnikom za obveznosti, ki jih v zakonski zvezi prevzame zakonca za tekoče potrebe skupnosti, tudi drug zakonec.

Sklenitev zakonske zveze nima na premoženje, ki ga je imel zakonec ob sklenitvi zakonske zveze, v bistvu nobenega vpliva in ostane njegova last, t. j. posebno premoženje. S tem premoženjem zakonca samostojno upravlja in razpolaga. Prav tako ostane samo njegova last premoženje zakonca, ki ga je pridobil med trajanjem zakonske zveze, a ne z delom, ampak kako drugače, npr. z dedovanjem, darili. Vsekakor pa je šteti odpravljivo

Zdravila so kriva

Po republiški statistiki je okrog 12 odstotkov nesreč na cestah nastalo zaradi uživanja zdravil, ki slabijo voznikovo sposobnost reagiranja. Pod vplivom nekaterih zdravil se voznik slabše koncentrira, napačno ocenjuje globino, hitrost in smer gibanja, oddaljenost in tudi svoje vozniške sposobnosti.

Na seznamu, ki ga je objavil Zvezni sekretariat za delo in socialno politiko, je 236 zdravil, ki so ljudem za volanom nevarne med vožnjo. In katera so ta zdravila?

V prvi skupini so zdravila zoper nagle bolezni, kot: gripa, angina, nahod, bronhitis ali pljučnica. S tako boleznijo voznik ne bi smel za volan; če jemlje zdravila, na primer proti nahodu arbid, sinasec ali sirupe proti kašlju, pa je še bolj zaspan in potoglavl.

Zdravila proti dolgotrajnim boleznim niso vsa sama po sebi škodljiva za šoferje, vendar so zdravila zaradi alergičnih obolenj, zaradi povečanega krvnega pritiska, pretirane debelosti, kroničnega alkoholizma spet taka, da slabijo voznikove sposobnosti.

Najnevarnejša so gotovo zdravila, ki jih jemljemo samovoljno, če nas boli glava ali smo prečkali noč, če nas boli zob, smo morda razburjeni itd. Marsikdo pri zobobolu uporablja tudi več tablet na dan, potem pa se mirno usede za volan in se vozi po mestu. Vedeti moramo, da so fenalgot, plivadon, optalidon in podobne tablete zelo nevarni, posebno če jih vzamemo več na dan.

Kljub vsemu večina zdravil pri zdravem in treznem vozniku, ki je urejen in spočit ter jemlje zdravila po zdravnikovem nasvetu v predpisanih količinah, niso problem za varen promet. Pač pa pretirano in samovoljno jemanje zdravil v kombinaciji s črno kavo ali alkoholom in cigaretami predstavlja nevarnost, na katero opozarja tudi 144. člen zakona o varnosti cestnega prometa.

—R.

DVA VLOMA V ENI NOČI

V noči na 23. april je nekdo vlomil v lokal Delikatase v Brežicah. Neznavec je razbil steklo in prišel v notranjost, kjer je s polic pobral precej cigaret in nekaj jedače. Naredil je za okrog 500 din škode. Ker ga je nekdo videl, je zbežal, hotel pa je na vsak način priti do plena. Vse kaže, da je isti ptiček to noč vlomil tudi v prostore Zavoda za kulturo, kjer je na enak način — z razbitjem stekla — prišel v prostore.

Od voza je po nesreči, ki se je zgodila 28. aprila okrog 10.30 na cesti med Karteljevim in Bučno vasjo, ostalo le nekaj desk in kolesa. Ta dan je s tovornjakom proti Novemu mestu vozil Vincenc Jerman iz Kisovca pri Zagorju in trčil v konja in vprego, ki jo je v nasprotni smeri vozil 37-letni Franc Fabjan iz Dol. Kamenja. Po trčenju je tovornjak potiskal konja in voz še kakih 30 m in obstal v gozdu pod cesto. Pod kamionom je ležal mrtev konj, hudo poškodovanega voznika vprege Fabjana in njegovo 65-letno mater Marijo pa so odpeljali v bolnišnico. Marija Fabjan je še isti dan poškodbam podlegla. Nesreča je terjala še za 45.000 din škode. (Foto: R. Bačer)

Izkoristil cementno krizo

Zaradi preprodaje cementa je bil Jože Hočevar obsojen pred sodiščem - Korist mora vrniti

Poleti 1973, ko je bila gradbena sezona na višku, cementa nisi dobil niti za dolarje ne, razen po kanalih, pri „iznajdljivih“ posameznikih, kakršen je bil obtoženec.

Jože Hočevar, nezaposleni komercialist iz Celja, je imel dobre zveze v trboveljski cementarni. Nabavil je 60 ton cementa v avgustu 1973 in ga prodal Leonu Kušljanu iz Šentjerneja. Kušljan je plačal zanj 47.600 din s prevozom vred, Hočevarju pa je precej ostalo in to je nedovoljena trgovina.

Toda premeteni komercialist je cementarni plačal le polovico računa s Kušljanovim denarjem, ostalo vsoto pa je ostal dolžan. Prav zaradi tega je zadeva prišla na dan, ker je cementarna zagrabila Kušljana, da je moral plačati še Hočevarjev dolg v znesku 22.000 dinarjev.

Hočevar se je na novomeškem okrožnem sodišču izgovarjal, da je nameraval pošteno poravnati račun v Trbovljah, vendar pa je denar zalozil in se ni mogel spomniti, kam. So-

dišče je smatralo, da je to precej za lase privlečen izgovor, in ga je obsodilo zaradi nedovoljene trgovine in zatajitve. Prisdililo so mu 1 leto in 6 mesecev zapora, vendar pa je kazen odložena za dobo treh let, če bo v 6 mesecih po pravno močnosti sodbe plačal 5.000 din premoženjske koristi in če bo Kušljanu v letu dni in pol vrnil 22.000 dinarjev. Če teh pogojev obtoženec ne bo izpolnil v roku, bo šel v zapor. Sodba še ni pravno močna.

Uspehi Krčanov

Pionirji prometniki so tekmovali v Kopru

V soboto in nedeljo, 19. in 20. aprila, je bilo v Kopru VII. republiško zaključno šolsko prometno tekmovanje „Kaj veš o prometu“ in VII. republiško srečanje pionirjev prometnikov. Tekmovanja se je udeležilo več kot 300 pionirjev prometnikov iz 35 slovenskih občin.

V orientacijskem pohodu srečanja pionirjev prometnikov so bili najboljši pionirji iz Sežane. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa iz Krškega, tretji so bili Novomeščani, Brežičani pa peti.

Na kolesarskem tekmovanju pionirjev je ocenjevalni in spretnostni vozniki so se najbolje odrezali pionirji iz Maribora s 3315 točkami, pionirji iz Krškega pa so bili drugi s tremi točkami manj.

Tudi v tekmovanju „Kaj veš o prometu“ sta tekmovalca iz Krškega Bojan Mlakar in Bogdan Župančič dosegla lep uspeh, saj sta se uvrstila na drugo oz. tretje mesto. Najboljši štirje iz tekmovanja „Kaj veš o prometu“ bodo zastopali našo republiko na VI. zveznem tekmovanju, ki bo 5. in 6. maja v Krkljevu.

Novomeška ekipa osnovne šole Katja Rupena: Milan Moro, Bojan Frantar in Gregor Pucelj šik pred startom v Kopru, kjer je za ekipo Sežane in Krškega zasedla III. mesto na republiškem tekmovanju pionirjev prometnikov. Konkurenca je bila huda. (Foto: Fotokrožek Osnovne šole Katja Rupena.)

Občan išče pravico

Komisije za prošnje in pritožbe občanov delujejo pri vseh občinskih skupščinah, vendar kaže praksa, da se dobršen del občanov, ki menijo, da se jim godi krivica, pritoži raje na višje organe: nekateri naravnost na maršala Tita, nekateri na posamezne funkcionarje v republiki ali zvezi ali pa pošljejo pritožbe republiškim komisijam na višji ravni. Konec koncev pridejo te pritožbe na občinsko komisijo, ta pa posreduje, da se zadeve uredi. Kako je s temi stvarmi, so povedali:

DRAGO VIDMAR, pravni svetovalec pri občinski skupščini v Brežicah: „Mi dobimo v roke na leto poprečno 10 pritožb občanov, večina teh pa je naslovljenih na višje organe. Največ se ljudje pritožujejo zaradi neurejenih stanovanjskih razmer, posamezniki zaradi mazlavitve in odškodnine, ponekod pa imajo vaške spore pri komunalnih zadevah. Ugotavljamo, da je nekaj pritožb tudi brez osnove. Občani iščejo namišljene pravice. V upravičenih primerih posreduje mo na pristojnem mestu, da se čimprej uredi.“

IVAN TEKSTOR, dolgoletni referent za prošnje in pritožbe pri občinski skupščini v Novem mestu: „Pri nas se število pritožb navadno suka okrog 35 do 40 na leto. Občani vlagajo pritožbe pretežno na višje organe, tudi direktno na maršalat, iščejo pa predvsem stanovanjske pravice. Na srečo je ta problematika zadnje čase precej ublažena zaradi stanovanj iz solidarnostnega sklada. Nekaj je vsako leto tudi delovnih sporov, vendar se je pri nekaterih te vrste izkazalo, da gre za alkoholike, ki so bili ob službo, pa se čutijo prizadete. Moram reči, da se je precej pritožb uredilo v korist občanov.“

TINE MOLEK, sekretar skupščine v Metliki: „Za naše območje je značilno, da imamo zelo malo primerov, da bi se občani pritoževali. Lani smo imeli en sam primer, pa tudi prejšnja leta jih ni bilo dosti. V letošnjem letu rešujemo en primer. Gre za spor dveh strank zaradi prehoda na dvorišče. Skupno z republiško komisijo smo skušali stavbi urediti s prizadetimi, kaže pa, da ne bo šlo brez sodišča.“

R. B.

KRONIKA NESREČ

DOBRNIC: Z DVORIŠČA PREDENJ – 21. aprila je Franc Skube iz Dobrnice vozil skozi vas; pri združenem domu je zavil v levo, tedaj pa je z dvorišča predenj pripeljal fičko Anton Zaletelj iz Blata. Avtomobila sta trčila, lastnika pa imata za 7.000 din škode.

MOKRONOG: BREZ IZPITA PA SE SUM – 21. aprila popoldne se je Draga Železnik iz Martinje vasi peljala z avtom proti Puščavi, v Mokronogu pa je s stranske ceste pripeljal motorist Franc Zidar iz Trebnje in trčil v avto. Gmotne škode je za 2.000 din, ugotovili pa so, da Zidar nima registriranega motorja, nima vozniškega dovoljenja, razen tega je osumljen še vožnje pod vplivom maliganov.

MOKRONOG: SE EDEN S STRANSKE CESTE – 22. aprila dopoldne je Franc Starič iz Čužnje vasi vozil avto skozi Mokronog, s stranske ceste pa je pripeljal avtomobilist Mihael Vidmar iz Sentruperta in trčil v Staričev avto. Skodo cenijo na 3.000 dinarjev.

NOVO MESTO: NI DAL PREDENJ – Novomeščan Franc Ivanič je 23. aprila dopoldne vozil avto od stadiona proti Partizanski cesti. Zapeljal je v križišče in tako zaprl pot

traktorju, ki ga je po prednostni cesti pripeljal mimo Anton Tisovec iz Gor. Polja. Vozili sta trčili in je škoda za 2.000 din.

RACJE SELO: VZVRATNO NA CESTO – Slavko Martinčič iz Dobrave je 23. aprila zjutraj vrznil zapeljal avto z gradbišča Opokarjeva ga podjetja na cesto in trčil v tovornjak, ki ga je mimo pripeljal Jože Kaverle iz Male Savnice. Škode je za 3.000 din.

ČRNOMELJ: NI BIL PREDENJ – 24. aprila dopoldne je Črnjomeljčan Bojan Fabjan pripeljal avto s stranske ceste Pod lipno na Kolodvorsko cesto, ravno takrat pa je po prednostni cesti pripeljal avtomobilist Viljem Škafar iz Avtomobila sta trčila. Škode je za 2.000 din.

BUČNA VAS: KOLESAR V STEKLO – Karel Lampe iz Repnje vasi je 25. aprila dopoldne pripeljal avto s stranske ceste Pod lipno na avto, naproti pa je z avtom pripeljal Franc Potočar iz vasi Bučne vasi. Avtomobil je kolezar zadel, da je padel na vetrobransko steklo, nato pa na tla. Lampe je potem nudil pomoč v bolnišnici, medtem ko je gmotne škode za 4.000 dinarjev.

BRŠLIN: TOVORNJAK V POTOKU – Marjan Konda iz Bršlina je 26. aprila dopoldne pripeljal tovornjak z odpadki na smetlišče Zabjak. Ko se je vračal proti mestu, je vozilo v Bršlino začelo zametati. Zapeljal je v potok. Kot je podrl in zdrknil v potok. Kot je ugotovili, je v prednjo gumo zadel žebelj, kar je bilo vzrok nesreče. Škodo cenijo na 15.000 dinarjev. Nesreča pa se je poškodovani tudi avtomobilist Slavko Tomljanovič iz mesta.

SOTESKA: AVTO V OGROJENI – Jože Svašnik iz Dol. Tople je 25. aprila zvečer vozil osebn avto s Soteske proti Podturnu. Ko je zapeljal na most, je avto zametel v ograjo, pri čemer je nastalo za okrog 9.000 dinarjev škode.

LAKENCE: TRK MED SKLANKANJEM – 27. aprila sta v Soteski avtomobilista pripeljala v avtomobil Anton Povše iz Zg. Votke in Karel Strmole z zaneslo na avtomobilnem mostu, zato sta avtomobilista zapeljala v ograjo, pri čemer je nastala za okrog 8.000 dinarjev škode.

Prihranili milijardo

Sedem Krkinih strokovnjakov bistveno dvignilo rentabilnost proizvodnje oksitetraciklina

„Naša izpopolnitev je prihranila tovarni Krka okoli milijardo starih dinarjev.“ je povedal diplomirani inženir Janko Petravič, ki je bil naš sogovornik v imenu še šestih Krkinih strokovnjakov, ki so letos dobili za izum in izpopolnitev nagrado „Sklada Borisa Kidriča“, še predtem pa nagrado tovarne Krka. Skupino sestavljajo diplomirani inženirji Janko Petravič, Jure Babič, Vinko Manček, Gljeb Karpljuk, Mladen Pavlerič, Janez Bernik in diplomirani veterinar Jože Miklič.

„Izpopolnili smo proizvodnjo antibiotika oksitetraciklina, ki je, v različnih oblikah, temelj Krkinega izvoza in potemtakem glavni vir deviz. Izboljšava je šestdeset več manjših izboljšav, da smo zadeli žebelj na glavo, je bilo treba več let trdega dela. Za uspeh so poleg že omenjenih strokovnjakov zaslužni tudi vsi tehniki in de-

Janko Petravič: „Uspeh je naš del prav vseh delavcev našega obrata“.

lavci našega oddelka – dobesedno od smatrilke naprej. Zemanj nepazljivost v fermentatorju takoj povzroči za nekaj starih milijonov tokode, proizvodnja oksitetraciklina pa teče nenehoma, v treh izmenah. Uspeh ali neuspeh je torej resnično odvisen prav od vseh delavcev. To pravilo smo upošte-

vali tudi pri delitvi Krkine nagrade za izboljšavo. Denar, ki je bil namenjen strokovnjakom, smo sporazumno razdelili med vse delavce našega obrata.

Naša izboljšava, za katero smo dobili tudi republiko priznanje, je v tem, da smo z istimi stroški omogočili pridobivanje za skoraj tretjino več oksitetraciklina. Rentabilnost pridobivanja tega antibiotika širokega soja je bila pred izpopolnitvijo na meji med „da ali ne“, vzhodne države namreč to zdravilo prodajajo pod ceno, za energijo in surovine pa se ve, da so iz dneva v dan dražje.

V Jugoslaviji je izumiteljstvo tako rekoč na psu, po številu izumov in izboljšav smo zadnji v Evropi. Pravijo, da bo nova zakonodaja, ki jo pripravljajo na tem področju, stvari premaknila z mrtvega tira. V Krki smo morda že nekoliko bliže tem svetlim obetom, letos je bilo med nagradami „Sklada Borisa Kidriča“ kar trikrat omenjeno ime našega kolektiva in njegovih delavcev – vsega pa so podelili 20 nagrad. Očitno se pri nas dela, čeprav seveda ni mogoče reči, da ne bomo dosegli še večjih uspehov. Prihranili kolektivu na leto stari milijardo niso mačje solze, kolektiv je to razumel in nas tudi nagradil. Stimulacija je ena najbolj bistvenih vzpodbud novatorstva in izumiteljstva, s čimer pa seveda nečem sliši samo v zdravem in ambicioznem kolektivu.“

Zvedeli smo, Janko Petravič tega hote ali ne hote ni omenil, da je skupina nagradjenih Krkinih strokovnjakov večji del nagrade „Sklada Borisa Kidriča“ namenila za graditev Posebne osnovne šole v Smihelu.

MARJAN BAUER

V soboto so v Dolenjski galeriji podelili 32 uglednim družbenopolitičnim delavcem novomeške občine in Krajevni skupnosti Birčna vas „Priznanja Osvobodilne fronte“. (Foto: I. Zoran)

Solidarnost padla na izpitu

Samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov še do danes ni podpisalo 30 odstotkov novomeških delovnih organizacij

Čeprav je bilo na zadnji seji skupščine Novo mesto in številnih sejah družbenopolitičnih organizacij rečeno, da so kadri temelj novomeškega razvoja, je četrtkova seja občinske konference SZDL Novo mesto ponovno dokazala, da je od besed do dejanj zelo dolga pot. Govor je namreč o samoupravnem sporazumu o štipendiranju učencev, ki določa v sklad z združenih sredstev za štipendiranje 0,5 odstotka od bruto osebnih dohodkov.

Do 23. aprila letos je ta sporazum uradno podpisalo 60 TOZD in OZD novomeške občine, sedem delovnih organizacij tega ni storilo, vendar redno ali neredno odvajajo denar, kar 26 pa je delovnih organizacij, ki se

za sporazum, ki velja od 1. julija lani, še niso zmenile.

Površen opazovalec bo dejal, da je večina vendarle za sporazum. Moramo mu pritruditi, vendar z grenkobo. Podpisati namreč še ne pomeni tudi plačati.

Lani bi moralo 60 uradnih in 7 neuradnih podpisnikov sporazuma vplačati v sklad 1.300.000 milijona dinarjev, vplačanih pa je bilo samo 5.540 dinarjev (pol starega milijona!). Do 23. aprila letos se je položaj sicer nekoliko popravil, vendar je v sklad dobesedno priklopljeno le 430.000 dinarjev.

Če moramo sploh koga pohvaliti, so to delovne organizacije, ki sporazuma uradno še niso podpisale, vendar kolikor toliko redno odvajajo denar. Zal zaposlujejo samo 208 delavcev, kar je pri 19.563 zaposlenih v novomeški občini kapljica v morje.

Po drugi strani moramo povedati, da je sporazum uradno podpisalo

preko pooblaščenih predstavnikov 13.379 delavcev ali skoraj 70 odstotkov vseh zaposlenih, toda kaj, ko skorajda nihče ne plačuje. 21. aprila je bilo na saldu sklada združenih sredstev za štipendiranje natančno 55.764,75 din, vendar je treba pripomniti, da 220 štipendistov tega sklada že dva meseca ni dobilo štipendij.

Kaj je torej storiti? Nekateri predlagajo, naj bi službi SDK naročili, naj podpisnicam avtomatsko odtrguje denar, saj je težko razumeti, da lahko nekdo meni nič, tebi nič potepa svoj podpis.

Toda: ali je v samoupravnem sporazumevanju prisila res potrebna? Ali tako ravnanje ne odpravlja njegovega smisla? Je solidarnost padla na izpitu?

Prav zaradi teh vprašanj se je občinska konferenca SZDL Novo mesto odločila, da bo ukrepala v štirih smereh:

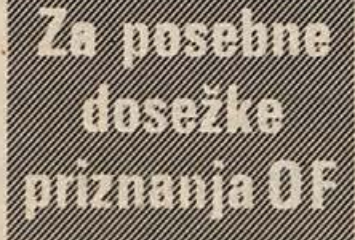
- v celoti bo proučila problematiko sporazumevanja;
- sindikat naj še enkrat skuša spešiti postopek podpisovanja;
- Zveza komunistov bo ocenila angažiranje osnovnih organizacij ZK in komunistov v OZD in TOZD, ki so sporazum podpisale, vendar ne plačujejo, da ne omenjamo tistih, ki ga sploh niso podpisale;
- sredstva javnega obveščanja naj zastavijo pero, da bo dogovorjeno tudi uresničeno.

Za pisca tega članka in najbrž tudi za široko javnost je ob vsem povedanem tragično tudi to, da 220 štipendistov že dva meseca ni dobilo obljubljenega denarja. Posebej zato, ker ni izključeno, da se bodo zanje, ko bodo diplomirali, na vse načine in z vsemi sredstvi pulile tudi tiste delovne organizacije, ki se morebiti niti „ne znajo“ podpisati...

MARJAN BAUER

KDO VSE NI PODPISAL SPORAZUMA

Do 23. aprila samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov v občini Novo mesto niso podpisale naslednje delovne organizacije: IMV Novo mesto, Opekarna Zalog, Konfekcija Rog, KZ Žužemberk, Veterinarski zavod Novo mesto, Ribarstvo Dvor, ZTP Novo mesto, PTT Novo mesto, Novotehna Novo mesto, TOZD Hmeljnik Pivovarne Union, Krim Novo mesto, Petrol – skladišča in servis Novo mesto, Mladinska knjiga Novo mesto, Ljubljanska tobačna tovarna – skladišče Novo mesto, Ljubljanske mlekarne – skladišče Trška gora, Keramika Novo mesto, Kovinar Bučna vas, Krojač Novo mesto, Zito-Pekarna Novo mesto, Varnost Novo mesto, Vodovod Novo mesto, Zavod za požarno varnost Novo mesto. Osnovna šola Žužemberk, Solski center za gostinstvo Novo mesto in Zavarovalnica Sava. Omenjene delovne organizacije zaposlujejo 5.984 delavcev.

Dobilo jih je 32 zaslužnih občanov novomeške občine in ena KS

V soboto so v Dolenjski galeriji podelili 33 „Priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda“, ki jih občinska organizacija in krajevne organizacije Socialistične zveze podeljujejo posameznikom in organizacijam za posebne dosežke na področju družbenopolitičnih in društvenih dejavnosti.

Letos so priznanja prejeli: Franc Avsec z Malega Slatnika, Janez Banovec iz Novega mesta, Anton Barboič iz Gorenje vasi, Stefan Fifolt iz Soteske, Janez Jarc s Cviblja pri Žužemberku, Bogo Komelj iz Novega mesta, Jože Kos z Velikega Kala pri Mirni peči, Marija Kotar iz Drče pri Sentjerneju, Franc Kotnik iz Novega mesta, Antonija Legan iz Žužemberka, Franc Lenart iz Dol. Kronovega, Franc Luzar iz Gabrja, Ignac Mrvar iz Smihela pri Žužemberku, Viktor Pavlenč iz Mirne peči, Ljudmila Pirc iz Žužemberka, Anton Plut iz Sentjerneja, Jože Radešček iz Orhovice, Vinko Robek iz Dobruške vasi, Sonja Robič iz Novega mesta, Anton Rolih iz Novega mesta, Polde Rus iz Meniške vasi, Ludvik Simonič iz Sentjerneja, Franc Somrak iz Novega mesta, Anton Strniša iz Dolenjskih Toplic, Brane Suhly iz Novega mesta, Franc Skof iz Novega mesta, Anton Šporar iz Novega mesta, Blaž Sutar iz Dolenje Stare vasi pri Skočjanu, Franc Udovč z Jablana, Miro Vovk z Dvora, Marija Zupančič iz Novega mesta ter krajevna skupnost Birčna vas.

Samo kanček več grešnikov

Poročilo občinskega javnega tožilstva Novo mesto ugotavlja, da število kaznivih dejanj lani v primerjavi s prejšnjimi ni bistveno poraslo

Novomeško občinsko javno tožilstvo je lani v primerjavi z letom prej obravnavalo 46 več storitev kaznivih dejanj, vendar je treba poudariti, da omenjeno povečanje ne spremeni nekajletnega povprečja.

Nekoliko se je povečalo število kaznivih dejanj, ki so bila obravnavana v letu 1973 na 92 lani, število kaznivih dejanj pa ostaja približno enako. Tako beleži občinsko javno tožilstvo iz minulih let 1936 nerazpisanih primerov, lansko povečanje ni bistveno.

Tudi struktura obravnavanih primerov je lani ostala v bistvu enaka. Če primerjamo lansko statistično leto z letom 1973, je mogoče ugotoviti, da se je lani povečalo število kaznivih dejanj zoper splošno varnost ter zoper življenje in telo, kaznivih dejanj pa se je število kaznivih dejanj zoper svobodo in pravice državljanov, osebno dostojanstvo in čast, zoper zakonsko zvezo in spolno, narodno gospodarstvo ter javni red in pravni promet. Poudariti

je treba, da je pri nekaterih naštetih poglavjih iz kazenskega zakonika to zmanjšanje zelo pičlo.

Lani so bila na območju novomeškega občinskega javnega tožilstva najbolj številna dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje (predvsem tatvine, majhne tatvine ter „sposojanje“ motornih vozil), tem pa sledi kaznivih dejanj zoper splošno varnost, ki pa se manifestirajo skoraj dosledno kot dejanja ogrožanja javnega prometa, ostalih je namreč znatno manj.

OD KMETOV IZTERJALI LE 70 ODSOTKOV

Zaradi ukinitve občinskega davka od osebnega dohodka iz delovnega razmerja se bodo skupni davki iz dohodka letos v novomeški občini znižali za skoraj 16 odstotkov glede na lani ali od dobrih 11 milijonov din na 9,5 milijona. Občinski možje načrtujejo za letos višjo realizacijo davka iz kmetijske dejavnosti, in to na račun bolj učinkovite izterjatve. Lani so namreč izterjali le nekaj več kot 70 odstotkov odmerjenih obveznosti.

1.000 NOVOMEŠČANOV NA OSREDNJO PROSLAVO

Osrednja republiška proslava ob 30-letnici osvoboditve bo v soboto, 10. maja, ob 11. uri na Trgu revolucije v Ljubljani. Odbor za pripravo proslave predvideva, da se bo manifestacije udeležilo več kot 150.000 ljudi, med njimi več kot 1.000 iz novomeške občine. Občinski sindikalni svet Novo mesto se je z železnico dogovoril za poseben popust. Posamezniki, ki bodo šli na proslavo, bodo imeli 25 odstotkov popusta, skupine več kot 50 ljudi pa 50 odstotkov.

POHVALA VOJAKOM IN MLADIM GOSTINCEM

Pogostitev borcev XV. divizije ter gostov, ki so se nedeljo udeležili osrednje dolenske proslave ob 34-letnici ustanovitve OF in 30-letnici osvoboditve, v Novoteksovi dvorani pripravili občinci in predavatelj Solskega centra za gostinstvo Novo mesto ter vojaški novomeške garnizije. Velja poudariti, da je 186 učencev in 16 učiteljev v manj kot uri postreglo 200 gostom s kompletnim kosilom.

MINI ANKETA:

Po sklepu 4. kongresa Federacije strokovnih sindikatov v ZDA naj bi od 1. maja 1886 naprej bil delavnik dolg samo 8 ur. Ta sklep so delavci v New Yorku, Philadelphiji in drugje podprli s stavkami. Na predvečer 3. maja 1886 je pod strelci policajev v čičaški tovarni McCormak padlo šest delavcev, kar je bilo povod za še večje nemire in še večje žrtve. Istega leta je 185.000 ameriških delavcev doslego osemurni delavnik, kongres II. internacionale leta 1889 v Parizu pa je sprejel odločitev, da bo od 1890 naprej 1. maj mednarodni praznik dela. Tako letos praznujemo že petinosemdesetletni 1. maj in tokrat smo povprašali nekaj občanov, kaj jim pomeni ta veliki dan delovnih ljudi:

Praznik je delo

Lojz KOŽELJ, kmet iz Dol. Podšumberka: „Sem kmet in če bo na praznične dni lepo vreme, bom pač moral iti tudi na njivo, kajti zdaj je dela več kot dovolj. Nič nimam proti 1. maju, tudi delati na ta dan ni noben greh, čeprav mnogi zaslužijo res praznične dni.“

Franc LAMUT, strojni ključavničar: „En dan v letu, za katerega vemo, da je praznik dela, je potreben, da odidejo ljudje tudi v naravo, se oddahnejo od dela. Toda ko praznujemo 1. maj, se moramo spomniti tudi tistih, ki na ta dan morajo delati.“

Marija BUČAR, prodajalka: „Prvi majski dnevi so najlepši v letu in zato najbolj pravi za praznovanje. Lahko bi praznik dela imel še kakšen dan več, kajti odpočiti si in potlej še bolj zgrabit za delo, to je največje priznanje delu.“

Franc KLEMENČIČ, delavec: „Praznik dela pomeni, da bom prost in zato tudi doma na kmetiji kaj malega postoril. Tudi praznoval bom, odšel na kakšno proslavo, si oddahnil.“

Stanko POCAJT, strojni tehnik: „Praznik dela je praznik delovnih uspehov. V prvih majskih dneh se spomnimo minulega dela, veselimo uspehov in si obljubimo, da bomo vnaprej še bolj delavni.“

D. R.

ZAHVALA UPOKOJENCEV BOLNIŠNICE

Ob jubilejnem letu osvoboditve je osnovna organizacija sindikata novomeške bolnišnice v četrtek, 24. aprila, pogostila in v manjšim denarnim zneskom nagradila okoli 60 svojih upokojencev ter se jim tako zahvalila za minulo delo. Nekdanjim delovnim tovarišem se vsi upokojenci najlepše zahvaljujejo za to dejanje.

Novomeška kronika

PRIJETEN IZLET – Sodelovanje med vojaški garnizije „Milana Majcna“ in dijaki Solskega centra za gostinstvo je že tradicionalno. Dijaki so pred kratkim na izlet na Karlovce povabili tudi vojaške, ki so jim pomagali pripraviti „partizanski oder“ ter so sodelovali v izletnem programu z glasbenimi točkami, recitacijami in skeči. Vsi skupaj so jedli tudi okusen partizanski golaž in se okvirno dogovorili o nadaljnjem sodelovanju.

ZBIRATELJ? – Topla pomlad seli ljudi iz zakajenih lokalov na prijetne gostinske vrtove in terase. Tako tudi v kavarni na Glavnem trgu, kjer pa se dogaja nekaj nevsakdanjega. Že pred letom dni je neki avtomobilist podrl zadnji betonski stebriček ob pločniku pred lokalom, zdaj pa je nekdo „načel“ tudi podobne stebričke na terasi kavarne. Trije se manjkajo, zato bi radi vedeli, „komu tak kamen lahko kaj koristi. Morebiti gre za nenavadno zbirateljsko strast?“

TRŽNICA – Dokaj živahno je bilo v petek na novomeški tržnici, kjer si branjkve in kramarji solidarno delijo prostor. Pri prvih, pod streho, je bilo mogoče kupiti domala vse, kar potrebuje gospodinjki cekar, drugi, pod kostanj, pa kar malec spominjajo na „Ponte rosso“. Sicer pa so bile cene nekaterih živil naslednje: za kilogram solate je bilo treba odšteti 16 dinarjev, čebule 5 do 6, krompirja 2, rdeče pese 10 dinarjev, jajčka so bila po 1,30 do 1,40 din.

S TRANSJUZIJSKE POSTAJE – Prejšnji teden je bilo spet nekoli-

Ena gospa je rekla, da se bo mo Novomeščani kmalu spremenili v nešolano ljudstvo. Podjetja, ki so podpisala samoupravni sporazum o štipendiranju učencev in študentov, namreč večinoma ne dajo za učenost niti dinarja, kar kaže, da ne potrebujejo strokovnjakov.

NOVOMEŠKA TRIBUNA

Hlebec je razrezan na kose

Prometni davek daje proračunu največji dohodek, zato so v krški občini sklenili še naprej krepiti trgovino, da davek ne bo odtekal drugam

Občina Krško bo imela letos v svojem proračunu 21 milijonov in 231 tisoč din dohodkov. Od kmetijskih davkov, obrtne dejavnosti, avtorskih pravic in dela davka od skupnega dohodka občanov se bo zbralo v proračunu nekaj nad 5 milijonov dinarjev. Največja vsota se bo stekla v občinsko blagajno iz prometnega davka od maloprodaje blaga in alkoholnih pijač. Skupaj z dajatvami od nepremičnin, premoženja in premoženjskih pravic se bodo dohodki te vrste povzpeli na 12,3 milijona dinarjev.

V občini računajo letos na večji dotok delovnih moči, kar pomeni povečanje prometa v trgovini. Prometni davek bo tako za 35 oz. 40 odstotkov presegel lansko vsoto. Iz občinskih in sodnih taks pričakujejo za 10 do 15 odstotkov večje dohodka, skupaj okoli 1,39 milijona dinarjev. Namenska dopolnilna

sredstva, ki jih potrebujejo za povečane priznavalne borcem, planirajo na 200 tisoč dinarjev, iz solidarnostnega sklada pa pričakujejo 1 milijon in 766 tisoč dinarjev.

Pri razdelitvi sredstev so v skladu z družbenim dogovorom dali prednost dejavnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in krajevnih skupnosti, upoštevali pa so tudi komunalno dejavnost in kmetijstvo.

Krajevne skupnosti bodo prejele 1,090 milijona dinarjev za vzdrževanje krajevnih cest in vaskih poti, za javno razsvetlavo in redno delo.

Med negospodarskimi investicijami je predvidena montaža

telefonske centrale za občinsko upravo, nakup zemljišč za počitniško skupnost na Ljubljani, nakup vozil za terenska opravila ter izdelava idejnega projekta za dograditev upravnih prostorov. Večje izdatke predvidevajo za socialni program ter ustrezno dokumentacijo in materialne stanovanj za delavce upravnih javne varnosti.

KRŠKO: TRINAJST PRIZNANJ OF

V torek, 29. aprila, je bila v Krškem svečana seja občinske konference SZDL. Na njej so podelili občinska priznanja Osvobodilne fronte trinajstim zrtvovalnim družbenopolitičnim delavcem.

Priznanja so prejeli: Franc Mažič iz Krškega, Osnovna šola Senovo, inženir Tone Kobilica Senovega, Ivan Kmetec s Senovega, Rezi Pirc iz Leskoveca, Stanislav Gajšek iz Kostanjevice, Stanislav Šriber iz Krškega, Franc Mažič iz Kostanjevice, Tilda Poljšak iz Koprivnice, Jože Potonjšnik Velikega Tma, Pavla Zapršnik Brestanice, Ignac Priatelj Krškega, Janez Rošker iz Krškega.

SREBRNI ZNAK ZA NESEBIČNO DELO

Občinski svet Zveze sindikatov Krškem se je v ponedeljek, 28. aprila, sestel na svečani seji, na kateri so podelili srebrne znake Zveze sindikatov Slovenije za izjemne prispevke in delovanje v osnovnih organizacijah sindikata.

MLADI ČLANI ZK SE IZOBRAŽUJEJO

Za novo sprejete člane Zveze komunistov bosta ta mesec dva seminarja, prvi od 5. do 10. maja, drugi od 12. do 17. maja. Obakrat bo v šolskih klopek po trideset slušateljev. Ena skupina mladih je seminar končala 25. aprila. Udeleženci izjavljajo, da je taka oblika izobraževanja dober napotek za delo v organizaciji in za nadaljnje izpopolnjevanje.

Doklej tako?

V Stari vasi nič več varni na cesti

Pred dnevi me je ponovno ustavil eden izmed prebivalcev Stare vasi in potožil o nemogočih prometnih razmerah v tem naselju.

Nekdaj prometno še dokaj varno naselje je iz dneva v dan bolj ogroženo. Ko so končno potegnili asfalt do Brežic preko Dolenje vasi in Pohance, je promet kaj hitro narasel in ga je ozka cesta skozi naselje komaj zmogla. S pričetkom gradnje naše prve nuklearne elektrarne pa so pričeli voziti po njej še številni težki kamioni. Povečanega prometa torej še ne bo tako kmalu konec.

Prebivalci se sedaj čutijo ogrožene z več strani: otroci in starejši občani si pravzaprav ne upajo več na glavno cesto, slej ko prej pa bodo močni tresljaji povzročili škodo tudi na stanovanjskih in drugih poslopih. Veliko hiš so postavili v prvih letih po osvoboditvi na hitro in ne tako trdno, kot bi jih morali, če bi računali na nove prometne razmere.

Zato želijo, da bi odgovorni čim prej prisluhli na upravičenim zahtevam prizadetih, da se sedanje razmere uredi! S kakšno rešitvijo bi temu stanju enkrat za vselej naredili konec, niti ni najpomembnejše, bolj važno je, da taka rešitev pride čimprej!

Z. S.

Anica Stipančič iz Prušnje vasi: - Voda, to bo nekaj lepega v hiši.

na avtomobilskih prikolicah IMV v Brežicah, Kovinska galanterija Bizeljsko in Metalgrad Jesenice. IMV je slabo prodajal prikolice zaradi svetovne naftne krize in razen tega še danes ne dosega plana. Obrat Kooperative na Bizeljskem ima slabo strokovno zasedbo in ni zaživel, kot bi moral. Metalgrad pa je imel izgubo zaradi odpisov terjatev. Po izjavi Romana Rajerja bi morale imeti nekatere take organizacije ne le stabilizacijske, ampak sanacijske programe.

Ivan Živič je omenil, da tudi planiranje v občini ne napreduje, kot je bilo zamišljeno. To velja za TOZD, za OZD, SIS in krajevne skupnosti. Večinoma delajo še po starem, z osnutki ne seznanjajo delavcev in se pogosto odločajo za kratkoročne rešitve, čeravno je planiranje osnova za gospodarsko in družbeno stabilizacijo. Na seji je bila med drugim omenjena zahteva po boljši strokovni zasedbi tam, kjer se gospodarjenje nikamor ne premakne.

JOŽICA TEPPEY

SMRAD PA TAKI

V Dobovi se nikakor ne morejo spriznati s tem, da Komunalno in stanovanjsko podjetje iz Brežic odvaža smeti v njihovo gramoznico. Od tam pa veter raznaša smrad do stanovanjskih hiš, kar ljudje težko prenašajo. Večkrat so se že pritožili, vendar brez uspeha. Bojijo se, da bo smradu prej ali slej sledila kaka bolezen, zato so sklenili sami ukrepati, če ne bo nobenega odziva.

POKOJNINA ZA DAVKE

Na podeželju je veliko primerov ko ostareli kmetje s svojo pokojnino poravnajo davke. Tako jim za preživljanje spet ne ostane skoraj nič. Delegat z Bizeljskega je na seji občinske skupščine predlagal, naj nad takimi primeri bdijo krajevni uradi in priskočijo prizadetim na pomoč. Komisija za odpis davkov pri občinski skupščini bo v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi in krajevnimi odbori Socialistične zveze take ljudi zagotovo razbremenila dajatev, ki jim niso kos.

OSEM PRIZNANJ OF V BREŽICAH

Na proslavi v počastitev dneva Osvobodilne fronte je občinska konferenca SZDL v Brežicah podelila osem priznanj Osvobodilne fronte. Dobili so jih: krajevna organizacija ZB Artiče, krajevna organizacija ZB Sromlje, Mihael Držič iz Rigone, Janez Kvarth s Čateža, Ivan Marečič iz Brežic, Janez Cigler iz Jesenic na Dolenjskem, Anton Škvarč iz Skopje in Marija Mišič iz Brežic.

Utesnjenost. V brežiškem zdravstvenem domu so celo stopnišče spremenili v čakalnico. Vsi komaj čakajo, da bi se kljub finančnim težavam uresničila napoved o gradnji novega zdravstvenega doma. (Foto: Jožica Teppey)

V spopad z lastnimi napakami

Zveza komunistov poziva k varčevanju - Čimprej stabilizacijske programe

Oceno uresničevanja sklepov najvišjih partijskih organov o gospodarski stabilizaciji in varčevanju, izrečeno 23. aprila na seji občinske konference ZK v Brežicah, bi lahko strnili v ugotovitev, da je bilo gospodarjenje v občini premalo učinkovito in da se vsi po vrsti preveč sklicujejo na zunanje vplive, namesto da bi se spoprijemali z lastnimi slabostmi.

Lanski gospodarski pregled sicer vsebuje podatke o ugodni gospodarski rasti, vendar v njih ni upoštevana inflacija, zato jih moramo sprejeti z rezervo. Realno oceno je predsednik občinske skupščine Franc Skinner napovedal šele po analizi, ki bo napravljena ob polletju. Dejal je, da so stabilizacijskim programom posvečali v delov-

nih organizacijah premalo pozornosti, češ da že tako ali tako dovolj varčujejo. Če priporočila ne bodo dovolj, bo treba poseči po drugih ukrepih. Konferenca je sprejela predlog, da so komunisti v izvršnem svetu skupščine, v občinskem svetu Zveze sindikatov, v SIS, državnih organih in krajevnih skupnostih dolžni poskrbeti za stabilizacijske programe.

Lani so poslovale z izgubo tri gospodarske organizacije, tovar-

PREHITRO SKOZI VASI

Vozniki so v mestu bolj disciplinirani kot v naseljih, kjer je manj možnosti, da jih bo prestregel miličnik in jih kaznoval za prometni prekršek. Da bi bilo čimprej konec takih divjih voženj skozi vasi, želijo zlasti prebivalci dobovske krajevne skupnosti, naj odgovorna služba postavi znake za omejitve hitrosti povsod, kjer je to potrebno, razen tega pa naj promet pogosteje nadzorujejo miličniki.

ZA TRAKTORJE NE BO TAKSE

Kmetje so že v prejšnjem mandatsnem obdobju postavili na seji občinske skupščine v Brežicah zahtevo po oprostitev takse za traktorje, ki jih uporabljajo izključno za obdelovanje svojih posestev. To vprašanje je na zadnji seji skupščine načel tudi kmet iz delegacije kooperantov. Davčna služba je zadevo proučila in dala predlog za oprostitev cestne pristojbine ob registraciji traktorjev za čiste kmete. O predlogu bo danes, 24. aprila, razpravljala izvršna svet skupščine.

Kovačič, tajnik krajevnega urada na Bizeljskem.

MALOMARNOST SE LAHKO MAŠCUJE - V mnogih delovnih organizacijah prevladuje mišljenje, da je dovolj, če zavarujejo premoženje pri zavarovalnici, po potrebi pa zaposlijo še čuvaja za nočne ure. Za nočne čuvaje sprejemajo običajno delovne invalide in za fizično delo nesposobne ljudi. Pri tem se le redkokdaj vprašajo, če bo delavec na tem delovnem mestu kos zahtevam pri varovanju družbenega premoženja.

NAPIS, KI BODE V OČI. - Potreba, poslovavnica trgovskega podjetja Posavje v Brežicah, z velikimi črkami opozarja kupce na "metersko blago in stavbeno pohištvo". Pravilno bi to morali zapisati takole: "metersko blago in stavbeno pohištvo". Žal je prešlo že v navado, da se za javne napise redkokdaj posvetujejo z ljudmi, ki se spoznajo na pravopis. Posavje torej ni izjema.

NA POČASTITEV ZMAGE Z VLAKOM

9. in 10. maja bo slavila Ljubljana tridesetletnico zmage, tridesetletnico od dneva, ko so s hiš svobodno zavihrale slovenske zastave. Blizu se torej naš skupni praznik in občinska konferenca Socialistične zveze v Brežicah vabi občane, naj se 10. maja udeležijo veličastnega zborovanja na trgu pred slovensko skupščino.

Na proslavo lahko potujejo z vlakom. Železnica obljublja 50 odstotkov popusta. Povratna vozovnica od Brežic do Ljubljane bo veljala 27 dinarjev za osebo. Če bo iz Posavja prijavljenih večje število udeležencev, se bodo lahko odpeljali v Ljubljano s posebnim vlakom. Podrobnejše informacije vam bo pravočasno posredovala Socialistična zveza, na katero se lahko obračate za vsa pojasnila.

NOVO V BREŽICAH

KJE SEŽIGATI? - Tovarna pohištva, Petrol, Agroservis, Prevoz in tovarna avtomobilskih prikolic IMV potrebujejo sežigališče vnetljivih snovi. Na vprašanje delegata Tovarne pohištva, kdaj bo določen prostor za te namene, je predsednik izvršnega sveta skupščine odgovoril, naj si te delovne organizacije same priskrbijo potrebno dokumentacijo pri Regionu, nakar bodo dobile ustreza soglasja in dovoljenja občinske uprave.

NOVI ČLANI KOMITEJA ZK. - S povečanjem števila članstva in osnovnih organizacij ZK se je pokazala potreba po novih članih komiteja občinske konference Zveze komunistov. Konferenca je na predlog kadrovske komisije 23. aprila izvolila v komiteje štiri člane. To so: Ana Stopar, profesorica v Solskem centru v Brežicah, Anica Šepec, delavka v Beti - TOZD Dobova, Ivan Knez, strojni tehnik pri Gozdnem gospodarstvu v Brežicah, in Jože

KRŠKE NOVICE

ZNOVA SKUPAJ - V krški občini so tako kot ponavadi skupaj proslavili obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte in praznik dela. Svečana akademija je bila v petek v dvorani DPD Svobode, kulturni program pa so pripravili mešani pevski zbor "Viktor Parma" in recitatorji. Govornik je bil predsednik občinskega sindikalnega sveta ing. Adam Vahčić.

PRIZNANJE - V ponedeljek so na svečani seji občinskega sindikalnega sveta podelili 26 srebrnih znakov, ki jih je prejelo 21 posameznikov in 5 sindikalnih organizacij za dolgoletno uspešno aktivistično in družbenopolitično delo. Dan kasneje so na svečani seji občinske konference SZDL podelili še 13 občinskih priznanj Osvobodilne fronte 12 posameznikom in senovski osnovni šoli.

PO NACRTU - Komite občinske konference Zveze komunistov uresničuje eno izmed pomembnih nalog, idejnopolitično izobraževanje novo sprejetih članov. Minuli teden so

tako zaključili prvega izmed petih seminarjev, ki jih bo skupno občinsko svetovno veče kot 90 slušateljev. Drugi tretji seminar se bosta pričela oziroma 12. maja, vodil pa bo ponovno domači predavateljski aktiv.

ZE KONČANI - Ta ponedeljek so v krški občini zaključili zbiranje občanov, na katerih so obravnavali statute krajevnih skupnosti SZDL in pravila krajevnih organizacij SZDL. Vseh zborov je bilo več kot deset.

NOV SVET - Pred dnevi so v Kostanjevici zbrali delegate osnovnih organizacij ZK in tovarniških skupnosti slovenske papirne industrije ustanovili "Svet ZK SOZD Slovenija-papir". Njegova poglavitna naloga bo pomagati pri uveljavljanju tistih zamisli in načrtov, ki se obravnavajo v času priprave na ustanovitev SOZD, se posebej pa pri obravnavi vseh ustavnih elementov, neposrednih proizvajalcev v narodnem delu.

KRŠKI TEDNIK

BREŽIŠKE VESTI

Krompir ne bo obležal neprodan

Kolinska, TOZD za predelavo krompirja na Mirni, sklenila pogodbe za 10.000 ton pridelka - Ga bodo kmetje tudi toliko ponudili?

Iz mirenske Kolinske so lep čas prihajale besede o zagati pri prodaji pireja, do česar je prišlo tudi zaradi ravnjanja državnih rezerv. Vsi se trudijo, da bi predelani krompir lahko tudi izvozili, za kar ima zaradi kakovosti lepe možnosti. Nasploh pa ta proizvodnja niti za vso državo ne bi smela biti problem: če bi vsak Jugoslovan le nekajkrat na leto jedel pire, bi ga takoj zmanjkalo!

Za letos so se v pogodbah obvezali, da bodo krompir z 20,5 odst. suhe snovi plačevali po 1,25 dinarja. K temu je treba prišteti še 5 par, ki jih dobi za maržo zadruga, in naslednje 3 pare, ki jih dobi ob dobavi dogovorjenih količin. 7 par je namenjen še za prevoz od kilograma krompirja, tistemu pač, ki ga pripelje. Letos naj bi nasploh vsem priznavali enako prevozno ceno, s čimer želi tovarna tesnejšo naslonitev na pridelovalce v bližini tovarne.

V tovarni izražajo bojazen, da so kmetje „navijali“ s prijavi, pač po zadnjih izkušnjah, ko ga je bilo ponekod težko prodati. Pridelkec utegne biti manjši tudi zaradi manjše uporabe umetnih gnojil. Nasploh je za krompir značilno nihanje, ker je vse še vedno precej odvisno od letine. V tovarni se zavzemajo za to, kot nam je dejal direktor inž. Miha Krhin, da bi prišli do večjih količin pridelka z boljšim načinom pridelovanja, ne pa s širjenjem površin. Hektarski donosi so še vedno majhni, cena industrijskega krompirja pa je pri nas v primerjavi z drugimi državami visoka. Za minulo letino je tovar-

na naredila, kar je mogla: iz trebanjske občine je vzela 95 odst. pogodbenih količin, čeprav ji pogodba dopušča 10-odst. odstopanje. V tovarni so prepričani, da bodo tudi vnaprej uživali zaupanje kmetov.

Bliže zavarovancu

Pred nedavnim je zavarovalnica Sava odprla v Trebnjem v dvoriščni občinski stavbi svoje predstavništvo. Kot nam je povedal zavarovalni zastopnik Božo Kravcar, je napredek občine viden tudi v razmahu zavarovalstva. „Pred petimi leti ni bilo dela tudi po več kot teden dni, sedaj pa sva dva in komaj shajava!“ Koristna novost, ki jo prinaša novo predstavništvo, je, da v Trebnjem opravijo likvidacijo škod, kot temu pravijo, ali po domače rešujejo prijave, če kdo poškoduje svojega jeklenega konjčka. Med oblikami zavarovanja je zelo obsežno seveda imovinsko, najbolj razširjeno pa je življenjsko zavarovanje.

Seveda povsod še nimajo zavarovano tako, kot bi bilo treba. To je očitno posebno pri nekaterih kmečkih poslopih, ki so močno izpostavljena nevarnostim. V občini so štirje zavarovalni zastopi. Sodelovanje z gasilci je povsod dobro. Marsikdo prebere zavarovalne pogoje pozorno šele, ko doživi nesrečo. V pisarni je pri roki več gradiva, zato so lahko tudi pojasnila, ki jih iščejo stranke, popolnejša. To je pomembna prednost nove pisarne.

A. Z.

A. Z.

Pripravljeni zavihati rokave

Mokronoški strelci želijo zgraditi strelišče

Mokronoški strelci morajo na treninge v Trebnje, a še tam se z drugim orožjem razen z zračno puško strelja na lastno odgovornost, ker lega strelišča ni primerna. Vseeno ponavadi na občinskih tekmovalnih dosegajo prva mesta. Manj kot tretje mesto, pravijo v Mokronogu, je zaanje že sramota.

Mirko Horvat ki vodi mokronoške strelce že 13 let, pravi, da se pač skušajo znajti, kakor se morejo. Lep čas se že ozirajo po zemljišču „Pod ravnim potom“, kot pravijo temu kraju. „Zemljišče je za strelstvo idealno, zaprto je kar s treh strani, 7 km ni kakšnega naselja, boljše ga si ne bi mogli misliti. En stari milijon od neke zabave leta 1961 hranimo za te namene že vsa leta. Od leta 1962 imamo tudi že nekaj materiala. Vedno se je kaj zataknilo; ko je bilo šole nekdo postavil hišo, je šlo še tamkajšnje zemljišče za strelske namene po gobe.“ govori o tej stari želji Mirko.

Seveda nima bojazni, da ne bi bilo rok za delo, če bi se ga lahko zdaj lotili. „Mladi so pripravljeni celo za brigade. Tudi 60 let stari člani ne oklevajo. Mladi želijo, da bi ob strelišču zgradili še športne objekte; za odbojko, košarko, pa za namizni tenis in še kaj.“ Telesnokulturna skupnost jim je za letos namenila 120.000 dinarjev. Če denarja ne bi izkoristili, bo šel za igrišče v Sentr-

V mokronoški strelski družini je vedno od 80 do 90 članov, kar je za tak kraj kar lopo. Njihov član se je dvakrat zopred uvrstil na državno prvenstvo. Pionir Franc Lavrinšek je petkrat osvojil zlato puščico; Hrovatov sin jo je imel 4 leta. Letos so jo sicer izgubili, vendar so na republiškem tekmovanju v Domžalah zadeli več krogov kot občinski zmagovalci...

Skratka: če bi imeli boljše možnosti za vadbo, bi bili še boljše!

A. Z.

Brez dobrega semena ni dobrega pridelka. Trebanjska Kmetijska zadruga je za to sezono pripravila dovolj kakovostnega semena v skladiščih v Šentlovrencu. Med drugimi si je prisrkel tam seme tudi Alojz Štangar (na desni) iz Velikega Vidma. Kmetijski gospodarski odbori so regresirali seme iz svojega dohodka s 50 pami za kilogram. (Foto: Žel.znik)

IZ KRAJA V KRAJ

KOPALIŠČE NARED DO TOPLIH DNI - Mirensko kopalnišče pod gradom bo nared do pasjih dni. S pomočjo denarja telesnokulturne skupnosti bodo lahko uredili vse potrebno. Partizan bo s pomočjo krajevne skupnosti izvedel tudi akcijo, da bo vsa dolina do gradu res zaščiten in namenjena izključno športu in rekreaciji.

„KUM“ SE JE IZKAZAL - V nedeljo bo gasilsko društvo v Račjem selu ob 14. uri razvilo svoj državni prapor. Pokrovitelj prireditve so Ljubljanske opokarne, ki gradijo v kraju novo tovarno.

NAROČILNICE Z BRADO - Na trebanjski geodetski upravi imajo velik zaostanek pri določevanju meja,

kjer so nekatere naročilnice stare tudi že štiri leta! Pravi naval strank vlada tudi za mapne kopije, ki jih ljudje potrebujejo za gradbeno dovoljenja. Porast teh naročil se je začel predlani, ko jih je bilo 460, lani pa jih je bilo že kar 620. Za 30 odst. je več tudi raznih terenških del, povezanih z gradnjo in sprostitvijo prodaje kmetijskih zemljišč. Zaenkrat bi potrebovali vsaj še dva geometra. Imajo sicer dva štipendista v IV. letniku šole, vendar mora eden že jeseni k vojakom.

VSI USPEŠNO KONCALI - Pri delavski univerzi je uspešno zaključena delovodska šola. Razveseljivo je, da je izpit opravilo vseh 17 kandidatov. Med šolanjem je odpadel le eden, vendar še ta zamudi bolezn.

TREBANJSKE NOVICE

Na svečano proslavo 30-letnice osvoboditve v Novem mestu je v soboto zjutraj krenila iz Krmelja tudi 12. SNOUB mladih iz sevniske občine. Pred odhodom so Krmeljčani skupno z udeleženci pohoda pred spomenikom pripravili kulturni program. Na sliki: mladinska brigada je vzbujala tudi zanimanje pionirjev. (Foto: Železnik)

Bazen na natečaj kot drugo

Krajevne skupnosti: razen iz Posavja od drugod nič za zaposlene zunaj občine? Pri usklajevanju za delitev denarja manjkali predstavniki KS Sevnica in Bučka

Po obsežnih razpravah v komisiji za načrtovanje občine in izvršnega sveta so predzadnji četrtlet obravnavali predlog (dokončno ga bosta sprejela zbor združenega dela in krajevnih skupnosti na naslednji seji) za financiranje programov krajevnih skupnosti v tem letu.

Ceprav se po sprejetem samoupravnem dogovoru (sprejelo ga je

DEVET PRIZNANJ OF

Na proslavi minuli petek je bilo podeljenih devet letošnjih priznanj OF. Prejeli so jih: Elka Grilc, Drago Lubšina, Jelko Štojs in Slavko Štrukelj iz Sevnice, Justin Makar iz Studenca, Franc Ilaš iz Dul pri Bučki, Anton Lopatec iz Blance, Martin Kocjan iz Loke in Danica Močan iz Tržišča. Maks Bilc iz Šmarja je minulo soboto prejel republiško priznanje OF.

Pred podelitvijo letošnjih priznanj OF minuli petek, je predstojnik občinske skupščine Valentin Dvojmoč podelil državna priznanja OF, s katerimi je predstojnik republike odlikoval štiri občane sevniske občine. Odlikovanja so prejeli: Milan Levonastim vencep in Franc Dolenc ter Anton Šantelj - red delovnega srebrnim vencep.

SEVNIŠKI PABERKI

FAST ZA PEŠCE - Novi most čez Savo je res lepa pridobitev, ki občine že opozarjali, pa je ostalo brez pločnikov, kar je povzročilo nevarno na ovinku. Ob pločnikih na železniškem nadvozu ni ograditve z znaki, pomanjkljivosti na kmetijskih opozarjajo ljudje, niso nepozornosti.

ZAMUJENA PRILOŽNOST - V občini Lisoča in Komunah so štiri stanovanjska podjetja privedli do izredno kmetičarke pod naslovom „Kozmetika za delovno ženo.“ Če bi bil pečel: niti ducat obiskov.

ENJAN CVETE - Planinci v Lisoči so se že minulo nedeljo namenili na Lovrenc, ki je še vedno znan po cvetočem encija. Vse leto je peljal tudi na Lisočo, kar tako ne manjka tega

SEVNIŠKI VESTNIK

18 (1345) * - 1. maj 1975

delovanje teh skupnosti tudi pri sodelovanju.

V vrsti krajevnih skupnosti živi dosti delavcev, ki se vozijo na delo drugam. Krajevne skupnosti doslej niso naletele pri teh kolektivnih na razumevanje za financiranje svoje dejavnosti, čeprav tako določa ustava. Dogovorili so se, da bo še enkrat pomagala posredovati tudi občinska skupščina, čeprav je zaenkrat očitno, da bo nekaj uspeha le v Posavju, kjer je za to zastavil svoj vpliv že svet posavskih občin. Očitno je, da se bodo za ureditve tega ustavnega določila v vseh sredinah morala bolj zavzeti tudi vodstva družbenopolitičnih organizacij v republiki.

Želijo telefon

Primož - Telče daleč od sveta

„Kaj je prava revščina, lahko človek vidi okrog Slančjega vrha in drugih zaselkov!“ pravi mladi učitelj s Telče Anton Ilaš. Vseeno se domačini ne branijo napredka. Sedaj se spet ogrevajo za to, da bi do Telče in tudi dalje potegnili telefon.

Ko nanesse beseda na to, se v obraz mladega učitelja Ilaš začnejo gube. Je namreč že tretji, ki se ukvarja s to zamisljivo. Toda medtem ko je leta 1971 predračun za napeljava telefona znašal še 130 tisočakov, govori. Novi predračun kar o 259.052,50 dinarjih! „Zraven naj bi dali še dva tisočaka za priključitev zaradi prestavitve kabla na novi most, kot da se to nas kaj tiče!“ pravi Tone. „Na 8,6 km dolgi trasi je potrebnih 260 drogov. Ljudje so jih že obljubili 214, vendar smo bili šele v eni krajevni skupnosti. Nekateri so se obvezali prispevati tudi denar. Seštevek da zaenkrat 19.700 dinarjev, delovnih ur pa 694.“

Drogovi in zemeljska dela so sicer že pol vrednosti. Prav gotovo bodo v akciji pomagali tudi iz primorske krajevne skupnosti, kjer se prav tako zanimajo za ta telefon. Delegat iz teh krajev je v občinskem zboru krajevnih skupnosti že postavil vprašanje in prosil za pomoč. Nekateri omenjajo za boljše zvezo namesto dragega telefona radijsko povezavo, ki bi lahko služila za zvezo z nekaterimi službami. Očitno je, da sedaj, ko v teh krajih to akcijo poskušajo pripraviti že tretjič, ne bodo odnehali!

VIŠJE STANARINE ŠELE MAJA

25-odstotna podražitev stanarin (ker je bila lani spremenjena vrednost točk, bo šlo v nekaterih primerih za večje povišanje) naj bi pričela veljati že s 1. aprilom. Delegati zboru združenega dela občinske skupščine se s tem, da bi odloki imeli veljavnost za nazaj, niso strinjali, tako da bo povišanje prišlo v poštev šele v tem mesecu.

Mirko Horvat: „Naših strelcev so v JLA vedno veselili!“

pert. Kot pravi Mirko Horvat, čakajo le še geometra.

O KMETIJAH ŠE RAZPRAVE PO KS

Za odlok o tem, kaj je kmetija, je v glavnem pri kmetijski zemljiški skupnosti pripravljeno gradivo. Določene so vasi, kjer naj bi o odloku vodili razprave predstavniki občinske skupščine in zemljiške skupnosti. Poglavitne določbe za kmetije naj bi bile: vsaj 4 do 5 ha obdelovalne zemlje, zaokroženost posestva, da je gospodar kooperant, da ima naslednika in da se lahko na zemlji preživljata vsaj dva družinska člana. Ne gre seveda za togo ravnanje po nekem kalupu, temveč se upoštevajo tudi krajevne razmere, kot npr. kulturnozgodovinski vidiki in pomen kmetije za splošni ljudski odpor.

Majhna skupnost z mnogimi težavami

Božakovčani imajo slabo cesto in vodo - Glasovali bodo za samoprispevek

Kolpa se tik pod Božakovim pokaže v vsej svoji lepoti: čudovito zelene barve je, mehko objema zeleni breg, pokaže nekaj brzic in v čisti vodi lahko človek sluti številni ribji zarod.

Prav zato so v to idilično vas pred leti turisti radi zahajali. Odkar pa so po Beli krajini položili asfalt, se je nekako izogibali. Raje gredo v „hrube“, kamor zaradi asfaltne ceste pridejo udobneje in si gradijo vikende. Če bi Božakovo imelo dobro cesto, na katero čakajo že vrsto let, bi bilo

drugače. Turizem bi vasi prinesel napredek.

Jože Kozjan, dolgoletni tajnik krajevne skupnosti Božakovo, pravi: „Okoli 300 občanov živi v eni izmed najmanjših krajevnih skupnosti v Metliki, in vsi se lahko pohvalimo s tem, da imamo skoraj največ težav. Zavedam se, da možem z občine ni lahko, da se vse krajevne skupnosti počutijo odrinjene. Za našo lahko trdim, da je zapostavljena. Na asfaltirano cesto, ki naj bi bila dolga vsaj 3200 metrov, čakamo že precej časa. Če pomislimo, da je naša cesta pomembna — z njo smo povezani s hrvaško — bi bil že čas, da jo modernizirajo. Marsikdo misli, da je to edina težava. Ne vem, zakaj so odgovorni pozabili na prevoz naših delavcev. Tako morajo nekateri — zaposlenih je okoli 40 — na delo še vedno pešati. Kako nerodno je to za matere in dekleta, ne bi govoril. Tako kot druge skupnosti imamo tudi pri nas zelo slabo električno napetost. Božakovčani smo lahko še kar veseli. Na Rakovcu, ki je le nekaj kilometrov oddaljen, ljudje ne potrebujejo ne televizije ne radia. Prav bi bilo, ko bi v kratkem času postavili transformator, kajti zaradi slabe elektrike se kvarijo stroji in gospodinjinski pripomočki. Podobno je z vodo. Pomagamo si s kapnicami, ki rade presušijo, nekateri imajo hidrofore, drugi si zopet pomagajo s studentem. V zadnjem času smo opazili, da v studencu priteka gnojnica. Prav tako nimamo zadovoljni s pošto. Nekoč smo jo dobivali vsak dan, pred meseci enkrat na teden, sedaj

vsak drugi dan. Zdi se mi, da na vseh področjih, namesto da bi ostali vsaj pri starem, nazadujemo.

O vseh problemih sprti obveščamo občino, na sestankih in skupščinah prosimo za odgovore, a vse ostaja pri starem. Ker bomo v kratkem glasovali za samoprispevek, upam, da bo bolje. Pri nas smo se namreč že dogovorili, da bomo vsi glasovali zanj.

J. PEZELJ

ZASTAVLJENE NALOGE ČIMPREJ URESNIČITI

V torek popoldan so imeli člani izvršnega odbora metliškega Rdečega križa razširjeno sejo, na kateri so se pogovarjali o nalogah ob tednu Rdečega križa, o organizaciji tekmovanja ekip prve pomoči, akciji zbiranja starega papirja in letovanju otrok. Sklenili so, da se morajo vse zastavljene akcije izpeljati v najkrajšem času.

TEDEN ČISTOČE

Ustanovni skupščini metliškega Hortikulturnega društva sta razen občanov prisostvovala tudi člana upravnega odbora Hortikulturne zveze Slovenije Tone Zupančič in Franc Adam. V pestri razpravi so prisotni govorili o težavah v vseh večjih in manjših naseljih, kako urediti in ohraniti zdravo in lepo človekovo okolje. V metliški občini so precej problemov že rešili, predvsem po zasluzi iniciativnega odbora Hortikulturnega društva in s pomočjo družbenopolitičnih organizacij.

Na skupščini so sklenili, da bodo poslej organizirali več očistevalnih akcij. Prvo so uspešno izvedli v tednu pred 1. majem. Imenovali so jo „teden čistoče“. Izvolili so tudi 15-članski upravni odbor, nadzorno komisijo in več interesnih komisij in se dogovorili, da bo upravni odbor društva v kratkem izdelal delovni program.

VOLITVE SO BILE 1944

Tiskarski škrat se je tokrat lotil letnice v članku „Sprehod skozi čas“ v slavnostni prilogi Dolenjskega lista in zabeležil, da so bile spomladi 1941 (pravilno 1944) volitve v krajevne NOO, okrajne in okrožni NOO.

Čeprav je Radovica blizu Metlike, zaradi izredno slabe ceste v to prijazno in lepo vas zaide le malo turistov. Domačini pravijo, da bo turizem v vasi zaživel takrat, ko bodo dobili asfalt in pitno vodo. Na sliki: pomlad na Radovici. (Foto: Pezelj)

SPREHOD PO METLIKI

NA ZAGREBSKEM VELESEJMU — Na spomladanskem zagrebškem velesejmu se je tudi letos Beti predstavila s spalnimi srajcami, pižamami, volno Neveda in kvalitetnimi modernimi kopalniki.

DAN PROSVETNIH DELAVCEV — V soboto, 17. maja, se bodo v Metliki srečali prosvetni delavci Beke krajine. Tovariš Franc Šali bo šolnikom predaval o spremembah v šolstvu, v kulturnem programu pa bo nastopil Dolenjski oktet z dvema recitatorjema.

PRVE MATURANTKE — Pred slabimi petimi leti je pričela delovati v Beti srednja tehniška tekstilna šola, pred kratkim pa je 25 deklet, ki so poleg redne službe obiskovale tudi predavanja, prejelo diplome za uspešno opravljen zrelostni izpit.

SLABI FILMI — Ljubitelji filmske umetnosti se pritožujejo, da v Metliki zadnje čase vrtijo tako slabe

METLIŠKI PATENTI

... Ne bi bilo neumno, če bi pričeli v obratu IMV na Suhorju izdelovati okrogle lesene pokrove različnih premerov. Pokrove bi lahko odlično prodajali komunalnemu podjetju, ki bi z njimi prekrivalo luknje po cestah.

100-odstotno

„Nekateri tarnajo, toda ko bo potrebno, bodo obkrožili DA. Saj veste, kakšni smo ljudje. Nikoli nismo zadovoljni...“ je zapel v prijatni belokranjski Lojze Štefanič, vodja delegacije krajevne skupnosti Dobravice, predsednik krajevne konference SZDL, tajnik Zveze borcev itd. Ko sva se pogovarjala o samoprispevku, je odločno dejal: „Občani v metliški občini že 19 let nepretrgoma prispevamo za svoj napredek in trdno sem prepričan, da vsak zaposleni ne bo pogrešal 1,5 odstotka od neto osebnega dohodka, prav tako ne obrtniki, ki bodo plačevali 2 odstotka od davčnih osnov, in

ne kmetje, ki bodo prispevali 2 odstotka od katastrskega dohodka. Vsi se namreč zavedamo, da nas pestijo težki problemi, in če se jih sami ne bomo lotili, se jih ne bo nihče.

V Dobravicah imamo vrsto težav, ki nas spremljajo vse od osvoboditve. Ali ni že zadnji čas, da občani sami uredimo železniško postajališče? Včasih se sprašujem, kje so tisti ljudje, ki so takoj po vojni z udarniškim delom gradili porušeno domovino. Ali so tudi spomini umrli? Prav gotovo ne. Potrebno je le malo dobre volje, pa bi lahko popravili tudi most čez Lahinjo in uredili še vrsto komunalnih težav.

Kaj nas še tare? Zadnji čas je, da dobimo vodovod. Ni potrebno razlagati, kaj pomeni zdrava pitna voda. Prav tako želimo, da bi dobili novo šolo. Sedanja stavba je še iz stare Jugoslavije. Narobe bi bilo, če bi jo začeli popravljati. Lahko bi našel še vrsto težav. Prepričan sem, da jih bo čez leto dni precej manj, kajti naši občani se bodo kot že mnogokrat poprej še enkrat izkazali in glasovali za samoprispevek 100-odstotno!

J. PEZELJ

Teden komunista od 5. do 12. maja

Ob 50-letnici pisane partijske besede so spregovorili na 15. seji tudi člani komiteja občinske konference Zveze komunistov Metlika. Sklenili so, da bodo v „tednu Komunista“, ki bo od 5. do 12. maja, po vseh osnovnih organizacijah organizirali razprave o pomenu in vlogi idejno-političnega dela, o informiranju in pisani partijski besedi. Poudarili so, da bi morali poslej razširiti krog bralcev „Komunista“. Z njim bi se morali seznaniti tudi tisti, ki še niso člani partije, predvsem mladinci, mladinke, delavci in kmetje.

Dogovorili so se tudi za minimalni program. Od 5. do 12. maja naj bi se sestale vse osnovne organizacije ZK in razpravljale o obveščanju, propagandi in vlogi „Komunista“. Vsaka osnovna organizacija naj bi izvolila poverjenika „Komunista“, ki naj bi skrbel za sodelovanje med organizacijami, uredništvo in občinsko organizacijo. Po osnovnih organizacijah naj bi razpravljali o ustanovitvi čitalniških kotičkov, kjer bi se zbirala marksistična literatura.

Razen tega bo komite ZK po vseh verjetnosti že 9. maja organiziral podelitev članskih izkaznic novosprejetim članom ZK.

V Belokranjskem muzeju bo 5. maja odprta razstava, ki jo bodo organizatorji posvetili 50-letnici partijske besede in 30-letnici osvoboditve. Manjše razstave naj bi organizirale tudi vse osnovne organizacije ZK v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih.

17. maja bo Metličane obiskal Franc Šali. Belokranjskim prosvetnim delavcem bo govoril o aktualnih nalogah na področju reforme, vzgoje in izobraževanja.

R. B.

predsedniki krajevnih skupnosti prisotni, da ne bo zamer in nespornost, s kakršnimi so se srečevali prejšnja leta.

Prostovoljno delo občanov, ki je v večini krajevnih skupnosti na podeželju stara praksa, bo teklo še naprej, vendar pa predstavniki krajevnih skupnosti s podeželja menijo, da bi morali tudi meščani več plačevati za uporabo mestnega zemljišča, kajti oni se s fizičnim delom ne ukvarjajo, njihov plačani prispevek pa je veliko manjši, kot znaša le-ta na podeželju.

»Imamo le eno možnost«

V petih letih 12.000 m² novih prostorov

Zdaj plačujejo črnomaljski občani samoprispevek za javna dela, predvsem za gradnjo cest in vodovodov, pri tem pa ostajajo velike potrebe na področju šolstva in otroškega varstva nerešene. Ker dolgoletna praksa kaže, da je samoprispevek najzanesljivejša pot do cilja, predlagajo občani, naj bi z manjšo dodatno obremenitvijo uredili še ti dve področji. Nekaj več o tem je povedal Jože Strmec, podpredsednik izvršnega sveta pri občinski skupščini:

„Če bi hoteli zagotoviti na vseh šolah potreben prostor za celodnevno malo šolo, za podaljšano bivanje učencev in za uvedbo celodnevne pouka ter ustrezen pouk telesne vzgoje, bi potrebovali po sedanjih gradbenih cenah okrog 80 milijonov dinarjev za dograditev ali nove gradnje. Zgraditi bi morali vrtee v Semeču, Črnomlju in na Vinici; dograditi dve šoli v Črnomlju in osemletko na Vinici; zgraditi bi 2 telovadnici in 3 večnamenske prostore zunaj mesta ter postavili novo stavbo za potrebe centra srednjih šol v Črnomlju. Pridobiti bi morali kar 12.000 m² novih šolskih prostorov.“

— Toliko denarja za samoprispevkom najbrž ne bo mogoče zbrati. Kje boste dobili manjkajoča sredstva?

„Če se hočemo potegovati za posojila pri banki ali pri republiških interesnih skupnostih, moramo zbrati za lastno udeležbo. Edina možnost, da do tega denarja pridemo, je uvedba samoprispevka, s katerim bi v 5 letih zbrali 10 milijonov dinarjev. Za vsa manjkajoča sredstva bi se morali šele potegovati, bi pa imeli veliko več možnosti, če bi gledali na moralno politično plat, če bi prikazovali požrtvovalnost naših ljudi. Ali bomo dosegli napredek na področju vzgoje in izobraževanja, je odvisno predvsem od nas samih in naše zavesti.“

R. B.

Za semiško območje je značilno, da v zadnjih letih staro trtje obnavljajo z novimi terasnimi nasadi in da namesto starih vinskih hramov vidimo moderne stanovanjske hiše ali pa vikende. V teh krajih ljudje vedno bolj računajo na turistični razvoj. Posnetek iz Kota: če so prvomajski prazniki lepi, tod „mrgoli“ veselih družb. (Foto: R. Bačer)

Nove težave v stari obleki

Krajevne skupnosti tožijo predvsem nad pomanjkanjem kadrov in prostorov pogrešajo pa tudi strokovno pomoč in nasvete

Izkazalo se je, da ima vseh 11 krajevnih skupnosti na območju črnomaljske občine domala iste težave: nova vloga in s tem v zvezi naloge, ki jih pred krajevno skupnost postavlja ustava, se zdijo nerešljive, ker povsod na podeželju manjka sposobnih vodstvenih kadrov, razen tega nimajo prostorov. Predsedniki krajevnih skupnosti so amaterji, prav tako tajniki, nihče od teh pa ni posebej usposobljen za zahtevno funkcionsko delo. Nič čudnega torej, če povsod postavljajo zahtevo po uvedbi plačanih tajnikov.

Zal, trenutno ni možnosti, da bi to uredili čez noč, ker v več krajih ni primernih ljudi, četudi bi imeli denar, da bi jih za delo plačali. Misli pa je treba vnaprej in kadre pridobiti. Medtem pa bodo uvedli za vodstvene ljudi v zdajšnjih krajevnih skupnostih seminarje.

Vsaka krajevna skupnost bi razen tega morala imeti vsaj majhno pisarnico, v kateri bi lahko uvedli uradne ure za občane. Zdaj poslujejo funkcionski bodisi doma, ponekod celo po gostilnah, ali pa gostujejo v krajevnih uradih, kjer pač so.

Veliko manj težav bi imeli, če bi bil vsaj v občinski upravi nekdo, ki bi se ukvarjal samo z delom in nudenjem pomoči krajevnim skupnostim, vendar trenutno tudi tega ni. Razveseljivo je, da bodo letos krajevne skupnosti dobile okrog 50 odst. več denarja kot v preteklem letu. Delovne organizacije bodo namreč po sporazumu, ki so ga v večini primerov že podpisali, prispevale po 150 din na zaposlenega, občinski proračun pa bo za delo krajevnih skupnosti namenil 1 milijon dinarjev. Pri delitvi sredstev na predlog izvršnega sveta pa želijo biti

KOMUNISTI O GOSPODARJENJU

Za sredo, 7. maja, je v Črnomlju sklicana občinska konferenca ZK, na kateri bodo preverjali uresničevanje sklepov, obravnavali bodo nekatere kadrovske spremembe in zaključni račun gospodarskih organizacij za preteklo leto.

NE VSAK ZASE!

Na nedavnem posvetu predsednikov krajevnih skupnosti z občine Črnomelj so pretresali letošnje delovne programe in izmenjavali izkušnje, pri tem pa spoznali, da so taki sestanki nujni, in želijo, da postanejo redna delovna praksa. Ko so med drugim obravnavali področje dela in naloge v zvezi s splošnim ljudskim odporom, so bili mnenja, da to delo zdaj ni najbolje organizirano vse od republike navzdol. Premalo je sistematičnega dela in ni prave povezave med komisijami za SLO, ki delajo pri raznih organizacijah. To pomanjkljivost nameravajo v bodoče odpraviti, kolikor gre za domačo pristojnost.

Čimprej, tem bolje

Na območju črnomaljske občine se naseljuje vedno več Romov, predvsem v okolici Kanizarice in pri Štirih rokah. Precej starih prebivalcev kanizarskega naselja že ima zaposlitev in z njimi ni težav, pač pa povzročajo skrbi ljudem v soseski priseliki brez dela. Popasli so na primer vso pšenico in napravili veliko škodo. Pridelka ne bo, zato kmetje opuščajo njive v bližini ciganskih naselij. Zal tudi to ne pomaga, kajti Romi se selijo tja, kjer so njive obdelane. Tako jeseni izkopavajo tuj krompir, v gozdu sekajo tuje drevice in kmetje se jih bojijo, ker postajajo nasilni. Romsko vprašanje postaja pereče in bo še toliko bolj, kolikor dlje bo odložena kompleksna rešitev tega vprašanja. Občani menijo, da bi bilo potrebno tem ljudem pomagati s prevzgojo, zaposlitvijo in tudi s kaznimi, da bi postali enakovredni člani družbe.

ČRNOMALJSKI DROBIR

POVSOD SLABA NAPETOST — Elektrifikacija postaja znova težava številka ena kot v prvih povojnih letih. Takrat je namreč vsaka vas dobila električno napeljavno, ki pa je zdaj dotrajana in nima zmogljivosti za zdajšnje potrebe, ko ima vsaka kmetija gospodinjinske in kmečke stroje. Marsikje jih ne morejo uporabljati, ker luč komajda brli. To vprašanje so začeli urejati skupno za območje celotne občine.

KAR NAPREJ TEČAJI — AMD Črnomelj je v domačem mestu letos že organiziralo tečaj za šoferske kandidate, ki ga je obiskovalo 35 občanov, ampak 8 jih preizkus znanja ni zadovoljivo opravilo. Pred dnevi je bil končan šoferski tečaj tudi v Metliki, kjer je bilo med 36 kandidati dve tretjini žensk, od teh jih samo 6 izpita ni naredilo. V kratkem se bo šoferski tečaj začel še v Semeču.

ZDAJ JE ČAS! — Proti koncu šolskega leta, ko se učenci osnovnih šol odločajo za poklicno usmeritev, imajo po vseh šolah veliko dela s sestanki za učence in za starše ter s svetovanjem. Ker v občini že zdaj manjka 33 prosvetnih delavcev, so na nedavnem sestanku ravnatelj šol sklenili izbrati za ta poklic posveteiti še posebno skrb.

PO PLANU JIH MORA BITI 600 — Zavod za transfuzijo krvi iz Ljubljane bo v drugi polovici maja organiziral vsakoletno krvodajalsko akcijo za prebivalce črnomaljske občine. Kri bodo odzvedali v Črnomlju, na Vinici in v Semeču. Prijave krvodajalcev že zbirajo aktivisti RK na terenu in v delovnih organizacijah.

metliški tednik

Slemenska sita v Makedonijo

Včasih so Ribničanje vandraji po svetu s suho robo, zdaj pa prihajajo od drugod kupovati v ribniško občino izdelke domače obrti

Se nedavno so ribniški krošnjari po precejšnjem delu Evrope rodajali svojo suho robo. Zdaj so se časi spremenili, drugače pa so tudi navade. Ribniškega zdomarja, ki bi prodajal suho robo, srešaš le še redko kje.

voril mi je: „E, brate, kaj naj ti govorim, ko pa ne boš vedel, kje je to! Iz Sodražice je.“

M. G.

Vendar v ribniški občini še izdelujejo suho robo. Posamezne družine so se kar specializira-

le za določena dela. Za ribniško suho robo se je razvedelo širok po domovini in predvsem spomladi prihajajo sem ljudje od vsepovsod. Kupujejo ribniške obodi in mreže, iz katerih nato doma izdelujejo sita, ki jih potrebujejo gospodinjstva, kot tudi nekatere podjetja.

Najboljši material za obodi je jelovina, jelke pa rastejo predvsem v Sloveniji. Zato prihajajo sem nakupovat ljudje iz Tetova, Prištine, Štipa, Kosovske Mitrovice in od drugod. Največ kupujejo na območju Slemena, in sicer v vaseh Sveti Gregor, Rigel in Praproče. Za zavitek obodi plačajo 150 do 300 din, kar je odvisno pač od njihove velikosti. Ko nakupijo obodi, se oglašijo še v Sodražici, kjer nabavijo še mreže za sita.

V gostilni pri Petriču v Ortneku sem se zapletel v razgovor z Albimom Tahinom iz Peči, kjer je čakal dva tovariša, ki sta šla še v Sodražico. V razgovoru, v katerem so sodelovali tudi nekateri domačini, je ta sivi petdesetletnik povedal, da prihaja sem že peto leto. „Daleč je sicer, a se pot spleča. Pri nas doma nimamo ne obodi ne mreže, sita pa potrebujemo. Ljudje komaj čakajo, da se vrnem. Sem bom prihajal, dokler bom zdrav.“

Ribnica, Sodražica in njena suha robo so znane daleč po svetu. Tudi meni se je že zgodilo, da sem nekje na trgu v Srbiji vprašal prodajalca, od kod je dobil sita, ki jih prodaja. Odgo-

NA OBISKU PRI VOJAKIH

Skupina učencev 7. in 8. razreda iz Ribnice je pred kratkim obiskala vojni internat „Franca Rozmana-Staneta“ v Ljubljani, kjer se šolajo učenci, ki bodo po dokončani srednji vojaški šoli nadaljevali šolanje na vojaški akademiji. Na obisk so sli predvsem učenci, ki se zanimajo za vpis v vojaške šole. Vodja skupine Stane Divjak nam je povedal, da so si učenci ogledali električno avtomatsko strelišče, kabinet zveze, avtopark in bojna vozila, obiskali pa so tudi prostore, v katerih žive učenci.

M. G.

POPRAVEK IN DOPOLNILO

V Dolenjskem listu št. 16 so objavljena imena občanov občine Ribnica, ki so napovedali nad 80.000 dinarjev skupnega dohodka. Prosimo, da v zvezi s člankom objavite naslednji popravek:

Občana Jože Šilc in Franc Trobec sta zaposlena pri ZKGP Kočevje in ne pri AVTU Kočevje.

Dohodki obrtnikov so napovedani dohodek za odmero davka od obrtne dejavnosti; dohodek bo dokončno ugotovil davčni organ in od ugotovljenega dohodka odmeril prispevke in davke. Razlika po odbitku vseh prispevkih in davčnih obveznosti bo dohodek za napoved za odmero davka od skupnega dohodka občanov. Na davčni upravi ne sumijo, kot je objavljeno v članku, da nekdo, ki je imel nad 100.000 dinarjev dohodka, sploh ni podal prijave, pač pa iz tekočih uradnih evidenc vedo, da zavezanec – obrtnik ni vložil davčne napovedi, za katerega bodo ugotovili dohodek po davčnih predpisih in ukrepali s sankcijami, ki jih določa zakon o davkih občanov.

NACELNIK: Angelca Rus

Asfaltirajo

Veliko naredili vaščani sami

V Hrovači pri Ribnici te dni urejajo 550 m ceste in jo pripravljajo za asfaltiranje. Predsednik režijskega odbora za asfaltiranje cest na območju Hrovače Peter Jelc je povedal:

„Po predračunu nas bo asfaltiranje veljalo 400.000 din. Že prej smo sami vaščani uredili kanalizacijo, ki bi sicer po predračunu veljala 100.000 din, za kar smo delali skupno okoli 800 ur. Tudi cevi smo kupili že prej, zanje pa sta prispevala RIKO in krajevna skupnost Ribnica.“

Asfaltiranje bomo plačali iz sredstev rednega samoprispevka, občinskih sredstev za asfaltiranje cest, 80.000 din pa smo dodatno zbrali po hišah v vasi. V vsaki so po svoji možnosti prispevali od 1.000 do 3.000 din. Ko bo cesta asfaltirana, bomo sami uredili še bankino. Vrednost vseh del, ki smo jih in jih bomo še opravili sami za kanalizacijo in asfalt, cenimo na 120 do 130.000 din.

V naši vasi je 37 hiš. Kot vedno, tako je bilo tudi tokrat okoli teh del nekaj hude krvi, a smo se končno sporazumeli v splošno dobro. Vas bo zdaj kar lepa, saj imamo od poprej tudi že javno razsvetljavo.“

J. PRIMC

Peter Jelc: „Skozi našo vas Hrovačo bomo asfaltirali 550 m ceste, ki je široka 4 m, kar pomeni, da bo skupno 2.200 kvadratnih metrov asfalta. Dela opravlja Cestno podjetje Ljubljana.“

Cesto v Hrovači pri Ribnici so že razširili, še prej so vaščani uredili kanalizacijo, v teh dneh pa jo bodo še asfaltirali. Na fotografiji je krizišče sredi vasi pri hiši, kjer je bil rojen jezikoslovec Stanislav Škrabec (levo). (Foto: Primc)

RIBNIŠKI ZOBOTREBCEI

NASTOP MLADIH GLASBENIKOV – Glasbena šola Ribnica je priredila 22. aprila v svoji dvorani javen nastop. Učenci iz vseh oddelkov šole so nastopili kot solisti ali pa v skupinah.

ZBOR OBČANOV – 18. aprila je bil zbor občanov in kujevne konference SZDL Ribnica. Izvolili so nove delegate za vodstvo KS in SZDL. Razpravljali so tudi o komunalnih vprašanjih Ribnice.

GRADNJA VODOVODA – Lepo vreme je omogočilo, da potekajo dela pri gradnji vodovoda Izber-Ribnica nemoteno. Pri kopanju jarkov za polaganje cevi vedno bolj uporabljajo stroje, medtem ko ljudje kopljejo predvsem tam, kjer stroji ne morejo. Cevi za polaganje so že pripravljene. Vodovod bo kasneje podaljšan do Kadič.

TUDI OD DRUGOD NA RAZSTAVO – Za razstavo „Od baroka do impresionizma“, ki je v Petkovi galeriji v ribniškem gradu, je izredno zanimanje, saj je obisk potolkel vse dosedanje rekorde. Razstavo so obiskali tudi učenci osnovne šole iz Kočevja in gimnazije iz Ajdovščine.

NOVE SLIKE – Turistično društvo Ortnek-Velike Poljane ima na pošti v Ortneku svojo oglasno oziro-

ma razstavno desko. Na njej so tudi fotografije najlepših predelov tega območja, se pravi Ortneka, Velikih Poljan, Grmade in Slemena.

KOT PODNEVI – Rokometno igrišče v Ribnici dobiva novo podobo. Te dni so dokončali montažo novih luči, ki tako razsvetlijo igrišče, da je na njem tudi ponoči svetlo kot podnevi. Ekipa Inlesa je namreč pred vrati druge lige.

M. G.

medved odgovarja

Po čem sklepaš, da je sodelovanje med ribniško in kočevsko občino vedno bolj zglodno?

Ker se vedno pogosteje dogaja, da imajo večje prireditve na isti dan in isto uro.

Na svečanosti v počastitev dneva OF in praznika dela, ki je bila 25. aprila v Šeskovem domu v Kočevju, je nastopil moški pevski zbor iz Kočevja pod vodstvom Iva Staniča. (Foto: J. Primc)

Kočevsko mleko pijejo povsod

Lansko izgubo pa so krili le s sredstvi, zbranimi znotraj občine

18. aprila je Kočevje obiskal podpredsednik republiške gospodarske zbornice inž. Rado Dvoržak in se s predstavniki Kmetijskega gospodarstva Združenega KGP, občine in političnih organizacij pogovarjal o sedanjem položaju družbenega kmetijstva na Kočevskem in še posebno o govedoreji, ki posluje z izgubo.

Medtem ko so ostale kmetijske TOZD Združenega KGP lani poslovale donosno, je TOZD Govedoreja zabeležila 4.347.000 din izgube. Za njeno kritje so prispevali občinski sklad skupnih rezerv občine 1,5 milijona dinarjev, tozdi Gozdne gospodarstva ZKGP Kočevje 1,4 milijona din, tozdi Kmetijskega gospodarstva

ZKGP 700.000 din – vse to je dano kot posojilo za 8 let z 2-odstotno obrestno mero, odlog odplačila za dve leti – ostalo izgubo pa je pokrila TOZD Govedoreja iz svojega rezervnega sklada (300.000 din) in poslovnega sklada (nad 400.000 din).

Tudi letos je položaj govedoreje zaskrbljujoč, saj je v prvih treh mesecih zabeležila več kot 4 milijone dinarjev izgube; do konca leta pa bo izguba kljub podražitvi mleka narasla na preko 10 milijonov dinarjev.

Na sestanku so skušali najti možnosti, kako bi izgubo v govedoreji zmanjšali, oziroma odpravili. Kot eno izmed možnosti so omenili opuščanje posameznih nedonosnih farm oziro-

ma obratov. Podrobnejše ukrepe bodo predvideli v sanacijskem programu, ki ga morajo izdelati.

Predstavniki političnih organizacij je opozoril, da kočevsko mleko in meso jedo tudi v drugih krajih in da zato ni prav, da bi gospodarsko slabo razvita občina podpirala bogatejše tako, da bi sama krila izgubo v govedoreji. To opozorilo je utemeljeno predvsem zato, ker kočevska govedoreja ni na repu rentabilnosti v slovenski ali jugoslovanski govedoreji, ampak na vrhu, se pravi med najboljšimi sorodnimi TOZD.

J. PRIMC

PRESEDNIK KARNIČNIK, SEKRETAR ŠOBAR

Prva seja nove občinske konference SZDL je bila 25. aprila popoldne. Na njej so izvolili predsedstvo, izvršni odbor in nadzorni odbor. Za predsednika predsedstva je bil izvoljen Nace Karničnik, za sekretarja izvršnega odbora pa Peter Šobar mlajši, ki je bil izvoljen tudi za delegata republiške konference SZDL. Nova občinska konferenca šteje 60 članov, prve seje pa se jih je udeležilo 34.

PRIZNANJA ZA PRAZNIK

25. aprila zvečer je bila še svečana seja občinske konference SZDL, posvečena dnevu OF in prazniku dela. Na njej so sprejeli v SZDL 226 mladincev iz Kočevja in bližnje okolice, ki letos dopolnjujejo 18 let. Podelili so tudi letošnja občinska priznanja OF, ki so jih prejeli Jože Adamič, Marija Stefančič, Martin Lisac, Alojz Jurjevič, Jože Mikulič, Nace Kamšek, Andrej Arko, Stane Otovičar, Drago Gril, Adolf Grabrijan, Jože Grabrijan, Matija Štamfelj, Franc Zaimec, Ana Lenasi, Marija Šercer, pionirska organizacija „Ljubo Šercer“ Kočevje in Delavska univerza „Jože Šeško“ Kočevje. V kulturnem delu svečanosti je nastopil moški pevski zbor iz Kočevja.

J. P.

PROGRAM PROSLAVE MESTNEGA PRAZNIKA

4. maj: od 18.30 do 19.45 promenadni koncert godbe na pihala pri spomeniku oziroma NAMI. Vmes pri hotelu sprejem delegacije iz Prokuplja in Škofje Loke; ob 20. uri ognjemet v središču mesta.

5. maj: ob 15.30 koncert godbe na pihala pred Šeskovim domom, ob 16. uri spuščenje golobov pismošoj pri Šeskovem domu, ob 16.05 slavnostna akademija v Šeskovem domu, ob 17.05 svečana seja sveta KS Kočevje-mesto s podeljevanjem priznanj in nagrad KS ter podpisom listin o trajnem sodelovanju KS Prokuplje in KS Škofja Loka s KS Kočevje.

6. maj: ob 19. uri literarni večer v gimnaziji, ki ga bo vodil pesnik Matej Bor.

OŽBOLTU ZLATA ZNAČKA OF

Na svečani seji republiške konference SZDL, ki je bila v počastitev dneva OF sklicana v soboto, 26. aprila, so podelili 40 odličij OF. Med odličijci je tudi Tone Ožbolt iz Kočevja, ki je dobil to visoko odličje za družbenopolitično delovanje v času NOB in po njem ter za uspešno delo pri partizanskem zgodovinospisju.

DROBNE IZ KOČEVJA

PLES V SOLI – 22. aprila so učenci osmih razredov osnovne šole Kočevje zaključili plesni tečaj, ki so ga organizirali v okviru mladinske organizacije, da bi se mladi naučili plesov in lepega vedenja. Na zaključni prireditvi so tekmovali za najboljši plesni par. Zmagal je par Cveta Lipovac in Miro Selan. Prvi trije pari so prejeli tudi diplome. Mladinci so se s plesnim učiteljem Antonom Arkom iz Ljubljane dogovorili za nov tečaj v prihodnjem šolskem letu.

dovoljni, ker so v kratkem lahko gledali dva izredno lepa filma, primerna predvsem zanje, in sicer „Klic z divjin“ in „Beli ovčar“. Filma sta posneta po romanih pisatelja Jacka Londona.

TESTIRANJE – 26. in 27. aprila so na osnovni šoli Kočevje testirali 175 otrok, ki bodo šli jeseni v prvi razred. Kasneje bodo testirali še otroke iz podružniških šol.

NA RAZSTAVO – Da bi obogatili znanje in lažje izpopolnili zbirke učil v šolskih kabinetih, si je več učiteljev iz Kočevja ogledalo 3. mednarodno razstavo učil in šolske opreme, ki je bila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani od 16. do 22. aprila.

V. I.

ZIVAHNO PRED PRAZNIKI – Pred praznikom dela in praznikom krajevne skupnosti Kočevje je bilo po mestu zelo živahno. Povsod so posamezniki in organizacije čistili in urejali mesto, sadili cvetje, urejali prometne oznake na cestah in ulicah ter opravljali druga dela. Tudi kulturniki niso počivali, saj so njihove skupine nastopale ali pa bodo še na mnogih prireditvah, za 4. maj pa so s plakati napovedali izid nove številke „Kočevskih razgledov“. Mesto je dobilo tudi svoje „mestne zastave.“

DVA LEPA FILMA – Mladi obiskovalci kino predstav so zelo za-

občan vprašuje

medved odgovarja

Kaj se pa razburjaš, saj tvoje ime ni bilo objavljeno na listi tistih, ki so imeli lani največje dohodke?

Saj se prav zato. Zdaj me zafrikavajo, da premalo delam.

KOČEVSKO NOVICE

od 20. III. do 20. V. 1975
20% POPUST

20 LET 20 LET 20 LET 20 LET 20

JELOVICA

v posl. ŠKOFJA LOKA Kidričeva 58,
in v vseh ostalih trgov. podjetjih z
gradbenimi materiali
**BALKONSKA VRATA
NOTRANJA VRATA**

ZAGREPUBLIC

belinka

tovarna kemičnih izdelkov
61001 Ljubljana
poštni predal 5-1
telefon h. c. 061/314 177
telex 31 260 yu bel

SANDOLIN PX 65

- uživa mednarodni sloves
- odlikuje ga bogata tradicija in novi tehnični dosežki
- najbolj iskano sredstvo za dolgoletno zaščito lesa
- uničuje plesen in zajedalce ter je odporen proti vremenskim vplivom
- služi za osnovni ter končni premaz in je izdelan v 13 barvah

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE IN NAVODILA ZA UPORABO

SCHIEDEL — YU —
Kamin, dimnik št. 1
v Evropi

proizvaja in dobavlja

GRADNJA ŽALEC

SMETI!

KRAJEVNA SKUPNOST ŠENTJERNEJ PREPOVEDUJE
KAKRŠNOKOLI ODLAGANJE SMETI ali kakršnihkoli
odpadkov na sejmiščnem prostoru in okolici izven
določenega odpadnega mesta. Vsak, kdor bo po tej objavi
kršil prepoved, bo predlagan v postopek za kaznovanje in
plačilo stroškov čiščenja.

PROSTA DELOVNA MESTA!

PLANINSKO DRUŠTVO ČRNOMELJ
razpisuje prosta delovna mesta

OSKRBNIKA IN KUCHARICE V DOMU NA MIRNI GORI.
Zaželen je zakonski par z nekaj gostinske prakse.
Osební dohodki po dogovoru.
Ponudbe sprejema Planinsko društvo Črnomelj.

Sl. 18 (1345) — 1. maj 1975

PROSTO DELOVNO MESTO!

LEK LJUBLJANA
n.sol.o.

TOVARNA
FARMACEVTSKIH
IN KEMIČNIH
IZDELKOV

objavlja za
DELOVNO SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB
prosto delovno mesto

KUHARICE

za določen čas (od 1. 6. 1975 do 30. 9. 1975) v Počitniškem domu v Umagu

Delo: Vodenje dela kuhinje, skrb za kvalitetno pripravljene obroke prehrane.

Pogoji: Kandidatke morajo imeti visoko kvalifikacijo za kuharico in 2 leti delovnih izkušenj ali kvalifikacijo za kuharico in 4 leta delovnih izkušenj.

Mesečni osebni dohodek je okrog 4.550 dinarjev.

Delavcem, zaposlenim v počitniškem domu v Umagu, damo brezplačno stanovanje in hrano.

Kandidate prosimo, da svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo najkasneje do 10. 5. 1975 kadrovsko-spolšnemu sektorju podjetja „LEK“, Ljubljana, Celovška cesta 135. Kandidate bomo obvestili o odločitvi najkasneje do 10. 6. 1975.

LICITACIJA!

Po sklepu delavskega sveta razpisuje OZD
KOMUNALNO OBRTNO PODJETJE
TREBNJE

JAVNO LICITACIJO
za prodajo naslednjih rabljenih osnovnih sredstev:

1. NAKLADALNIK „HON“ 0,50
2. DVA STROJA ZA IZDELOVANJE BETONSKE STREŠNE OPEKE S 1.580 MODELI
3. KOSILNICA ALPINA HOBBY, MOTORNA
4. VEČ MODELOV ZA IZDELOVANJE BETONSKIH CEVI
5. RAZNA OKNA ITD.

Javna licitacija bo v nedeljo, 11. maja 1975, ob 8. uri v Trebnjem, Kolodvorska 1. Ogljed na dan prodaje

industrija elementov za elektroniko
TOZD ELEKTROLITI MOKRONOG

Razpisujemo prosto delovno mesto

KVALIFICIRANE KUCHARICE
v obratni kuhinji.

Ponudbe s potrebnimi dokumenti pošljite na naslov: ISKRA — IEZE TOZD ELEKTROLITI MOKRONOG — splošna služba.

Razpis velja 10 dni po objavi.

PROSTO DELOVNO MESTO!

ISKRA — Industrija elementov za elektroniko, Ljubljana, n.sub.o.
TOZD KERAMIČNI KONDENZATORJI ŽUŽEMBERK

Na podlagi sklepa odbora za medsebojna razmerja objavlja prosto delovno mesto

VODJA SPLOŠNE SLUŽBE

Pogoji:

1. višja upravna šola in 2 leti prakse,
2. moralno-politična neoporečnost.

Rok prijave: 15 dni po objavi oziroma do zasedbe delovnega mesta.

**REJCI
PERUTNINE!**

KZ NAKLO
PRI KRANJU
VALILNICA
64202 NAKLO

prodaja vsak dan
od 7. — 13. ure in
ob sredah in petkih
od 7. — 18. ure

**10 TEDNOV STARE
JARČKE**

rjave in bele, dobre
nesnice po 30 din.

Priporoča se KZ Naklo

Edina revija za
Slovence po svetu,
njihov stalen most z domovino je revija

RODNA GRUDA

Naročite jo tudi svojim sorodnikom v tujini!

RODNA GRUDA
61001 Ljubljana, p. p. 196
Cankarjeva 1/II

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

PROSTO DELOVNO MESTO!

KRKA — farmacevtika, kemija,
kozmetika in zdravilišča
Novo mesto, n.sol.o.

razglaš

prosto delovno mesto

ZDRAVNIKA SPLOŠNE PRAKSE

v TOZD Zdravilišča, s sedežem v Zdravilišču Dolenjske Toplice

Pogoji za zasedbo delovnega mesta so naslednji:

- končana medicinska fakulteta,
- zaželeno znanje nemškega jezika.

Kandidate prosimo, da svoje pismene prijave z življenjepisom in dokazili o strokovnosti dostavijo kadrovsko splošnemu sektorju KRKE v roku 10 dni po dnevu objave razglaš.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu AMZS

objavlja prosto delovno mesto

KV AVTOMEHANIKA

Pogoji za sprejem:

Poklicna šola avtomehanične stroke z dveletno prakso pri delu na osebnih avtomobilih, voznik A,B kategorije, želen je tudi izpit C kategorije.

Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas; poseben pogoj: poskusno delo.

Pismene ponudbe pošljite v 10 dneh po objavi na naslov: Tehnično-turistična baza AMZS Otočec ob Krki.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Svet za medsebojna razmerja v združenem delu delavcev „MERCATOR“ Ljubljana, n.sub.o. — TOZD „STANDARD“, Novo mesto, o.sub.o.

razglaš prosto delovno mesto za

ŠOFERJA TOVORNJAKA

v en gros skladišču v Novem mestu.

Pogoj za sprejem: poklicni šofer C kategorije.

Nastop dela takoj ali po dogovoru.

Pismene ponudbe pošljite do vključno 8. 5. 1975 splošni službi TOZD „STANDARD“, Novo mesto, Glavni trg 3.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 1. maja – Praznik dela
Petek, 2. maja – Boris
Sobota, 3. maja – Filip
Nedelja, 4. maja – Florjan
Ponedeljek, 5. maja – Angel
Torek, 6. maja – Judita
Sreda, 7. maja – Gizela
Četrtek, 8. maja – Dan Rdečega križa

LUNINE MENE

3. maja ob 6.43 zadnji krajez

KINIO

BREŠTANICA: 1. in 2. 5. ameriški pustolovski barvni film 24 ur La Mansa. 3. in 4. 5. ameriški barvni film Do Kid.
BREŽICE: 2. in 3. 5. ameriški barvni film Igra z ognjem.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

ZAPOSLIM 4 samostojne kvalificirane mizarje. Možnost nadurnega dela in dobrega zaslužka. Plača po dogovoru, samsko stanovanje zagotovljeno. Bojan Gerden, Ivančna Gorica 92.
ZA FILIPINE iščem osebe za zdravljenje raznih bolezni v polletju tega leta. Zanimirani naj se čimprej oglašijo na naslov: Josip Jagetič, 42000 Varaždin, Djure Salaja 21/IV, 85-pc.
SPREJMEM TAKOJ ali po dogovoru brivsko-frizersko pomočnico. Brivsko-frizerski salon Jože Novak, Ljubljanska cesta 10b – Novo mesto.

STANOVANJA

ZAMENJAM garsonjero v Samoboru (etažno lastništvo, centralna kurjava) za dvosobno stanovanje s stanovanjsko pravico in centralno v Krškem ali Brežicah. Sprejemam pogoje. Ponudbe pod "ZAMENJAVA".
DIJAKINJA išče sobo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (1145/75).
MLADA ZAKONCA brez otrok najameva enosobno stanovanje ali garsonjero v Novem mestu. Predplačilo! Ponudbe pod: RUSTJA, Dolenjski list.
V CENTRU mesta oddam sobo samskemu moškemu s centralnim ogrevanjem in souporabo kopalnice. Naslov v upravi lista (1124/75).

Motorna vozila

PRODAM traktor Fent 24 KM s koso in hidravliko. Franc Matjašič, Dečna sela 1, Artiče pri Brežicah.
PRODAM traktor Warchlowski Avstro Diesel WT 30, plug in jermenco. Jože Jevnikar, Mali Ban 7, Sentjercj.
PRODAM dobro ohranjeno tovorni avtomobil znamke O. M. Cerbito, registriran (2 toni) v voznem stanju. Viktor Germovšek, Rimska 4, Trebnje.
UGODNO prodam traktor Ursus (35 KM) in snopovezalko za BCS. Martin Kastelic, Zabja vas 39, Novo mesto.
PRODAM poltovorni avtomobil (2,5 t), prekucnik (kipar), dobro ohranjen, Avala Perkins, po ugodni ceni. Oglasite se na upravi lista.
PRODAM motor Jawa (250 ccm). Cena ugodna, letnik 1972, prevoženih 10.000 km. Ivan Rajk, Gabrje 55, Brusnice.
PRODAM JEEP v voznem stanju. Informacije dobite v kiosku Tobak pred občino Novo mesto.
PRODAM nov traktor Ursus s plugom. Tone Berus, Sred. Globodol 7, Mirna peč.
ZASTAVO 750, letnik 1968, lepo urejeno prodam po ugodni ceni. Gestenhofer Ivan, Kotarjeva 5. Vsak dan po 14. uri.

PRODAM

PRODAM seno in otavo na stoječem in jabolčni kis. Paučić, Ljubljanska 4, Novo mesto.
POCENI prodam dobro ohranjeni diatonični harmoniki znamke Lubas in Hohner. Anton Šuštarčič, Prilozje 6, 68332 Gradac.

ČRNO MELJ: 2. 5. ameriški barvni film Harijeva banda. 4. 5. ameriški barvni film Osamljenec iz zahoda. 7. 5. italijanski barvni film 1001 noč.
KOSTANJEVICA: 3. 5. jugoslovanski barvni film Uziška republika. 4. 5. jugoslovanski barvni film Uziška republika.
MIRNA: 1. in 2. 5. film Nevarno dekle. 3. in 4. 5. film 87. policijska postaja.
METLIKA: 2., 3. in 4. 5. ameriški barvni film Mesto izobilja. 7. in 8. 5. ameriški barvni film V službi njegovega veličanstva.
NOVO MESTO, KINO KRKA: 1. in 2. 5. ameriški barvni film Umazane roke nad mestom. 3. in 4. 5. ameriški barvni film Tom Sawyer. 4. 5. domači barvni film – matineja – Reka smrti. Od 6. do 8. 5. ameriški barvni film Karate Jones.
RIBNICA: 3. in 4. 5. francoski barvni film Kako skriti mrtveca.
REBNJE: 3. in 4. 5. francoski barvni pustolovski film Philibert v vojni in ljubezni.

PREKLICI

PAVLE GORKIČ, Partizanska 11, Novo mesto, prepovedujem odlaganje lesa, smeti ali kakršnegakoli materiala in vožnjo izven poti na parcelah št. 744 in 443 Brod. Kršitelja bom sodno preganjal.
MARIJA CINDRIČ, Pavičiče 14, Črnomelj, stanujoča v Strukljevi 4, Ljubljana-Sentvid, prepovedujem po svojih parcelah – pašnikih vsako sekanje lesa, žetev stelje, pašo, hojo in vožnjo brez mojega dovoljenja. Obenem opozarjam, da moj sin Drago nima pravice prodajati nobene stvari, ker bom v nasprotnem primeru vsakega sodno preganjal.
ALOJZ AVSEC, Ratež 23, Brusnice, prepovedujem pašo perutnine, hojo in odlaganje smeti po moji njeni. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.
ANTON LAVRIČ, Vrbovec 15, Dobrič, prepovedujem vsem vožnjo in hojo po moji parceli v Prelogu. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.
JANEŽ HOCEVAR, Vinji vrh 18, Bela cerkev, prepovedujem hojo, pašo kokoši in odmetavanje odpadkov po moji zemlji. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

OBVESTILA

FASADE, teraso in keramiko kvalitno, hitro in poceni izdelujem za družbeni in zasebni sektor. Iso Pehić, Dol. Toplice 8.
VALILNICA na SENOVEM obvešča cenjene stranke, da je sezonsko znižala cene enodnevnih piščancev, belim težkim brojlerjem na 4,50 din, rjavim, srednje težkim nesnicam na 4,00 din. Piščance dobite tudi brez predhodnega naročila vsak torek od 16. do 21. ure, vsako sredo zjutraj od 6. do 9. ure in vsak petek od 16. do 21. ure. Priporoča se MIJO GUNJILAC, valilnica, 68281 SENOVO.

ČESTITKE

VLADU KOVAČU z Dvora pri Zuzemberku za njegov 63. rojstni dan, da bi bil zdrav in vesel, želita hčerka Slavka in sin Stanko.

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame, stare mame in tete

FRANČIŠKE MODIČ iz Smolenje vas

se zahvaljujem sosedom za pomoč, sorodnikom za podarjene vence in cvetje, župniku za opravljeni obred in vsem, ki so pokojnico spremlili na njeni zadnji poti.

Žaljuči: hčerka Poldka z družino in drugo sorodstvo.

Ob nepričakovani izgubi naše dobre mame

IVANKE UHAN roj. Obradovič

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali. Najlepša hvala vsem, ki ste se v tako velikem številu poslovili od nje in ji darovali toliko lepega cvetja.

Žaljuči družini: Uhan in Kozlevčar.

Dol. Podboršt, Dolga njiva, dne 27. aprila 1975

ZAHVALA

Za vedno nas je zapustil oče

JOŽE LAKNER

iz Lurda pri Šentjerneju

Zahvaljujem se vsem, ki so darovali vence in cvetje ter ga spremlili na njegovi zadnji poti, zdravnikom in strežnemu osebju splošne bolnice Novo mesto ter dr. Sakiču za zdravljenje na domu, tovarni Novotek Novo mesto in „Dežniku“ Ljubljana, župniku za opravljeni obred, vsem sosedom in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam ustno ali pisмено izrazili sožalje ter nam na kakršenkoli način pomagali.

Žaljuči: žena Ana, sinovi Martin, Vinko z družinami in Jože, hčerke Tončka z možem, Mimica, Jožica, Anica in Kristina z družinami, sestri Jožica in Mimica z družinama ter drugo sorodstvo

4. aprila 1975 nas je za vedno zapustil v 83. letu starosti naš dobi oče, brat in stari oče

JOŽE JANKOVIČ iz Bednja 15

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, organizaciji ZZB NOV Adlešiči, lovski družini Adlešiči, organizaciji Rdečega križa Adlešiči, kolektivu mizarskega obrata Belt Črnomelj za poklonjeno cvetje, Ivanu Požeku za ganljivi govor ob odprtem grobu, lovski družini Adlešiči za častno salvo, duhovniku za opravljeni obred ter vsem, ki ste pokojnika spremlili na njegovi zadnji poti.

Žaljuči: sin Tone, hčerki Ivana in Anica z družinami, sin Adolf iz Kanade z družino in hčerka Neža iz Čehoslovaške z družino, sestri Ana in Marija, šest vnukov in trije pravnuki.

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša ljuba žena, sestra, teta in svakinja

FRIDA KOŽUH roj. BLATNIK

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so jo spremlili na zadnji poti do poslednjega tihega doma in nam izrekli sožalje ter darovali cvetje. Posebno zahvalo zdravnici tov. Nedi Podkonjak ter zdravstvenemu osebju ambulante Breštanica, ki so ji nudili vse, kar je bilo možno. Prav lepa hvala občinskemu uradu, pevcem iz Breštanice za žalostinke v slovo ter kaplanu za opravljeni pogrebni obred.

Žaljuči: mož, bratje in sestre ter drugo sorodstvo.

Breštanica, Avstrija, Krško, Kočevje.

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, babice in prababice

JOŽEFE LENARČIČ s Pristave 14 pri Podgradu

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, vaščanom in sorodnikom, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in nam izrekli sožalje. Prav lepa hvala vsem, ki so pokojnici podarili vence in cvetje. Posebna zahvala župniku za opravljeni obred, obratu GG Novo mesto za podarjeni vence in vsem, ki so drago pokojnico spremlili na njeni zadnji poti.

Žaljuči: sin Francelj, hčerke Marija, Jožefa, Pavla z družinami in Martina ter drugo sorodstvo.

Ob izgubi naše drage mame in stare mame

HELENE MIHELIČ iz Dolnjega Suhorja pri Vinici

se iskreno zahvaljujemo višji medicinski sestri tov. Hudeljevi in dr. Pertotovi za lajšanje hude in dolgotrajne bolezn. Inako se zahvaljujemo službenki PTT Stari trg za razumevanje, župniku za obred ter vsem sorodnikom in sosedom, ki so nam pomagali in jo spremlili na njeni zadnji poti.

Žaljuči: hčerke Olga z družino, Marija z možem in Matilda ter vnukinja Anica z družino.

V SPOMIN

4. maja bo minilo prežalostno leto dni, odkar se je v grenki smrti moral za vedno posloviti od nas vseh naš preljubi sinko, brat in stric

MIŠO ŽIBERT

iz Novega mesta

Ohranimo ga v dnu žalostnega srca do snidenja.
Do smrti neotolajljivi: mamica Mimi, oče Jože, sestri Jožica z družino in Marina ter brat Božidar.

ZAHVALA

Ob prezgodnji in boleči izgubi drage žene, mame in stare mame

MARIJE ŠTUBLJAR

iz Grabrovca 41, Metlika

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem za nesebično pomoč in sočustvanje v teh težkih trenutkih. Prav tako se zahvaljujemo osebju nevrološkega oddelka bolnice v Novem mestu in osebju zdravstvenega doma Metlika za pomoč med dolgoletno boleznijo. Posebno pa se zahvaljujemo vsem, ki so jo v velikem številu spremlili na njeni zadnji poti in ji darovali vence in cvetje. Prav tako lepa hvala godbi na pihala iz Metlike in duhovniku za obred. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Žaljuči: mož Janez ter sinovi Ivan, Tone in Tine z družinami

ZAHVALA

Do 73. leta je prinesla svoj križ naša draga sestra, dobra in nepozabna teta

KATKA ŠUŠTARIČ

iz Sel pri Otovcu

Zahvaljujemo se zdravnikom nevrološkega oddelka novomeške bolnice za zdravljenje. Prisrčna hvala duhovščini za opravljeni obred, predvsem župniku za ganljive tolažilne besede ob slovesu in sosedu Tonetu za prelepi govor ob odprtem grobu. Najlepša hvala pevcam, sorodnikom in vaščanom za cvetje in vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremlili na njeno zadnje počivališče k Sv. Jerneju.

Njeni: sestri Marija in Ana, nečak Peter z družino, nečakinje Anica, Angelca in Milka z družino.

ZAHVALA

Ko je v najlepših letih, polnih dela za dom in napredek, po težki zahrbtni bolezni za vedno nehalo biti plemenito srce naše nadvse dobre žene, matere, sestre, svakinje in babice

IVANKE ROŽAC

in so nam ob tej izgubi potreseni temelji naše tihe družinske sreče, se najiskrenejše zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, dobrim sosedom in vsem ostalim, ki so nam v za nas najtežjih trenutkih stali ob strani, jo tako številno obiskovali v času njene hude bolezni, vsem, ki ste z nami tako globoko sočustvovali in nam z bodrilnimi besedami pomagali prenašati našo veliko bol. Zahvaljujemo se njenim tovarišem iz revolucije, ki so ob njej stali na poslednji straži. Topla hvala vsem darovalcem cvetja in vencem, vsej množici spremljevalcev na njeni ljubljenski tovarišem govornikom za ganljivo slovo od toliko ljubljenskih tovarišev in poslovilne besede ob njenem zadnjem počivališču, Martinu Zupančiču, Ivanu Deržaniču-Sergeju in Janezu Slovencu-Popaju. Posebej smo dolžni zahvalo vsem družbenopolitičnim organizacijam in društvom, nosilcem zastave, praporov in piramid ter podjetju Prevoz iz Brežic, pevcem iz Artič in godbi iz Krškega. Iskrena hvala tudi vsem, ki so sodelovali pri organizaciji pogreba.

Potri od žalosti: mož Milan, sin Milan, sin Bojan z družino in drugo sorodstvo

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto USTANOVITELJI LISTA: občinske konferenice SZDL, Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Rānska, Sevnica in Trebnje.
UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primo, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Tepeš, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Oblikovalec priloge Peter Simc.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Franc Bukovinsky.
IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 3 din – Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din. plačljiva vnaprej. Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (vključno z davki). Devizni tečaj: 1:1.
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vse mali oglasi do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vsako drugo oglaševanje v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-172 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davok ob prometa proizvodov.
TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558. Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, ož. poštni predal 33. Telefon: (068) 21-21. Nenaročniki rokopiisov in fotografij ne vračamo. Casopisni davci: filmi in prelozi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto. Tisk: Ljubljanska pravica Ljubljana.

Slamnate strehe izumirajo

Janez Hočevar se skoraj pol stoletja s slamo pokrival strehe

„Hvaležen sem vsem delodajalcem. Pošteno sem delal, dobro sem zaslužil, pa do danes še nisem obogatel...“ je na konec velikega zvezka, v katerem ima seznam vseh 194 gospodarjev, pri katerih je delal, zapisal danes 78-letni Janez Hočevar z Vinjega vrha pri Beli cerkvi. Hočevarja, mojstra krovcva in pletarja, so leta že malo upognila, ohranil pa je bister um in ima zelo dober spomin.

„Za krovcva sem se izučil pri očetu. Več kot 45 let sem pokrival strehe v okolici mojega rojstnega kraja. Delal sem v petih farah, nikoli pa zunaj Dolenske. Vse življenje sem pokrival le s slamo, niti enkrat z opeko,“ pripoveduje stari krovec. S 84-letno ženo se bolj težko prebija skozi življenje, saj imata le hektar in pol zemlje, Janez pa dobiva borih 300 dinarjev pokojnine.

Kljub temu sta vzela k sebi in skrbita za 9-letno Martino, hčerko od

nečakinje, ki je pri 20 mesecih postala sirota.

Koliko starih je prekril s slamo, Hočevar ne ve, bilo pa jih je več sto. Zadnji kozolec je prekril 1962. V vseh letih dela je samo enkrat padel s strehe, pa še takrat se je vse srečno končalo. Poleti je bil krovec, pozimi pa pletar. Pletel je jerbabe, korbe, cekarje, opletal steklenice – tudi 60-litrške – in delal otroške posteljiče na kolesih.

„Naša obrt izumira. Svoj čas je bilo v škočjanski fari 8 krovcov, ki so delali s slamo, danes pa ni nobene več. Le v Smarjeti se še nekdo ukvarja s tem, vendar ta dela od leve proti desni, mi pa smo obratno.“

V vseh letih se pri meni ni nihče hotel učiti za krovcva za slamnate strehe; pa bi še danes nekateri, zlasti revnejši, pokrivali s slamo. Za slamnate strehe ni potrebno tako močno ostreže, tudi staro je dobro. Ja, danes so drugačni časi; tudi škope ni več, ker ni mlatičev, stroji pa slamo zdrobijo, da ni več za rabo,“ žalostno pove stari mojster.

A. BARTELJ

„Delal sem pri 194 gospodarjih in prekril na stotine streh.“

V OBCESTNI KAMEN

19. aprila ob 23.45 je na cesti med Mozljem in Livoldom pri Kočevju zapeljal s ceste fičko, ki ga je vozil Milan Tekstar iz Kočevja. Trčil je v kamen ob cesti. Huje je bil poškodovan sopotnik Valentin Križ iz Mahovnika, lažje pa voznik. Oba so odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Miličniki so naročili odvzem vzorca krvi. Na avtu je za okoli 10.000 din škoda.

NA JEZU SO GA NAŠLI

Pogrešanega Franca Novaka iz Hinj so 24. aprila našli mrtvega pri jezui v Soteski. Vse od 1. aprila, ko so ga pogrešili, so ga ljudje iskali, zdaj pa ga je naplavila Krka. Na truplu ni bilo znakov nasilja, zato domnevajo, da je 35-letni Novak sam skočil v vodo.

ZARADI PREHITEVANJA

28. aprila je proti Zagrebu peljal avtomobilist Jože Malnar iz Radovljice in je vozil za tovornjakom, za njim pa je vozil še voznik osebnega avta Jože Pečelin iz Brežic. Ta je začel prehitovati, ko je opazil naproti voznika, v katerem je sedel Peter Longar iz Krškega. Pečelin se je nato umaknil na svojo stran ceste, pri tem pa je zadel v Malnarjev avto. Ta je zatem trčil v obcestni smernik, se prevrnil na streho in po strehi je drsel, dokler ni trčil še v Longarjev avto. Tudi tega je vrglo s ceste. Pri tolikem prevačanju in trčenju k sreči telesnih poškodb ni bilo, pač pa je za 25.000 din gmotne škoda.

KOLIKO BERO FRANCOZI

Kakor je pokazala anketa, ki jo je izvedel neki francoski časopis, vsak tretji Francoz ne bere vse leto niti ene knjige. Pač pa zato Francozi skoraj ves svoj prosti čas preživijo pred televizorji, ali natančneje: 89,4 odstotka prebivalstva presedi prosti čas pred televizijskimi zasloni; daleč za tem se zvrstijo obiski oper, baletov, koncertov jazz glasbe itd. Vendar pa ima skoraj polovica francoskih gospodinjstev kakšno umetniško delo, bodisi original ali vsaj reprodukcijo.

Na svečanosti ob zaključku petega dvomesečnega političnega tečaja na Jasnici pri Kočevju, ki ga je uspešno končalo vseh 43 slušateljev, je v kulturnem večeru nastopil dramski igralec Janez Škof. S programom, ki ga je razdelil na resni in zabavni del, je požel obilo aplavza. (Foto: F. Brus)

Takole je v modelarski delavnici. Pod skrbnim vodstvom mentorja nastaja model, ki ne sme imeti odvečnih gramov, če hočejo, da bo dobro letel.

Prvi medved lovca Matka

Plen iz lovišča lovske družine Draga-Trava

Medvedko, težko okoli 100 kg, staro 4 do 5 let, je položil na dlako 22. aprila Ciril Matko iz Kočevja, član lovske družine Draga-Trava. Nanjo je čakal pri Novem Kotu le od 17. ure do 19.25. Podrl jo je s prvim strelom, ki je zadel medvedko v srce, čeprav je streljal na 50 do 60 m.

Ko je čakal na mrhovišču, je najprej zagledal dva medvedkina mladiča, ki pa sta bila že kar odrasla, saj sta po njegovi oceni tehtala okoli 60 kg. Igrala sta se in prekopicevala, za njima pa je šla mati, ki jo je hodil lovec Matko že večkrat čakati.

Lovska družina Draga-Trava je imela letos odobrenega za odstrel le enega medveda. Ciril Matko, ki doslej še ni uplenil medveda, lovec pa je od leta 1970, je bil eden izmed treh kandidatov, ki so se priglasili, da bi letos odstrelili medveda. Lovci so nato po starem lovskem običaju zrebali tako, da so dali v klobuk listke s številkami od ena do tri (ker so bili le trije kandidati). Matko je rekel ostalima kandidatom, naj vlečeta, kar bo ostalo, bo pa njegovo. Tovariša sta potegnila številki 3 in 2, v klobuku pa je ostal medved oziroma številka 1. „Številke so potrebne zato,“ je pojasnil Matko, „da bi v primeru, če bi jaz odstopil, imel prednost za odstrel medveda tisti, ki je izvelkel številko 2, če bi pa še on odstopil, bi prišla na vrsto številka 3.“

J. PRIMC

Lovec Ciril Matko z uplenjeno medvedko. Pravi, da bo dal medvedko pripraviti, nekaj mesa pa bo šlo seveda tudi za medvedjejo sušeno. (Foto: J. Primc)

Najmlajša žrtev

Nenavadna in žalostna nesreča se je primerila 25. aprila pri Mačkovcu, ko je Martin Resnik iz Straže pri Raki peljal z osebnim avtomobilu na bolnišnico ženo in šest dni staro hčerko Marjetko. Bilo je okrog 10.50, ko se je veselil povratek spremeni v tragedijo. Iz zagrebške smeri je vozil osebni avto Idričan Marjan Pirc in prehitel tovornjak, ko je naproti vozil Resnik. Voznika osebnih avtomobilov sta sicer močno zavirala, vseeno pa trčila, nato ju je odbilo na travnik.

Pri nesreči sta bila poškodovana oba voznika, prva tako mlada mamica Mihala Resnik, medtem ko je mlada Marjetka postala najmlajša žrtev ceste. Njeno življenje je takoj ugasnilo. Na oboje vozilnih je tudi za 10.000 dinarjev škoda.

Modeli izpod drobnih prstov

Mirenski modelarji imajo dober podmladek

Vso zimo in še zgodaj spomladi so se v lepih prostorih organizacije za tehnično kulturo na Mirni srečavale po enkrat

na teden tri skupine mladih talskih modelarjev. Sedaj je bil kar 20 modelov.

Lani septembra so pričeli delati pionirji 5. razredov osnovne šole Sodelovanje z njimi vse tja do 8. reda jih bo lahko usposobil za modelarje. Na Mirni so pripravili, da jih bodo s tem do takrat, ko navdušili, da tudi kasneje ne bodo odnehali.

V zgradbi, ki so jo lani ob pomoči krajevne skupnosti in delovne organizacije, kot je to na Mirni že vadi, lepo usposobili za vse tri skupine, imajo tudi modelarji svoj ček. Vsa od mladih članov svoje mesto, kjer ima sprajmo delke. Starejši pravzaprav niti ne vedo do tega, da bi kaj sami zgradili razen da učijo mlajše. Kot nam kaže obisku dejal eden od vseh, Tone Gorenc, čutijo do tega, da veliko hvaležnost, za to, da so skupnini močmi prišli do letnih storov. S svojimi pionirji je zadovoljen, saj so, kot pravi, skupina. Razen modelarstva seveda bolj privlači južnolovsko.

Z mladimi modelarji je lani tudi veteran mirenskih modelarjev Bojan Kolenc. Kot pravi, letos pionirji nastopili na vsaj na publikih tekmovanjih. Na zbiranju v Novem mestu, kjer so pravi zaprav učitelji njihovih mentorjev so pionirji pobrali 1. 3. in 5. mesto.

NE ROP, NAPAD

V prejšnji številki našega lista smo poročali, da je preiskovalni sodnik odobril pripor zoper Benjamina Džaniča iz Sevnice in Bogdana Železnika iz Boštana, osumljenca roparskega napada na mostu na Antona Sobotarja. Medtem pa smo izvedeli, da sta oba osumljenca že puščena in preiskava v njihju teče pred javnim toilstvom v Brežicah zaradi ropnega padata, ne pa zavoljo ropnega padata, kakor je bilo uradno objavljeno v prvih urah po dogodku.

BOJ VETERANOV

Vaška agencija iz Čepelja v občini – vas je znana po bitki med Predeležem in Čepelom – poroča, da borbena skupina vasi še ni zamrl. Baje sta se s kratkim spoprijela najprej v Brežicah, nato pa na Brezovici dva možakarja, ki sta oziroma 74 let, ker pa mlajši ni bilo dovolj boj, je namreč rejšega še doma, v njegovi hiši pa mačini pravijo, da je sicer v boju je borbena dah živ, ni pa noben mladi tepe starejšega. Je spomniti do starejših res zamdo?

Dosledno življenje

Skrbni in delavni ljudje žive večkrat nekako v senci. Le kdor z njimi sodeluje, pozna njih delo, ve za potankosti, ki jih človek sam ne oceni za odločilne. To velja tudi za Ivanko Pavlinovo, predsednico občinske konference SZDL v Trebnjem, ki je letos prejela republiško priznanje OF. Njena povojna aktivnost je bogata, čeprav je sestavljena takorekoč iz drobcev.

Mejniki v njenem življenju so številni dekreti, ki so jo kot dekle iz osemčlanske gorenjske žagarske družine vodile na odgovorne dolžnosti v mnoge kraje, od Dolnje Lendave, Skofje Loke, Kočevja, do Trebnjega. V narodnoosvobodilnem boju je prešla pot od borke in kuharice do politdelegatke in sekretarke SKOJ. Ob napadu fašistične postojanke v Sentjanžu je bila v boju tudi ranjena.

V občutljivem povojnem obdobju so ji spet zaupali odgovorne dolžnosti. Bila je sekretarka 2.000-članskega kolektiva Gozdne gospodarstva Kočevje, skrbela je za vojno evidenco starih velikih delovnih organizacij itd. To so bili hudi časi, napore je zmagovalo tovarišvo in predan odnos do dela. Nihče ni vpraševal zakaj mora na teren, nihče terjat plačanih nadur. Prav ta čas ostaja v najlepšem spominu. Rojevali so se novi odnosi, boljša družba.

Kjerkoli je Ivanka delala, so ji zaupali tudi politične dolžnosti. Bila je sekretarka partijske organizacije. Nasteli bi lahko še več drugih funkcij – do predsednice občinske konference SZDL, katere se je lotila s posebno vnemo. Dosegla je, da je socialistična zveza postala pobudnik mnogih akcij in da je združevala ter usklajevala mnoga hotenja.

Ivanka Pavlin ima mnogo zaslug, da se je v trebanjski občini začela uveljavljati nova vloga socialistične zveze. V trebanjski občini so prvi v pokrajini preosnovali organizacijo. Začeli so s tem že celo takrat, ko so na republiškem seminarju še razčiščevali nekatera vprašanja o sestavi novih predsedstev občinskih konferenc SZDL. Ivanka ni čakala, da bi prišla s seminarja v Lipici domov in povedala, kako so odločili, temveč je novosti sporočala komisijskim kar po telefonu. SZDL dela v trebanjski občini sicer v skromnih razmerah, z dokaj majhnimi izdatki. Kadar je sila, dostikrat ure in ure vztraja v pisarni za pisalnim strojem, da gre pošta pravočasno na pot.

Ivanka Pavlin vedno goji stik z ljudmi. Hodi na raznovrstne sestanke, udeležuje se gasilskih obletnic in sej vaških odborov. Sama pravi, da je treba dati odnosom z ljudmi še večji poudarek. V takih razmerah bo lahko SZDL še bolj uspešna, lahko bo še bolj pripomogla k splošnemu napredku v občini. V manj razviti trebanjski občini, ki tako pogumno ubira korake napredka, je združevanje sil in izbira dobrih metod političnega delovanja zelo pomembno.

„Meni priznanje OF?“ se je vprašala, ko sem se oglasil, da napišem ta portret. „Ob številnih borbah in bolj zaslužnih ljudeh mi je kar nerodno, da so izbrali mene, ne pa koga drugega,“ je pridala skromno.

Pred skoraj tridesetimi leti je Tone Falfar iz vodstva OF dejal, da bi bilo treba iti v Kočevje in videti, katero dekle si tako prizadeva za našo stvar. To dekle je bila Ivanka Pavlin. Zdaj, po 30 letih lahko rečemo, da je tako življenje dosledno.

A. ŽELEZNIK

Kozerija

ZAMENJAJMO DELOVNO LJUDSTVO!

Začudo so se najprej spravi li nad direktorja, češ da je kriv vseh nepravilnosti, ki se dogajajo zadnje čase v tovarni. Le-ta je udaril po tovarniški mizi in z ostro besedo dokazal, da je nedolžen kot devica.

Drugi dan je bil na dnevnem redu komercialni direktor. Ko so mu hoteli dokazati krivdo, je vrgel predse dokumentacijo in morali so skozi vrata s podaljšanimi nosovi.

Tehnični direktor je odložil telefonsko slušalko, se široko zarežal, da je pokazal lepe

gornje in še lepše spodnje zobe, zamahnil z desnico in jim rekel, da so otročje otročji, če sumijo v njegove sposobnosti. Pa so šli.

Pri direktorju računovodsko-finančnega sektorja so bili malo dalj kot minuto. Že na vratih jim je dal vedeti, da z zadevo nima nič skupnega in naj ga ne vznemirjajo prav zdaj, ko pripravlja zaključni račun.

Vodja priprave dela jih je sprejel z razširjenimi rokami in jih veselo pospremil do vrat, češ naj potrkajo in vsto-

pijo kje drugje.

Vodja temeljne organizacije združenega dela se je nekaj časa sprenevedal, kakor da se mu o zadevi niti ne sanja, končno pa jim je odprl vrata z besedami: „Tovariši, razumem vas, vsakdo se kdaj zmoti.“

Preddelavec jim je pojasnil, da vedno izpolnjuje naloge nadrejenih in da bi bilo od njega „blesavo“ zahtevati kakršno koli pojasnilo ali odgovornost.

In člani komisije so bili zmedeni bolj kot pred pričet-

kom svojih raziskav. Vse, kar so lahko ugotovili, je bilo to, da ni kriv niti direktor niti komercialni direktor niti tehnični, še manj vodja priprave dela, da o vodji temeljne organizacije združenega dela in o preddelavcu niti ne govorimo. Jožič Repič, brihtna glava, je dolgo časa tuhtal in končno se mu je posvetilo: ako ni kriv nihče od vprašanih in ako se napake še nadaljujejo, bi bilo še najbolj pametno zamenjati – celotno delovno ljudstvo.

TONI GASPERIČ

VAS BREZ POSEBNOSTI

TRDINOV
NOTESI

KAJ JE NOVEGA

1. V. '75

37

PRILOGA

GRADOVI IN
USODE
ZALOG

Pod naslovom **BO ZEMLJA BREZ KMETOV
ŠE ZEMLJA?** objavljamo na tretji strani Pri-
loge zapis z našega tokratnega uredništva, ki je
bilo v gosteh v Podzemlju. Kot povsod so tudi
prebivalci tega kraja povedali veliko o na-
predku, ki ga doživljajo po vojni, pa tudi o teža-
vah, ki spremljajo ta napredek.

Naši novinarji, ki so bili v Veseličevi gostilni
in zapisovali, kar so povedali prebivalci tega kra-
ja, ki ga mnogi poznajo po lepem kopališču na
Kolpi, pravijo, da bi lahko temu kraju rekli tudi
vas brez posebnosti: ljudje so s svojimi pridnimi
rokami poskrbeli, da nobena težava izrazito ne
bode v oči — in vsi zagotavljajo, da bodo tako
ravnali tudi v prihodnje . . .

LESENE HARFE DOLENJSKE

Obiski pri naših samorastnikih so se iztekli in na šesti strani Priloge začnemo danes objavljati novo serijo, ki nosi naslov „LESENE HARFE DOLENJSKE“. Njen avtor je Ladislav Lesar. Kot prvega je obiskal Tekavčev kozolec v Jurni vasi pod Gorjanci.

1668 je Kastelec v knjigi Nauk krščanski pisal o kozolcu, vendar pa je od natisa prve slovenske knjige 1551 poteklo kar 138 let, da smo prišli do prve slovenjene besede kozolec. Bržkone si je stoletje molka mogoče razlagati s tem, da ni takrat še nihče resno razmišljal o gospodarskem poduku Slovencev.

V seriji zapisov bomo v Prilogi govorili o zgodovini in zanimivostih številnih dolenskih kozolcev, ogledali pa si bomo tudi pode, kašče in druga gospodarska poslopja, ki imajo kaj povedati . . .

POPKI, CVETOVI IN SADEŽI

Kar na začetku zapišimo, da nimamo namena odkrivati Amerike, pa tudi limonovcev ne, čeprav je tokrat pritegnil našo pozornost prav eden od slednjih, ki mu zategadelj „posvečamo“ tale zapis.

V okolici Novega mesta ne rastejo breskve ali hruške, ki bi imele popke, cvetove in dozorele sadeže hkrati. Zato pa ima vse to limonovec, ki krasi vrt družine Gorenc s Ceste herojev v Novem mestu. Z rahlim nezaupanjem smo se odpravili pogledat to „čudo“, saj limonovci na Slovenskem niso tako redki (v našem listu smo že pisali o njih); toda tokrat smo res imeli kaj videti. Drevo je višje od normalno velikega človeka, ima košato krošnjo in raste v velikem zaboju (da ne bi preveč razbohotilo korenin), krasi pa ga vse polno rahlo odprtih popkov, cvetov in lepih rumenih limon, ki na pogled niti niso videti — kisle.

Gospodinja Gorenčeva, ki skupaj z možem skrbi za negovan nasad vrtnih jagod, nekaj breskev in hrušk, oleandrov in veliko rož ter nasploh zgledno urejen vrt, nam je povedala, da imajo limonovec že dve leti. „Dobili smo ga od neke gospe, ki zanj ni imela dovolj prostora v stanovanju. Drevo, ki je staro deset let, imamo pozimi v prazni kletni sobi, kjer je temperatura

od 10 do 15 stopinj Celzija, poleti pa tukaj na vrtu. Cvete vsako pomlad. Še kakšen teden in vsi popki se bodo razbohotili v cvetove, limone pa dozoriijo čez kakšnih petnajst mesecev. Drevo zalivamo zdaj vsak dan, pozimi pa samo toliko, da se zemlja ne izsuši. Listje nikoli povsem ne odpade. Največ veselja je kajpak tedaj, ko limone dozoriijo. Lani smo jih obrali več kot sto.“

Torej nekaj deset kilogramov! Če to ni vredno pozornosti? Ob našem obisku smo našli bolj ali manj zrelih nad trideset sadežev; „letina“ bo tokrat nekoliko slabša, toda boljše čase obetajo novi cvetovi. Naši kraji s spremenljivim vremenom niso preveč naklonjeni južnemu sadnemu drevju, med katere spadajo tudi limonovci, zato se dokaj nepričakovano lahko zgodi, da bo z zasebno „limonarnico“ na Cesti herojev konec; posušila se bo. Toda to Gorenčeve nič ne skrbi, kajti ob velikem raste tudi že majhen limonovec, ki je zaenkrat še divji. Kmalu ga bodo cepili in, kaj se ve, morebiti bomo čez deset in nekaj let spet pisali o limonovcu, ki ima popke, cvetove in zrele sadeže hkrati. Kajpak so sadeži najvažnejši, teh pa daje zdajšnje drevo pri Gorenčevih več kot zadovoljivo mero.

D. R.

'POJEM O ČLOVEKU'

„V dobi kozmičnih poletov in elektronskih računalnikov se narava človekovega čutenja ni spremenila. Moja glasba odseva prav to nespremenljivost, ki je del vsakega od nas. V svojih pesmih pojem o človeku in njegovem duševnem miru...“

S takimi ali podobnimi besedami začenja svoje koncerte črna pevka bluesa in folka Odetta. To kratko ime pomeni petje, ki je poglobljeno in izpolnjeno s starimi izročili črnske glasbe. Kadar Odetta poje, ni zaverovana v svoje petje, ampak skuša najti pravi stik s poslušalci. Poslušali smo jo lahko tudi v Ljubljani in drugih večjih jugoslovanskih mestih.

Odetta je otrok „velike dobe jazza“. Nanjo so vplivali pevci, kot sta bila Ela Fitzgerald in Marian Anderson, ki so glasbo jemali ne samo za lahkotno razvedrilo. Že kot zelo mlada pevka je prejela nagrado Duke Ellington, osnovano kot pomoč mladim črnim glasbenikom. Ob tej priložnosti je pela v New Yorku in tako začela svojo pot k slavi. Zanimivo je, da so ji kasneje podelili na univerzi Johnson C. Smith naziv častnega doktorja humanitarnih ved in s tem izkazali spoštovanje in pozornost njenemu

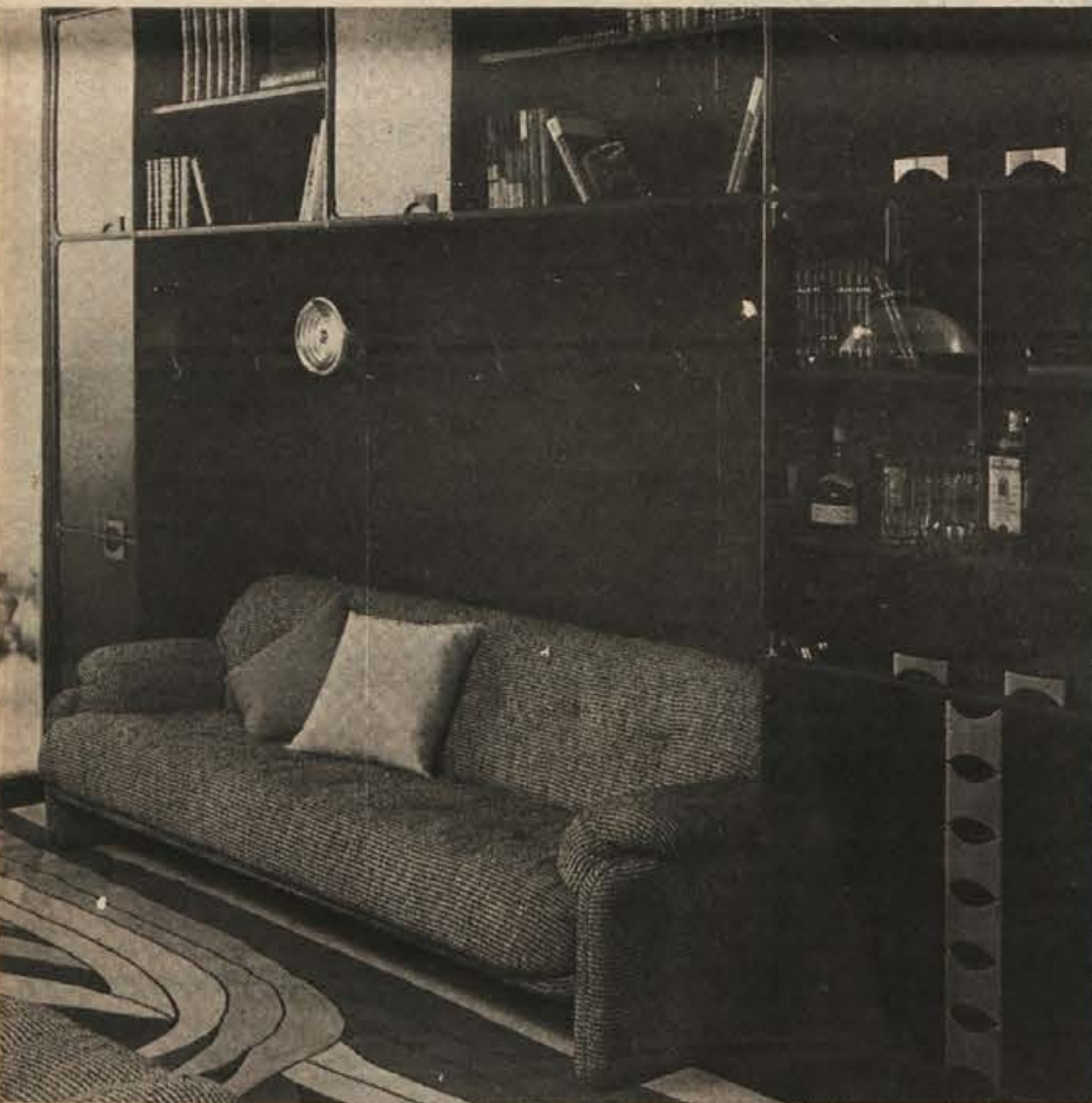
prispevku k ameriški glasbi. Odetta ima v svojem programu predvsem ameriško narodno pesem (folk songs), črnsko delovno pesem, blues, balade in ostale zvrsti iz zakladnice ameriškega melosa.

S petjem teh pesmi je začela po dolgoletnih skušnjah klasičnega petja. Pravi, da svoj čas kitare sploh ni marala. Toda ko jo je folk prevzel, se je naučila tudi igranja na kitaro, saj si brez tega instrumenta ni mogoče zamisliti folk singerja.

Odetta je pravi potovalni fenomen. Gostuje povsod, kamor jo povabijo; vabijo pa jo na najelitnejše prireditve, kjer nastopajo samo velika imena jazza.

Zadnje čase se pevka uveljavlja tudi kot igralka. Večkrat je že nastopila v televizijskih serijah, ki so bile močno priljubljene. Opažena je tudi njena vloga v filmu „Svetišče“, v kratkem pa bo nastopila v sloviti operi „Medium“.

Odetta pravi, da je glasba nekaj čudodelnega, da je kakor zdravilo za človeka. In to zdravilo velikodušno deli vsem, ki so pripravljeno prisluhniti njenemu poduhovljenemu glasu.

MOSTIČEK

Kadar hočemo iz prostora iztisniti največ, se poslužimo kombinacije, ki jo imenujemo mostiček in jo uporabimo na tisti steni, kjer je kavč ali postelja. Iz skoro vseh pohištvenih programov na našem trgu je možno sestaviti tudi elemente za most. Nedvomno boste zadovoljni, če

se zanj odločite, kajti omar ni v stanovanju nikoli preveč.

Mostiček je primeren za vsak prostor, velik ali majhen, naravnost idealen pa je za majhno in ozko sobo, ki je spalnica in dnevna soba hkrati. ARH. MARTA RAČEČIČ

DOMAČA LEKARNA: PELIN

O zdravilnih lastnostih pelina ste najbrž že slišali, saj so z njim zdravili razne bolezni že naši dedje in babice. Pelin je posebno zdravilen za ženske bolezni, ker pospešuje mesečno perilo, drobi pa tudi sečne kamne in odvaja sečno vodo, pomaga prebavi želodca in blaži krče.

Pelin pomaga tudi, če je kdo ranjen z nabojem. Takrat hitro namočimo pelin z vinom, izcedimo sok in tega naj pije bolnik

dvakrat na dan po dve žlici. Hkrati s tem sokom rano izpiramo. Rana se bo hitro zacelila in vnetje bo minilo.

Pelin nabiramo junija in julija, ko cvetove in vršičke obereemo in jih damo v steklenico. Čez nalijemo žganje in pustimo na soncu stati teden dni. Seveda mora biti steklenica dobro zaprta. Tako pripravljeno pelinovo žganje je dobro za ženske bolezni, želodec in sečne težave. Za-

vijanje v želodcu pa odpravimo, če pelin pomešamo s kisom in vinom in s testom od kruha in obkladek iz te mase damo na želodec.

Pa še to: če nosiš pelin v čevljih, ne boš čutil utrujenosti. Vedeti pa moramo, da uživanje pelina v velikih količinah ni dovoljeno. To bi lahko povzročilo omotico, nezavest, grus in želodčno vročino.

IVAN MASTINŠEK

DOMAČE KREMNE REZINE

Zdravilišče v Čateških Toplicah se ponaša z dobrimi domačimi kremnimi rezinami, zato smo v tamkajšnji kuhinji povprašali, kako jih delajo. Kvalificirana kuharica Jožica Deržič s končano srednjo gostinsko šolo je povedala recept, pripraven za gospodinje.

„Potrebujemo 10 jajc, 22,5 dkg ostre moke, 45 dkg sladkorja, 7,5 dcl mleka in prav toliko vode ter vaniljev sladkor. To je za nadev, medtem ko masleno testo naredimo iz 50 dkg gladke moke, 50 dkg margarine, dveh jajc in malo mlečne vode.“

Najprej iz moke naredimo vlečeno testo in ga damo počivat, medtem pa vmesimo masleno kocko iz margarine. To zavijemo v vlečeno testo, razvaljamo za prst debelo, robove zložimo v sredo in pustimo v hladilniku 30 minut. Postopek z razvaljanjem na ta način trikrat ponovimo. Potem testo razpolovimo, razvaljamo na 3 mm na debelo v obliki pekača in obe plošči spečemo ob zmerni vročini, da se osušita.

Priprava nadeva: stepemo sneg iz beljakov, počasi vmešamo sladkor. Vodo in mleko za-

vremo, medtem dodamo rumenjakom malo moke in vaniljev sladkor ter malo vode in mleka, ki smo ju odvzeli iz lonca, preden je šel na štedilnik. V zavrnjeno mleko potem vmešamo maslo in rumenjaki, kuhamo 10 minut in mešamo, na koncu dodamo sneg. To maso vlijemo na pečen no masleno testo, z drugo ploščo pa kremo pokrijemo. Ko se ohladi, razrežemo. Po želji lahko vrh kreme damo še stožčasto no sladko smetano in pa vrhno ploščo prelujemo s tekočo čokolado.“

R. B.

UREDNIŠTVO V GOSTEH

PODZEMELJ

BO ZEMLJA BREZ KMETOV SE ZEMLJA?

Podzemelj se je najprej imenoval Sveti Martin po cerkvi, ki je bila zgrajena že pred letom 1228. Tako trdijo stari viri. Kdaj in zakaj je dobila vas ime Podzemelj, ne ve nihče povedati, tudi v Lojzeta Zupanca knjižni zbirki „Sto belokranjskih“ smo naši Podzemelj omenjen samo v pripovedi „Kučarski palčki in velikan“, kjer ob miški, lisici, volku, palčkih, vilah povodkinjah in podvodnem možu „ob leni Kolpi v podzemski jami ob Kučarju drnjoha velikan“. Velikano-va podzemeljska jama je torej lahko vodilo od kod naselju ime, še posebno če vemo, da je bilo v hribu Kučar, ki stoji blizu vasi in ki so ga spremenili v kamnolom, nekoč res več kraških jam. Nekoč pravimo zato, ker so hrib, na katerem so zanimive prazgodovinske arheološke najdbe, zaradi kamenja ali kamnoloma že skorajda dobesedno razstrelili. Se najbolj verjetno pa je, da je vas dobila ime po Zemlju, pol kilometra oddaljeni vasi od Podzemlja, ki je baje nekoč stala s cerkvijo na vrhu Kučarja in se potlej pogreznila „pod zemljo“.

Življenje teče seveda dalje, namen našega tokratnega uredništva v gosteh je pisati o današnjem in bodočem Podzemlju, o njegovih ljudeh, težavah, uspehih in upanjih.

let. Prevoz v šolo je organiziran, Rdeči križ Slovenije je bil namreč tako ljubezniv, da jim je podaril kombi. Da teče v šoli pouk tako, kot se spodobi, ima zasluge tudi ljubljanska Jugotehnika, ki je šoli boter in je opremila že dve kompletne učilnici.

„Največja želja vasi Podzemelj in vse krajevne skupnosti je vodovod,“ je povedal Ivan Kure, ekonomski tehnik iz Podzemlja, ki sicer kmetuje, obenem pa je tudi vodja delegacije krajevnih skupnosti v metliški občinski skupščini. „Občina je pred petimi leti obljubila, da bo naredila vodovodni rezervoar in dva odcepa, če bo uspelo glasovanje za samoprispevek. Referendum je seveda uspel, ljudje so celo predlagali, naj bo stopnja samoprispevka večja od načrtovane, samo da se bo kaj naredilo. Ker je denar skopnel, so napravili rezervoar šele lani, graditev vodovoda pa je prenesena v naslednjo „petletko“ oziroma v naslednji referendum. Ljudje se boje, da bo graditev vodovoda spet padla v vodo.“

Bolj prijetne stvari je imela povedati Kristina Križan, gospodinja iz Podzemlja, dolgoletna predsednica Rdečega križa. „Pri nas je zelo veliko krvodajalcev; kar 40 smo jih našli lani. Mladina nam zelo rada pomaga, večkrat na leto obiščemo in obdarimo onemogle sovačake, in to ne samo za praznike. Veste, pri nas je sosedska pomoč zelo razvita. Organizacija Rdečega križa šteje 111 članov.“

Skrbi pa me odhajanje z zemlje. Na kmetijah ostajajo stari, dela skorajda nezmožni ljudje. Kdo bo skrbel zanje in kdo bo obdeloval osamelo zemljo? Zanimivo je, da bo v najkrajšem času največ osamelih kmetij v Krasincu in v Otoku, kjer je najboljša zemlja.“

Ljudem je treba dati vodo, ceste in elektriko

Mitja Udovč, učitelj iz Podzemlja, je na te besede pribil: „Če hočemo, da bodo ljudje ostali v vaseh, jim moramo dati vodo, ceste in industrijski tok. Problem je tudi zaposlovanje moške delovne sile. S cestami pa je tako: zaradi visoke talne vode nas stane vzdrževanje tistih 17 kilometrov poti veliko več kot kje drugje. To bi se nekje moralo upoštevati. Da pa ne bom samo jadikoval, naj povem, da smo v Podzemlju pred kratkim lepo uredili pokopališče in zgradili mrliško vežico. Neki Ljubljančan, ki se je peljal mimo nje, je dejal, da tako lepega vikenda še ni videl. Še zdaj ne vemo, če je bil vmes črni humor ali pa je tovariš mislil resno.“

Ivan Butala je predsednik podzemeljskega gasilskega društva, ki je pred kratkim kupilo novo brizgalno, nove cevi in sireno. „Naša desetina je vedno pripravljena za kakršnokoli delo, imamo kar štiri gasilske častnike, kar za tako majhen kraj ni ravno malo. Omenil pa bi nekaj, kar ne

spada v gasilski resor, čeprav je v zvezi z vodo. Treba bi bilo urediti pot do kopališča na Viru. To kopališče na Kolpi zdaj vzdržuje ljubljanski Viator. Tudi bife ob kopališču ni urejen, čeprav je poleti kopalcev skorajda več kot vode, saj smo predlani neko nedeljo našli ob eni uri popoldne kar 643 parkiranih avtomobilov.“

Učitelj Peter Trinko je hvalil in grajal. Hvalil gasilsko društvo, ker je učencem rade volje začasno odstopilo prostor za zasilno telovadnico, grajal pa je nespametno politiko izpred nekaj let, ki je Krasincu zgradila odprte hleve, za katere vsi vemo, kako so končali. „Hlevi zdaj razpadajo. Ali res v Sloveniji ni podjetja, ki bi jih preuredilo v tovarniški obrat? Bili so že interesi, vendar so vsi obupali, ko so videli, kakšna pot pelje do tja.“

Beseda je dala besedo in ogreli so se tudi drugi. Drugače tudi ni moglo biti, še posebno v zgovorni Beli krajini ne.

Ivan Kralj, skladiščnik: „Od Ljubljane smo tako oddaljeni, da lahko spremljamo samo prvi televizijski program. Drugega gledamo po zagrebški televiziji, zato bi lahko v Dolenjskem listu objavili tudi spored RTV Zagreb.“

monologi o kmetijstvu

Janez Bütala, upokojeni kurjač iz Zemlja: „Metliška občina se premalo zanima za nas. Tovornjaki vozijo po prašnih cestah, posode za mleko so odprte, prah zaide, kamor hoče. Za onesnaženo mleko seveda krivijo kmete, ki resnično niso nič krivi. Ko bi bile ceste pri nas asfaltirane, vsega tega ne bi bilo.“

Franc Šegina, kmet s Priložja: „Vsega je po malo, dobrega in slabega. Nimamo pa urejenih cest, tudi vaške poti so slabe, nobeno popraviljanje nič ne pomaga, ker smo na mehkem terenu, ki ga ogroža voda. Tudi pri vodovodu se je ustavilo. Pravijo, da bodo nadaljevali letos, bomo videli ali res. Kmete najbolj tarejo cene, ki niso v sorazmerju s proizvodnimi stroški. Živina se je pocenila, gnojila podražila, ti pa kmetuj, kakor hočeš. Ko v republiki „delajo“ cene, se nihče ne posvetuje s kmetom. Velik problem so tudi stelniki od Gribelj do Mlak. Zemlja je v metliški občini, spada pa pod Kmetijsko zadrugo Črnomelj. Dokler je država dajala denar, je še šlo, zdaj pa rodovitno zemljo opuščajo. V te stelnike so bili vloženi težki milijoni, koristi pa ni nobene. Če bi ta denar dali v kmetijske namene, bi imela vsaka hiša urejeno dvorišče, vodovod in še kaj. Ko bi imeli to zemljo pravi kmetje, bi bila od nje velika korist.“

Ivan Brekovec, kmet iz Zemlja: „Zdajšnji kmetje smo poslednja generacija garačev, ki dela brez svinčnika. Ne znamo dovolj računati, zato kmetujemo po starem, z izgubo, kajpak. Cene se dvigajo, mi pa ostajamo na istem. Živina je cenejša kot pred lani, meso v mesnicah pa veliko dražje. Zato so vsak dan bolj prazni hlevi; živinoreja je ena sama izguba. Razlika med proizvodno in maloprodajno ceno je prevelika, najbolj je prizadet kmet, dobiček pa ima trgovina.“

Anton Pezdirc, kmet s Krasinca: „Pokojninsko zavarovanje je tako, da mladega kmeta ne navezuje na zemljo. Sam bi si z lastnim sklodom več prihranil, toda pri zavarovanju vztrajamo zaradi starejših ljudi – in prav je tako. Veliko mladih odhaja s kmetij, zato se bojimo, da bodo čez deset let vse po vrsti zapuščene. Metliška kmetijska zadruga se je lotila vinogradništva, kar je glede rentabilnosti sicer razumljivo, vendar bi kljub temu lahko več vlagala tudi v živinorejo in poljedelstvo. Trenutno najbolje stoji

tista kmetija, kjer je vsaj eden od družine zaposlen in kmetijo – vzdržuje. Žalostno, mar ne?“

Anton Veselič, gostilničar: „V večernih urah, ko se možakarji po delu zberejo v gostilni, slišim marsikatero pikro na račun občinskih mož. Ljudje pravijo, da so na nas „ravnince“ pozabili. Zdi se mi, da govornice niso zvite iz trte. Poglejte samo našo cesto. Poleti, ko pridejo na kopališče turisti iz Ljubljane, Zagreba in Novega mesta, hiše zaradi nadležnega prahu izgubijo osnovno barvo. Marsikateri gost se zaradi tega nikoli več ne bo oglasil, kljub temu da je pri nas tako lepo.“

Matija Muc, upokojenec iz Podzemlja: „Pri partizanih sem bil in vem, kakšne so bile vasi nekoč in kakšne so danes. Je napredek, je, toda ljudje so pričakovali več. In kaj me še moti? Hudimana, na nas, stare, kar pozablja. Nihče nas ne vpraša za nasvet. Ne, nismo jezni na mlade, zdi pa se mi, da bi morala biti tudi tu neka mera.“

Janez Rožman, kmet iz Boršta: „Kmetje danes težko živimo. Včasih je bilo drugače. Pred leti so bile gostilne vedno prazne – fantje niso imeli denarja. Kadarkoli pa danes pogledaš v gostilno, je polna mladih. Naši nasledniki so zaposleni, imajo denar. Kmet ga nima in ga ne bo imel toliko časa, dokler bodo odgovorni zaposljalji kmetijstvu.“

Anton Pezdirc, kmet iz Boršta: „Ker od nas na občini nimamo „stricev“, imamo zato slabo cesto. Kar privede k nam, če se upate! Električna ni nič boljša, utripuje kot semafor v Ljubljani.“

Jože Smuk, kmet iz Mlake: „Kaj bi govoril, saj ne bo pomagalo. Pa vseeno zapišite, da bo črno na belem: kmetija bi še šla, toda cene niso zagotovljene, to je tisto, kar nas davi. Za blago nam ne dajo skoraj nič, prodajajo pa ga veliko dražje. Škropiva, gnojila in druge stvari pa so tako drage. Vse bi bilo v redu, če bi vedel, da bom tisto, kar sem sejal, tudi – žel.“

vsaj pikrost dobronamerna

Niko Jaklič, kmet iz Boršta: „Naj se naša avtobusna podjetja že enkrat zmenijo, kakšne cene imajo. Zgodilo se mi je že, da sem iz Boršta do Črnomolja plačal 2,50, 3,50 in celo 4,50 dinarjev.“

Lojze Štefanič: „Pravzaprav sem iz krajevne skupnosti Dobravice, vendar sem kljub temu prišel. Zato, ker smo s Podzemljem sosedje in imamo podobne težave. Bom kar našel: šola je pretesna, pokopališče je premajhno, železniško pokopališče so uredili le enkrat, slabe ceste, vodovod, most preko Lahinje se bo porušil itd. In vendar bi marsikatero od težav, ki sem jih našel, začelo reševati že samo malo dobre volje.“

Če zdaj novinarji Marjan Bauer, Janez Pezelj in Drago Rustja, ki smo na letečem uredništvu v Veseličevi gostilni v Podzemlju vse to poslušali in beležili, potegnemo črto, moramo povedati, da resnica ni tako črna, kot bi morda kdo sklepal iz izjav. Veliko je bilo storjenega po vojni, so po vrsti zatrjevali sogovorniki. Kar še ni, pa še bo. Belokranjci so odkriti ljudje, tudi Podzemeljčani niso bili izjema. Če pa je že padla tu in tam kakšna pikra, je bilo samo dobronamerno.

In še nekaj je treba pribiti. Iz uredništva v uredništvu se znova srečujemo s problemom ostarelih kmetov, z zemljo, ki jo zapuščajo mlade roke. Ob tem se rodi tudi vprašanje, ki bo, če ne bomo česa prav kmalu ukrenili, izbruhnilo v vsaj svoji celovitosti. Glasi se: „Bo zemlja brez-kmetov še zemlja?“

zenske delajo več kot moški

In če zdaj predstavimo krajevno skupnost Podzemelj, moramo povedati, da zajema južni del občine Metlika ter da obsega 12 vasi: Podzemelj, Zemelj, Gm, Otok, Primostek, Škriplje, Boršč, Kapljišče, Mlake, Priložje, Boginjo vas in Krasinec. Ima 185 gospodarstev, območje je izrazito kmetijsko; razen trgovine kmetijske zavala Metlika v Podzemlju in osnovne šole v isti vasi nima drugih delovnih organizacij. Del prebita industrija pretežno „ženska“, se je pošalil eden naših sogovornikov, imamo v krajevni skupnosti več ženskih kot moških delavcev. Prvi problem je torej že tu, potrebovali bi obrat ali tovarnico, ki bi zaposlovala, doma ali blizu doma, tudi moško delovno silo.

Sicer pa bi lahko Podzemlju preprosto dejali „vas brez posebnosti“. Ljudje so namreč s svojimi pridrnimi rokami poskrbeli, da nobena težava izrazito ne bode v oči, sogovorniki so se v govoru tudi Veseličevi gostilni pridružili, da bo ta Govorniški led je tokrat prebila Julija Kočepovedala, da ima tamkajšnja šola 175 učencev, njihovo število počasi, vendar vztrajno pada, ker se mladi ljudje odseljujejo. Pouk poteka v dveh starih poslopih, od tega ima eno kar 117

Morebiti večkrat kot v katerikoli drug namen so žensko lepoto izkoristili, da bi lažje prodajali svoje izdelke. Od ženskega perila do piva, od robcev do najbolj zapletenih tehničnih predmetov — tak je razpon (in še smo kaj pozabili . . .) ženske lepote, izrabljene v reklamne, komercialne namene.

ŽENSKA LEPOTA

lojze
sever

SPOLNA VZGOJA

V vsakem mestu imajo svoj kamen spotike. V francoskem mestu Clochemerle je župan postavil javno stranišče, pri nas pa je redil plemenskega bika. Od vsepovsod so morali k njemu voditi rogate neveste na moštitev. Še preden so srečno žival privezali h kolom in prignali izbranca, se je gruča pobalinov zbrala na sosedovem kozolcu. Kukali so skozi špranjo in ugibali, ali bo ženin svojo dolžnost in čast v redu opravil.

Če je imel župan bika, so imeli krčmarjevi merjasca, vendar je bil za te reči bolj lene sorte. Ni bil tako kot Črnologarjev kozel, ki je šepetal kozi ljubezenske izjave na uho. Buljil je v tla, kot bi ga bilo sram svojega poslanstva, in njegova gopodarica Mica se je morala krepko potruditi, da je bilo vsem zadoščeno.

Dandanes drugače gledamo na svet okoli sebe. Otroci ne verjamejo več v štoklje in dobro vedo, po kakšni poti so prišli na svet. Spolno vzgojo imajo v šoli, vendar so otroci za

pouk v naravi prikrajšani, kajti osmenjevalec svoje delo brez bika in moralnih spotikljajev strokovno opravi.

Pravzaprav brez vseh užtkov le nismo ostali. Na robu našega malega mesta stoji vikend. To je le popravljena stara bajta, ki jo daje lastnik v najem za eno noč. Njegovi prijatelji in drugi gostje pogosto prihajajo vanjo uživati svobodo in prepovedane sado-ve, kar ne ostane skrito.

Radovedneži hodijo opazovat filme v naravi skozi špranje oknic; bolj sramežljive in pobožne meščanke pa se skrivaj plazijo na sosedovo garažo in od tam kukajo v zemljski raj.

Zapisati moram, da naši meščani niso pokvarjeni, kajti še vedno se držijo dobrih, starih navad. Kadar preti nevarnost, da se njihova hči ne bo možila, priredijo za mladeniče gostijo. Ob prijetnih uvokih in dobri pijači izbranca zaklenejo v sobo. Če ga je le kaj v hlačah, bo ustregel njihovi želji. Namesto v nos, mu bo dekle nataknilo obroček na prst.

MALO

MESTO

toni gasperič POGOVORI

DOLGOČASJE

— Halo! Tovariš sekretar občinske konference ZSMS?

— Ga pa še ni v službo, tovariš. Kličite pozneje.

— Kako, da ga še ni? Ura je vendar že osem. Mi pa pričnemo z delom ob šestih, pa sem mislil . . .

— Slabo ste mislili. Veste, tovariš sekretar se počasi prebujajo. Na svidenje.

KLIC OB DEVETIH:

— Halo! Tovariš sekretar občinske konference ZSMS?

— Pri aparatu. Smem vedeti, kaj želite?

— Zanima me, kaj pripravljate mladi konkretne-ega.

— Konkretnega? Hm, hm . . . Ja, težko je reči. No, mladi po podjetjih se reorganizirajo. Ustanovljajo organizacije po TOZD. Delo napreduje počasi, a bo. Bo, bo. Drugače pa je težko, veste. Mladi se nimajo kje zabavati. Ni čudno, če zahajajo v hotel ali v gostilne . . .

— Saj imate vendar svoj klub. Tam bi lahko . . .

— Klub res imamo, a ni nikogar, ki bi hotel delati. Na ples že pridejo, če ga kdo pripravi, drugače ne. Verjemite, da se mladi v našem mestu nimajo kam dati. Dolg čas jim je.

— Imate taborniško organizacijo?

— Veste, da ne.

— Imate igralsko skupino?

— Po pravici povedano: ne.

— So mladi včlanjeni v Počitniško zvezo?

— Tudi ne.

— Kako je s folklorno skupino? Redno vadi?

— Se mi zdi, da ne.

— Koliko mladih je včlanjenih v pevski zbor?

— Saj ga v mestu sploh ni.

— Mi lahko poveste, koliko mladih se ukvarja s športom?

— Ja, to je pa tako: nimamo telovadnice, tudi primernih igrišč. ni. Bolj malo jih je aktivnih, bolj malo.

— Sem slišal za radio klub . . .

— So se skregali, pa je propadel.

— Kaj dela trenutno fotoklub?

— Ne vem, da bi sploh kaj delal.

— Kam se odpravlja čolnarska sekcija mes- letošnjimi počitnicami?

— Niste na tekočem, tovariš. Čolnarjev je nekaj let ni v našem mestu.

— Pa jamarji, kolekcionarji, planinci, ljubitelji narave in tako dalje? Kakšne načrte kujejo?

— O vsem naštetem nisem še ničesar slišal. Se mi zdi, da tega sploh ni.

— Povejte mi za konec, prosim lepo, kaj je glavni problem mladih v vašem mestu.

— Mislim, da to, da se mladi nimajo kam dati. Dolg čas jim je, zato ni nič čudnega, če zahajajo v hotel ali v gostilne.

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen
juric

DREJC
V VELIKEM
MEJSTI

I, KE V BANA!

Znanec Andrej, ki je vseh muh poln, ob tem pa mu asistira še drugi dolenjski nabritež Ana-Marija Miši, mi je zadnjič, ko sva malo posedela v cvetličnem baru Julija v Ljubljani, zaupal, da je to njegov najljubši lokal.

„To pa zato,“ je pojasnil, „ker je čisto druga muzika, če greš lepo v cvetličarno, in ne kot po navadi, v gostilno. In ko prideš iz cvetličarne, nisi sam kriv, če malo dišiš. Res je, da mi je zadnjič žena rekla, da ne dišim ravno po vijolicah, da jo duh bolj spominja na viski, vendar pa je nisem resno jemal, saj se babe na viski hudičevo slabo zastopijo, jaz pa tudi nisem kriv, če vijolice ne diše, kot so njega dni.“

Posedela sva torej še malo in se menila o tem in onem, v glavnem o najinih znancih, ki so res rože in cveti. Ker sva na cvetje izredno navezana, nisva kar koj planila ven, zadevi sva se malo posvetila in kar žal nama je bilo,

ker takih lokalov ni več.

„Posebno v Novem mestu bi ga potrebovali,“ je razpredal misel Andrej in dodal, da bi na ta način marsikatera njegova rojkinja prišla do čednega šopka, ki ga zdaj ne dobi. „Razen tega pa imamo rože že v narodnih pesmi, ki poje, da je ni lepše rože, kot je vinska trta. Če bi odpirali take lokale, bi lahko ustregli Dolenjcem na vsej črti,“ je razpredel svojo misel.

Ko sva popila še po nekaj kozarčkov, se je Andrej zagledal v prelepo ikebano in me nanadoma vprašal:

„Ali veš, kdo je izumil ikebano?“

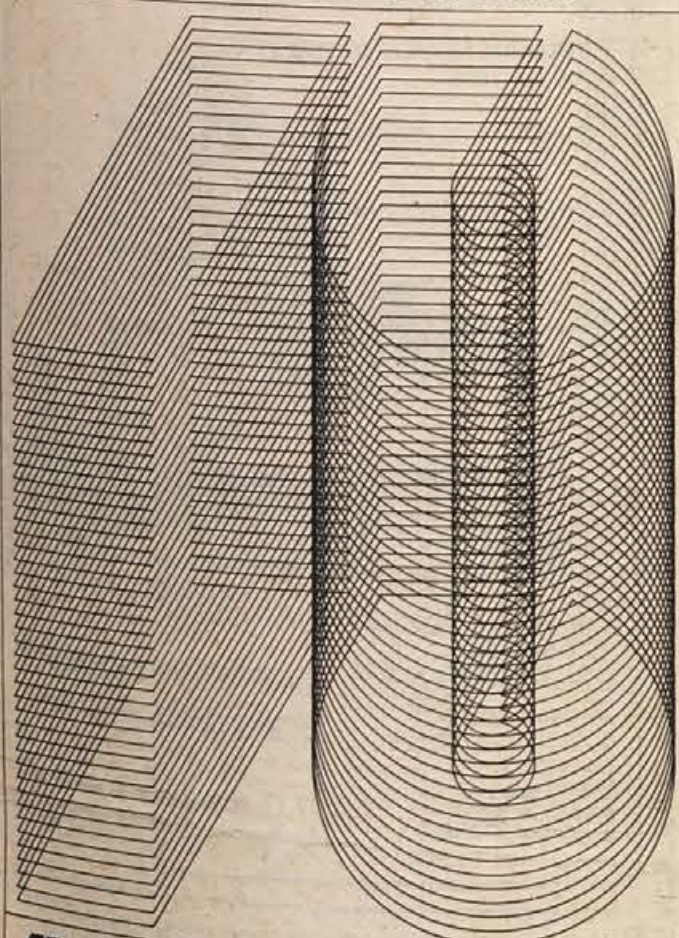
„Japonci,“ sem mu odvrnil.

„Figo! Dolenjci!“ je pribil in potem pojše nil.

„Nekoč je Dolenjec prinesel svoji ženi ogromen šopek rož. Kam da naj jih da, jo je vprašal. „I, KE V BANA!“ mu je odvrnila in tako je prišlo do odkritja.“

MEŠČAN NA DOLENJSKEM

čestitamo
ob 30-letnici
osvoboditve

ljubljska banka

DELAVCI

LEK LJUBLJANA,
TOVARNE FARMACEVTSKIH IN KEMIČNIH PROIZVODOV
ČESTITAJO BORCEM 15. DIVIZIJE NOVJ OB
TRIDESETI OBLETNICI OSVOBODITVE DOLENJSKE

FRUCTAL-ALKO

SADNO LIKERSKI KOMBINAT AJDOVŠČINA

FRUCTA SOKOVI NARAVNI IN BREZ DODATNIH KONZERVANSOV

30 let

almira
RADOVLJICA

modne pletenine

Vsem delovnim ljudem iskreno čestitamo za 1. maj in tridesetletnico svobode!

Mercator

Mercator

Mercator

OB 30-LETNICI OSVOBODITVE IN OB 1. MAJU, MED-
NARODNEM PRAZNIKU DELA, ISKRENO ČESTITAMO
VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM, OBČANOM IN
BRALCEM DOLENJSKEGA LISTA.

KOLEKTIV PODJETJA **Mercator**

Mercator

Mercator

Mercator

SESTAVLJENA ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA SLOVENIJALES
TRGOVINA IN PROIZVODNJA,
LJUBLJANA, BEETHOVNOVA 11 TELEFON: 23-931, 25-481

ZAVAROVALNICA
SAVA

POSLOVNA ENOTA
LJUBLJANA

OPRAVLJA VSE VRSTE

- življenjskih
- nezgodnih
- kmetijskih
- premoženjskih
- in transportnih zavarovanj

POSLUŽUJTE SE ZAVA-
ROVALNE ZAŠČITE, KI
VAM JO NUDI VAŠA ZA-
VAROVALNICA

LAŠKO PIVO - LAŠKO

ŽIVILSKI KOMBINAT „ŽITO“ LJUBLJANA

TOZD Mlini, TOZD pekarni Ljubljana, TOZD Šumi Ljubljana, TOZD Triglav Lesce, TOZD Gorenjka Lesce, TOZD pekarna Kranj, TOZD Imperial Krško, TOZD pekarni Dolenjska, TOZD Trgovina Ljubljana

ČESTITAJO ZA 30-letnico osvoboditve!

**DRAVSKA
TISKARNA**

SODOBNO IN UČINKOVITO EKONOMSKO PROPAGANDO, KI ZAGOTAVLJA POPOLN USPEH, VAM S PROSPEKTI, KATALOGI, TISKOVINAMI, OSNUTKI IN NASVETI, OMOGOČA DRAVSKA TISKARNA, P. O. MARIBOR, POBREŠKA C. 20

JAVOR

LESNA INDUSTRIJA PIVKA

UNILES

Sestavljena organizacija združenega dela „UNILES“ s svojimi članicami – „IZTOK“ Miren pri Novi Gorici „JAVOR“ Pivka „KRASOPREMA“ Dutovlje „LESNINA“ Ljubljana „LIKO“ Vrhnika „MARLES“ Maribor „MEBLO“ Nova Gorica „NOVOLES“ Straža pri Novem mestu „STOL“ Kamnik

iskreno čestita vsem borcem 15. divizije NOVJ ob srečanju in proslavi 30-letnice osvoboditve Dolenjske.

TOVARNA AVTOMOBILOV IN MOTORJEV MARIBOR

- tovornjaki
- avtobusi
- specialna vozila
- zračno hlajeni dieselski motorji
- avtomobilske nadgradnje
- tirna vozila
- toplovodni kotli
- odlitki
- odkovki

**union
pivo**

Podjetje SLOVIN z osnovnimi dejavnostmi: proizvodnjo alkoholnih in brezalkoholnih pijač, kmetijstvom in predelavo, trgovino, izvozom in uvozom, ter gostinstvom združuje sedaj 18 TOZD, razporejenih po vsej Jugoslaviji.

Sicer pa kdo ga ne pozna? Ni ga otroka v Jugoslaviji, ki ne bi poznal Cocte in Jupija, ves svet pozna Coca-Colo in Schweppesove proizvode, pa tudi sadni sokovi si iz leta v leto močneje utirajo pot do potrošnika.

Pravzaprav se je SLOVINOVA pot pričela drugje – pri vinu. In kolikor so bili začetki skromni, usmerjeni v izvoz, toliko večji so današnji uspehi, ko SLOVIN predeluje 7000 vagonov vina in vinskih proizvodov za vsak okus. Ne samo uspešna prodaja, tudi preko 250 priznanj z različnih mednarodnih sejmov govori temu v prid. Naši vinski obrati so specializirani za proizvodnjo posameznih vrst vin in sicer:

- Ormož in Ljutomer za visokokvalitetna štajerska in peneča vina,
- Maribor za visokokvalitetna štajerska vina,
- Brežice in Bizeljsko – za Dolenjski cviček in Bizeljsko vino,
- Ljubljana za konzumna in desertna vina, ter vinjak Slovin,
- Palič za vino Subotičsko – horgoške Peščare,
- Negotin za krajinska vina,
- Rekovac za črna vina in slivovko,
- Ohrid za makedonska vina.

INTERTRADE

PODJETJE ZA MEDNARODNO TRGOVINO, N. SOL. O.

Sedež podjetja:

LJUBLJANA

Moša Pijadejeva 29

Poštni predal: 317/VI

Telefon: 322-844

Telegram: Intertrade

Telex: 31-181 YU INTRAD

TOZD TRGOVINA, n. sub. o.

Glavne dejavnosti:

- notranji promet
- prometno agencijske storitve
- promet na debelo v trgovinskih strokah, za katere je registrirana
- promet na drobno v trgovinskih strokah, za katere je registrirana

PREDSTAVNIŠTVA TOZD TRGOVINA V JUGOSLAVIJI: Zagreb, Beograd, Sarajevo, Rijeka

PREDSTAVNIŠTVA TOZD TRGOVINA V TUJINI: London, Oslo, Bogota, Cairo, Praga, Warszawa, Bratislava, Wien, New York, New Delhi, Calcuta, Madras, Bombay

1900-1975

75
let

VIATOR, prometno, hotelsko in turistično podjetje vas vabi v svoje hotele in restavracije:

HOTEL LAHINJA – Črnomelj:
Privlačno izhodišče za lovce in ribiče. Pristna kapljica. Domače specialitete.

HOTEL BELA KRAJINA – Metlika:
Prijeten hotel v središču Bele krajine. Nizke cene. Belokranjske specialitete. Lov. Ribolov. Sprehodi.

PENZION SMUK – Semič:
Oddih v novem, sodobnem penzionu po nizkih cenah. Odlična kuhinja. Domače specialitete. Keglišče. Čudovita okolica.

VIATOR
LJUBLJANA

garant

POHIŠTVENA INDUSTRIJA POLZELA

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE
Ljubljanski sejem
Titova 50
61000 Ljubljana

PROGRAM SEJMOV IN RAZSTAV
V LETU 1975

5. Biennialna razstava SALON POHIŠTVA 75
13. – 19. junij

POMURSKI SEJEM V RADGONI
23. – 31. avgust

21. mednarodni sejem vin, žganih pijač, sadnih sokov in opreme
VINO 75
29. avgust – 7. september

6. mednarodna
CVETLIČNA RAZSTAVA
19. – 23. september

22. mednarodna razstava elektronike, telekomunikacij, avtomatizacije, elektronskih naprav za obdelavo podatkov in nuklearne tehnike
SODOBNA ELEKTRONIKA 75
7. – 11. oktober

6. mednarodni sejem zimskega športa in turizma
SKI EXPO 75
3. – 9. december

INFORMACIJE:
GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE
Titova 50
61000 Ljubljana
Telefon: 311-022
Telex: 31127 YU GR

**vsak četrtek
DOLENJSKI LIST**

„ABC“
– TRGOVSKO PODJETJE
„DELIKATESA“,
LJUBLJANA

VAM NUDI VELIKO IZBIRO DELIKATESNIH SPECIALITET. ŠE POSEBNO PA VAM PRIPOROČA SVOJO PRIZNANO DNEVNO SVEŽE PRAŽENO KAVO.

TOVARNA
GOSPODINJSKIH APARATOV
IN ELEKTROMATERIALA
LJUBLJANA

Tel. 343-271, Telex 31-218
Telegram ELMA ČRNUČE

PROIZVODNI PROGRAM

ELEKTROINSTALACIJSKI MATERIAL
stikala, elektronski regulatorji, svetlosti, okovi, vodotesni električni instalacijski material, sponke.

MALI GOSPODINJSKI APARATI
električni likalniki, sušilna avba za lase, čistilec preprog, kozmetično ogledalo, cvrtnik, avtomatski krušni opekač, električna rešetka, hitri opekač (Quick Grill).

SUHI TRANSFORMATORJI
eno in trofazni do 250 kVA po naročilu, stabilizatorji napetosti (princip transformatorja z nasičenjem jarma) + 10%; – 20%; popravilno čenje manjše od 3%, stabilizirana napetost ± 1%.
Regulacijski transformatorji z zvezno brezkontaktno regulacijo napetosti pod obtežbo do 100 kVA.

USLUGE
okovi za avtomobilsko industrijo, izdelava visokokvalitetnih izdelkov iz duroplastov.

POSLOVNO TEHNIČNO SODELOVANJE Z ELEKTRO-KON-
TAKTOM
instalacijski material, ki dopolnjuje naš proizvodni program na naslednjih proizvodih:
vtičnice,
vtiči,
wecco sponke,
priključne doze.

SMO POOBlašČENI ZASTOPNIK TOVARNE ROWENTA GmbH
OFFENBACH ob NAINI ZA JUGOSLAVIJO

ZAVAROVALNICA MARIBOR
v Mariboru, p. o. Partizanska c. 47

se priporoča in sprejema v zavarovanje vse vrste imovinskih transportnih in osebnih zavarovanj

metalka LJUBLJANA, n. sol. o.

blagovnica v Ljubljani

VAM PRIPOROČA OBISK IN NAKUP
tehničnega blaga za dom, gospodinjstvo, obrt in kmetijstvo
V SPECIALIZIRANIH ODDELKIH:

KLETNA ETAŽA: tehnična oprema, orodje in pribor, barve-laki
PRITLIČJE: galanterija, kozmetika, fotomaterial, zlatina in ure
I. NADSTROPJE: oprema za kopalnice in vodoinstalacije
II. NADSTROPJE: kompletne kuhinje in oprema za dom
III. NADSTROPJE: oprema za šport, avtokozmetika in igrače

VAŠ OBISK - NAŠA OBVEZNOST

Jugoreklam,
podjetje za ekonomsko propagando in založništvo,
Ljubljana,
čestita borcem divizije ob 30-letnici osvoboditve.

PETROL

Vsi, ki potrebujete proizvode naftnih derivatov, obračajte se
na naše podjetje. Postrženi boste hitro, solidno in
pravočasno.

AGROSTROJ LJUBLJANA
LJUBLJANA DRAGA 41

Proizvaja kmetijsko mehanizacijo za umetni dež, v stabilnih,
polstabilnih, in premičnih sistemih. Opravlja servis kmetij-
ske, gozdarske in druge mehanizacije, servis osebnih in tovorn-
skih vozil. Izdeluje epoksi smole za kmetijstvo, živilsko indu-
strijo in druge gradbene namene. Odporne so proti kislinam
in alkalijam. Uporabljamo jih v lesno strojni, elektro in živil-
ski industriji.
Proizvaja plastične silose za shranjevanje krmil in žitaric.
Izdeluje tudi druge plastične mase v transportne, vinarske in
druge namene.

Vsa pojasnila daje služba na telefon 55-366 Ljubljana, Draga
41.

DELOVNI KOLEKTIV GOSTINSKEGA PODJETJA
ŠESTICA IZ LJUBLJANE

Pozdravlja vse borce XV. DIVIZIJE NOVJ in jim priporoča
obisk v svojih obratih:

Restavracija „ŠESTICA“, Ljubljana, Titova 16
Samopostrežna restavracija „EMONA“, Ljubljana, Titova 11
Restavracija „POD LIPO“, Ljubljana, Borštnikov trg 3

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE

„Veletekstil“

LJUBLJANA, Masarykova 17

Čestita praznik 30. obletnice zmage nad fašizmom.

Trgovsko podjetje na debelo in uvoz

SANOLABOR, Ljubljana, Cigaletova 9
Telefon: 311 540, 317 535, 311 260, 317 355

nudi:

- medicinske in laboratorijske aparate, instrumente, opremo
- specialni medicinski potrošni material za enkratno upora-
bo
- rentgen aparate in pribor
- elektromedicinske aparate in opremo za fizioterapijo
- obvezilni material
- bolniško opremo in tipiziran tekstil
- laboratorijsko steklo
- kemikalije in reagense

MARIBORSKA TEKSTILNA TOVARNA

Maribor, Kraljeviča Marka 19,
s svojimi temeljnimi organizacijami združenega dela:

TOZD – Melje, telefon 26-241, telex 33117 Yu MTT, z
obratom Ljutomer, telefon 81-130
TOZD – Tabor, telefon 23-841
TOZD – Merinka, telefon 32-151
TOZD – Sukančarna, telefon 26-241

izdeluje najrazličnejše bombažno-mikane in česane, stanič-
ne, sintetične, volnene-mikane in česane preje ter leacril
prejo za pletenje.

- bombažne, stanične in sintetične tkanine, barvane in
tiskane v rolo ali filmskem tisku, oplemenitene po najso-
dobnejših postopkih, volnene tkanine čiste ali v mešani-
cah.
  - razne vrste podlog za lahko in težko konfekcijo.
  - pletenine v uni barvah, tiskane in dessinirane, izdelane iz
sintetičnih mešanic, a posebno iz poliestra – volne in
poliester-rayon.
  - bombažni in sintetični sukanec za široko potrošnjo, kakor
za konfekcijo, čevljarsko in tapetniško industrijo.
- Kupujte naše kvalitetne izdelke po konkurenčnih cenah!

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

Mednarodni pomorski prevozi z modernimi ladjami do
25.000 ton nosilnosti.

V prosti plovbi in na rednih linijah

- Jadran – Zahodna Afrika – Jadran
- linija okoli sveta
- Jadran – Centralna Amerika – Jadran

LJUBLJANA
Titova 36/VII
Telefon: 323-240
Telex: 31 384 yu intexp
Poštni predal: 502

INTEREXPORT

Predmet poslovanja Interexporta Ljubljana je mednarodna
trgovina, zastopanje tujih firm, mednarodno trgovinsko po-
sredovanje, zastopanje domačih firm v tujini, izvoz in uvoz
blaga iz posameznih trgovskih strok oziroma grup proizvo-
dov; trgovina na veliko in malo v notranji trgovini iz večine
trgovskih strok ter posredovanje v notranjem prometu, izva-
janje investicijskih del doma in v tujini, opravljanje vseh po-
slov inženiringa iz področja investicijske izgradnje.

SGP

KONSTRUKTOR MARIBOR

S SVOJIMI TOZD:

- GRADBENIK LENDAVA,
- GRADBENIŠTVO GRANIT, SLOVENSKA BISTRICA,
- GRADBENIŠTVO MARIBOR in
- GRADBENIŠTVO POMURJE, MURSKA SOBOTA
- IZVAJA VSA GRADBENA IN OBRRTNIŠKA DELA
DOMA IN V TUJINI. PROJEKTIRANJE, INŽENI-
RING, PROIZVODNJA OPEKE IN PESKA.

GRADLES

GRADBENO OBRRTNO PODJETJE
MARIBOR, Smetanova u. 75 in
LJUBLJANA, Celovška c. 373

OPRAVLJAMO:

- vsa notranja zaključna dela v gradbeništvu,
- polagamo industrijske pode po licenci MAC MASTER –
BUILDERS,
- predizoliramo toplovodne cevi s poliuretanom po li-
cenci „KELIT“,
- investicijska dela v tujini in uvoz – izvoz izdelkov, ter
reprodukcijskega materiala za podjetje.
Za cenjena naročila se priporočamo!

rašica
ra

YUGOTOURS

LJUBLJANA, Titova 36
turistična agencija GENERALEXPORTA,
BEOGRAD

nudi:

izjemne in res dobre turistične izlete v SSSR, Finsko, Islan-
dijo, Grčijo itd. na večmesečni kredit.
Koristite usluge Yugotoursa širom Jugoslavije in v inozem-
stvu (Zagreb, Beograd, Skopje), vsa mesta ob jadranski obali,
USA, Anglija, Belgija, Nizozemska, Skandinavske države,
Francija, Italija, Avstrija, Zahodna Nemčija itd. ter večina
vzhodne evropskih držav.

igralnica

portorož
jugoslavija

66320 portorož
telefon (066) 73196
uprava
telefon (066) 73049
operativa

OBIŠČITE PORTOROŽ IN SLOVENSKO OBALO

TURISTIČNA
AGENCIJA
ZA REKREACIJO
IZLETNIŠTVO IN
LETOVANJE
DELAVCEV

alpe
adria

LJUBLJANA
Masarykova 14
tel. 315-677, 313-451
telex: 31697 YU ALPTUR

TURISTIČNA POSLOVALNICA,
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA 4

HOTELI:

Hotel Argonavti, Nova Gorica
Hotel Alpe—Adria, Kranjska gora, tel. 064/88-584
Hotel Alpe—Adria, Radovljica, tel. 064/75-505
Hotel Alpe—Adria, Novigrad—Istra, tel. 053/74-140
Hotel Alpe—Adria, Selce, tel. 051/831-257
Hotel Bor, Barbat na otoku Rabu, tel. 051/871-442

PIVNICA PIVA snack bar — restavracija — bowling
Ljubljana, Masarykova 14
telefon: 313-458, 315-677

GOSTIŠČE TURJAK

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

nudi

v svojih veleblagovnicah
v Ljubljani, Kočevju, Škofji Loki, Velenju in Slovenj Gradcu

NAJVEČJO IZBIRO BLAGA

- za dom in družino,
- za gospodinjstvo,
- za šport in rekreacijo,
- SAMOIZBIRNO,
– PO ZMERNIH CENAH
in
– V ENI HIŠI.

Organizacija združenega dela

BTC JAVNA SKLADIŠČA

LJUBLJANA, Šmartinska 152 – Tel. 43-322

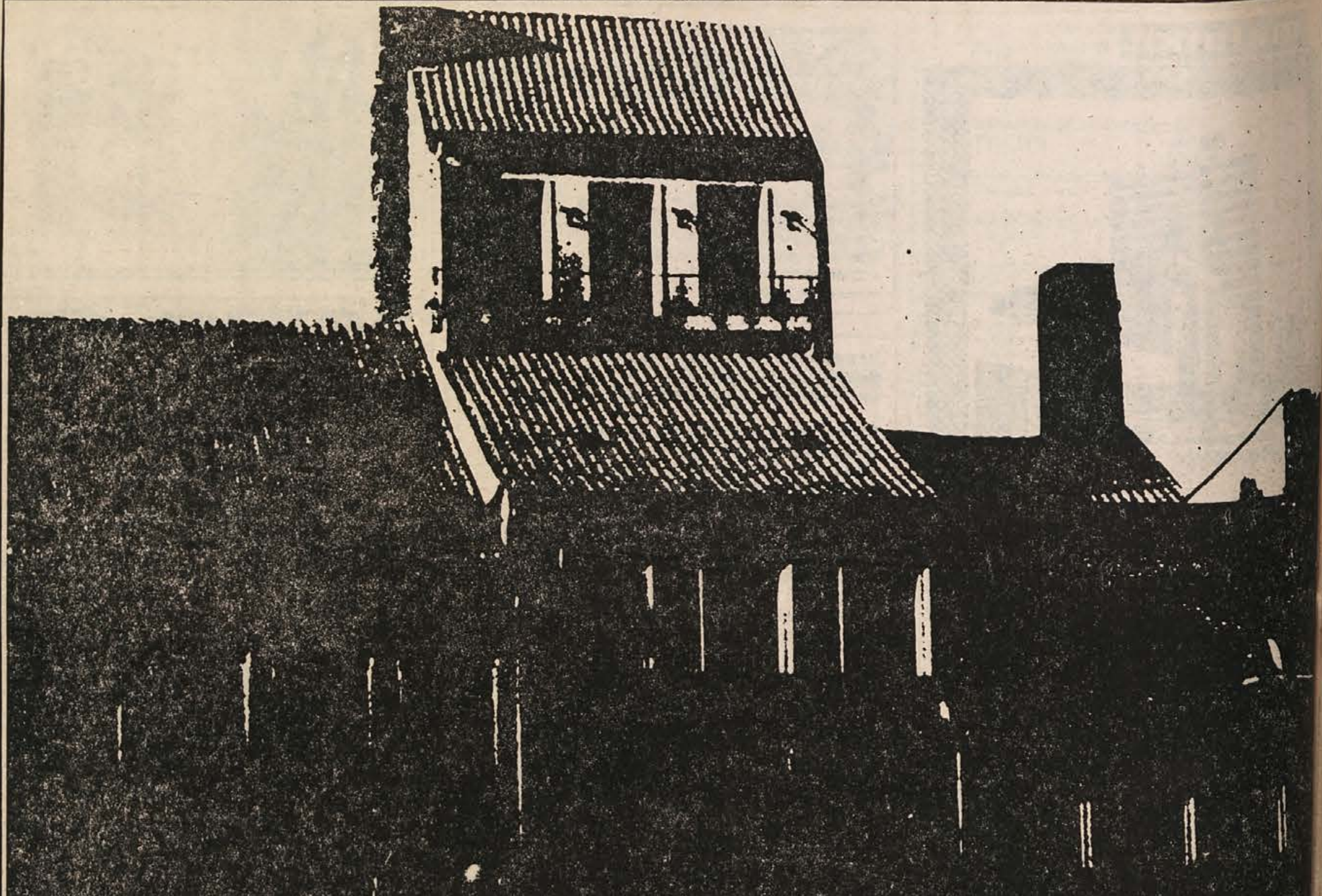
s TOZD

Skladišča Ljubljana, Šmartinska 152
Skladišča Novo mesto, Ljubljanska 27
Blagovno transportni center Ljubljana, Šmartinska 152
Restavracija Ljubljana, Šmartinska 152
opravlja

KVALITETNO, HITRO IN POCENI

- vse posle javnih carinskih skladišč,
- skladiščenje in hrambo blaga v zaprtih skladiščih in od-
prtih skladiščnih prostorih,
- vse storitve preko sodobno urejenega in z najso-
dobnejšo mehanizacijo opremljenega kontejnerskega terminala,
- nakladanje, razkladanje in prekladanje blaga tudi z naj-
sodobnejšo mehanizacijo,
- storitve z avtodvigali do 20 ton obremenitve,
- prevoz blaga s tovornimi avtomobili,
- izdelovanje transportne embalaže in palet

S POSLOVNIM SODELOVANJEM SE BOSTE O SOLID-
NOSTI OPRAVLJENIH USLUG PREPRIČALI SAMI!

telegram telegram telegram

gorenje gorenje gorenje gorenje gorenje
gorenje gorenje gorenje gorenje gorenje
gorenje gorenje gorenje gorenje gorenje
gorenje gorenje gorenje gorenje gorenje
gorenje gorenje gorenje gorenje gorenje
gorenje gorenje gorenje gorenje gorenje
gorenje gorenje gorenje gorenje gorenje
gorenje gorenje gorenje gorenje gorenje

Gorenje vsem gospodinjstvom, Jugoslavije.
Od 15. aprila 1975. leta dalje
za vsakega nekaj nepričakovanega — presenečenje.
Odgovor je v kakovosti — v novih izdelkih Gorenja:
barvni televizor 961 electronic
pralni stroj PS 620 bio S
zamrzovalna skrinja ZO 101
štedilnik E 102 GL in štedilnik E 103 APOLLO LUX
Nove izdelke Gorenja dobite v vaši trgovini,
kupite jih in se veselite,
novi izdelek Gorenja in nekaj za vas.
Gorenje

VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO PRAZNIK DELA in 30. OBLETNICO OSVOBODITVE

gosje pero

CVETJE IN KRI

Povsod okoli je divjala vojna s svojo krutostjo. Odmenevi pokov bomb, topovskih granat in izstrelkov strojnic ter pušk so grmeli dan in noč. Po cestah so ropotali tovornjaki, ki so prevažali sovražnikove vojake.

Po dolgi in hudi zimi je prišla pomlad in odela drevje in vrtove v razkošje cvetja in zelenja. Majski večeri so bili opojni in noči kot posrebrene; mesečina je tkala srebrno tančico v cvetenje dreves...

Takega majskega večera sta stala pod cvetočo jablano na vrtu. V belini cvetja in mesečine ju skoraj ni bilo videti, bila sta kot raztopljena v cvetoči oazi sredi vojne vihre.

Bil je njun poslednji večer, čas slovesa. Ona je v laseh nosila droben jasminov cvet, on rdeč nagelj v gumbnici suknjiča. Razpoznavni znamenji? Kdo ve. Oba sta bila organizatorja mladih skojevcev. Do njunega zadnjega slovesa je bilo dekletu opravilo več težkih nalog: za mladince, ki so odhajali v partizane, je bilo potrebno spraviti opremo in orožje v bližino gozdov. Ko so mladi odhajali v partizane, so bili čisto brez opreme, da bi ne vzbudili pozornosti. Sestajali so se šele v varnem gozdu...

Maj še ni izgubil svojega belega ogrinjala. Čebelice so še iskale med cvetovi jablan in hrušk. Po vaških poteh pa so tudi že ležali drobni lističi osutih cvetov.

Po poti so trdo zveneli koraki okupatorjevih vojakov. Za njimi je škripajoče poskakoval voz s konjsko vprego. Na vozu mlad skojevec. Tenka rdeča črta je zarisala od kotička ust preko bledega obraza njegov poslednji boj. Kri je napojila ruto, ki mu jo je bila dala ob slovesu pred nekaj dnevi.

K pogrebu so smeli le ožji sorodniki. Pokopališče so zastražili. Še mrtev se jim je zdel nevaren. Dekle so zaprli in ni mogla na žalostno pot...

Že naslednji dan je bil njegov grob posut s cvetjem. Straži navkljub so njegovi tovariši pretihotapili majske cvetje na prerani grob. Počastitev njegovi odločnosti; ko so ga zajeli v bližini gozda, ni hotel izdati, kje se četa zbira...

Dekle ni pokazalo solza. Ko so jo izpustili iz zapore, je šla na pot, ki jo njen dragi ni končal. S puško v roki je nadaljevala boj...

R. F.

Naša flota v gospodarskih tokovih

joze splichal

STARE ZGODBE V NOVI OBLEKI

HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA

Jernej ni stopil v hišo, na polje ni pogledal; šel je in legel na stelo. Tam je tako misli, kakoršnih ni poprej.

Štirideset let bo, tako je prestopil in nič manj, ko je bil gospodarja sram in pa smo postavili dom, da je veselo, moškini čast. Dan je zunaj, vsi so na polju, ti pa sedi na zapeček!

Jernej je vzel pipo iz ust in je nagrbancil čelo.

„Poberi se, baba! Komu ukažeš?“

Dekla je zaloputnila duri.

„Kaj jo je zbudilo, ženščuro?“ se je začudil Jernej.

Pod večer, ko se je nebo pooblačilo, so se odprle duri na stečaj. Na pragu je stal Sitar, majal se je nekoliko, postrani mu je visel klobuk na uho. Jernej je gledal nejevoljno, ni vzel pipe iz ust.

„Kdo je prišel?“ je zaklical Sitar. Jernej je molčal.

Tako je pisal Cankar in od takrat se do danes ni nič spremenilo. Še vedno bi napisal enako...

Ne verjamate? Ni vam treba drugega, kot brati časopise.

Tako je mislil Jernej in je vstal, otepel si je steljo s črne pogrebne suknje in se je napotil v hišo. Tam si je slekel suknjo, zlezal je na zapeček ter si je nasa oči so mežikale pod košatimi obrvmi.

Prišla je dekla v hišo.

„Dobro se ti godi, Jernej! Dan je zunaj, vsi so na polju, ti pa sedi na zapeček!“

Jernej je vzel pipo iz ust in je nagrbancil čelo.

„Poberi se, baba! Komu ukažeš?“

Dekla je zaloputnila duri.

„Kaj jo je zbudilo, ženščuro?“ se je začudil Jernej.

Pod večer, ko se je nebo pooblačilo, so se odprle duri na stečaj. Na pragu je stal Sitar, majal se je nekoliko, postrani mu je visel klobuk na uho. Jernej je gledal nejevoljno, ni vzel pipe iz ust.

„Kdo je prišel?“ je zaklical Sitar. Jernej je molčal.

Tako je pisal Cankar in od takrat se do danes ni nič spremenilo. Še vedno bi napisal enako...

Ne verjamate? Ni vam treba drugega, kot brati časopise.

Uredil si je Jernej dom, naku-pil zemlje. Vse je izročil sinu v last, zase pa pridržal dosmrtno gospodarstvo in užitek vsega iz-ročenega. Ko je snaha prevzela gospodinjstvo, sin pa gospodarstvo, se je začelo hlapčevanje. Snaha je nekaj Jernejevih stvari postavila v vežo; na njivi nista več upoštevala njegovih nasvetov, ampak sta ga spodila domov. Imeli so ga kot za berača: niti enkrat ga nista poklicala k mizi, zaničevala sta ga povsod, kjer sta ga le mogla.

In kot Cankarjevega hlapca Jerneja so tudi današnjega Jerneja zapodili od doma. Hodi okrog dobrih ljudi, poslednji gospodar, poslednji orač, poslednji kosec. Sin ga spodi v hlev, sam pa sede na zapeček in si baše pipo!

Jernej je iskal pravico. Na sodišče se je pritožil in dali so mu prav. Toda Jernej je ostal kratkih rokavov na višjem sodišču, ko so obravnavali sinovo pritožbo...

Kaj je že storil hlapec Jernej? Mračilo se je, ko se je prikazal petelin na Sitarjevi strehi, rdeč in tenak je švignil visoko proti nebu...

Bo tudi danes, če se bo zgo-dilo enako, kriv le Jernej?

NOČEM BITI MORILKA

Sedela je na kavču in poslušala sina, kako igra na klavir. Tihog je opazovala; bil je zelo podoben očetu. Kot on je imel temne nakodrane lase in sijoče črne oči. Ta mali črni nagajivček ji je pomenil prav vse. Živela je samo še zanj in nikoli ni obžalovala tega. Ni ji bilo žal, da se je zaradi njega sprla z očetom tako zelo, da sta si postala tučca. Ob melodiji, ki jo je igral sin, se je v mislih vrnila v preteklost...

Pred seboj je zagledala razjarjenega očeta, ki je zavpil: „Kaj si rekla?“

„Slišal si! Nosača sem...“

„Se norčuješ? Ali govoriš resnico?“ je oče ostro vprašal in se ji zazrl v oči.

„Resnico govorim,“ je tiho dejala. V sebi je začutila olajšanje in veselje, da je resnica končno le prišla na dan. Hkrati pa je vdano čakala na kazen. Strah je ni bilo. Pripravljena je bila na vse. Vedela je, da bo svojega še nerojenega otroka obranila, naj pride kar koli že.

Oče je dvignil roko za udarec. Ustavil ga je materin glas: „Zdaj je vendar ne boš pretepal!“

„Molči!“ je zakričal nad materjo. „Nikar ne brani te vlačuge!“

Mati je povesila glavo. V oči so ji prišle solze. Tudi njo so ostre besede prizadele.

„Kar udari me, oče! Toda udarci stvari ne bodo spremenili. Vseeno bom postala mati!“ je posegla v trenutni molk z odločnim glasom.

„In to praviš tako brezbržno? Se sploh zavedaš, kaj si storila?“

Molče je prikimala.

„Kdo je oče? Ubil ga bom, barabolo!“

„Ne poznaš ga,“ je odvrnila na hude očetove besede in čez čas dodala: „Ne boš imel priložnosti spoznati ga!“

„Ne morem dopustiti, da sramotiš našo hišo. Otroka moraš odpraviti! Razumeš?“

„Razumem, toda tega ne bom storila!“

NOČEM BITI MORILKA

„Kaj? Upiraš se povrhu vsega? Storila boš, kakor sem rekel!“

Obrnila se je proč od besnega očetovega obraza. Tisti trenutek ji je lastni oče postal tujec.

„Moraš!“ je zavpil.

„Ne, ne bom. Nočem postati morilka! Hočem, da rodim svojega otroka! Želim postati mati!“ je odločno zatrnila.

„Kakor hočeš. Toda povem ti, da ne boš več prestopila našega praga...“ Kako boš neki preživljala otroka? ... Sicer pa je to tvoja skrb. Od mene ne pričakuj pomoči!“

„Prav,“ je odgovorila na očetove besede, v katerih je bilo čutili dvom, da bo še naprej vztrajala. „Storila bom, kakor želiš. Se bom že preživela... A nikoli si ne bom očitala, da sem morilka. Imela bom čisto vest.“

Mama je zajokala, oče pa je odšel iz sobe in močno zaloputnil vrata za seboj. Njegov ponos je bil hudo ranjen. Vedela je, da ji ne bo nikoli mogel odpustiti. A bilo ji je vseeno. V sebi je čutila veliko moč in veliko ljubezen do nerojenega otroka. Bila je pripravljena na vse.

Kmalu po usodnem prepiru je odšla z doma. Ni mogla več poslušati večnih očetovih očitkov in groženj. Našla si je skromno sobo, kjer se je s težavo prebijala nekaj tednov. Morala se je odpovedati nadaljnjemu študiju in se zaposliti.

Fantku, ki ga je rodila, je dala ime Vinko. Mati ji je prinesla šopek vrtnic, očeta ni bilo. Mati ga je opravičila, češ da ne utegne, a obe sta dobro vedeli, da to ni res. Oče ni hotel priti. Zavrgel je hčer in vnuka, kakor je zavrgel otrokov oče njo samo...

Sinov glas jo je prebudil in vrnil v sedanost: „Mamica, sem dobro zaigral?“

„Čudovito, Vinko!“ je dejala, čeprav ga sploh ni poslušala...

KATRIN

Novo mesto

TEKAVČEV KOZOLEC NA SAMOTNI STRAŽI

KOZOLEC, stoletna slovenska posebnost, ki jo je narekovala nujna in ki ga opisuje že Valvasor v svoji Slavi vojvodine Kranjske, ga je po izsledkih Jožeta Stabeja prvi predstavil v slovenskem jeziku šele Matija KASTELEC v knjigi Nauk krščanski iz leta 1688 v sestavku Nebu na zemlji po Božji Voli:

„En bogaboječ kmetič, je vselej imel en velik žegen od G. Boga, da niemu nei nikdar, ni slana, ni toča, tudi obenu hudu vreme nei niemu škode sturilu, de vsa negova žita na puli, vsaku leitu, so taku lipu stala, inu negovi vinogradi taku obilnu rodili, de je on imil vse svoje KOSELZE (kozolce), kašče, inu skrine polne žita, inu svoje keldre napolnene s vinam.“ Isti pisec razmišlja, kako je mogoče, da je preteklo od natisa prve slovenske knjige 1551 do prve slovenske besede kozolec 138 let; čeprav se je mogel v tej dobi vsak slovenski pisec z nosom zadeti ob kozolec. To si razlaga s tem, da ni do takrat še nihče resno razmišljal o gospodarskem poduku Slovencev.

V poznejših časih je bil kozolec predmet po-

gostih razprav in čudenja, posebno še zato, ker se je na Slovenskem razvil do zavirljive stavbarske dovršenosti. Arhitekt Marjan Mušič mu je v svoji knjigi „Arhitektura slovenskega kozolca“ postavil večer spomenik, ko ga je označil kot pobudnika prostorske kompozicije, ki je vdihnila poezijo slovenski zemlji. In res so kozolci — samotni viharniki — še posebno izpostavljeni vetrovom in slabemu vremenu, tako da imajo pročelja zažgana od sonca in late mehko svilene od prepaha. Običajno so postavljeni izven vasi na zračnem terenu pokrajine, obenem pa je to tudi bistvo njihove funkcije, saj so postavljeni zato, da sušijo žito in v svojih odprtih nedrih hranijo seno, deteljo in otavo. Slama le redkokdaj zaide na kozolce, pravzaprav je na pravih kozolcih nikoli ni bilo.

Z novimi tehnološkimi materiali, kot je beton, se funkcija kozolca sicer ne spreminja, zgublja pa čar pristnosti in prvotne vkomponiranosti v naravo. Toda še zmerom se najdejo kot okamenela lupine s slamnato streho in razpokanimi hrastovimi stebri.

TEKAVČEV KOZOLEC iz Jurne vasi pod Gorjanci nosi letnico nastanka 1876, torej spada v prejšnje stoletje. Ta dokazuje še primitivna vezava križev na notranji strani brane. Novejši kozolci imajo križe na zunanji strani in so figurarno lepše izdelani. Je eden lepših topoljev na štiri štante, v vsak štant pa gre približno dva voza pšenice. Mlatiči so jih nekdanj mlatili poldrugi dan, zdaj pa sta na mlatilnici pospravljena v eni uri.

Postavljanje kozolca je bil dogodek za celo vas. Cimpermani so bili posebni mojstri, ki so hodili iz kraja v kraj in so imeli svoje posebne značilnosti pri delu. Pomagali so jim domači fantje in nemalokrat se je kateri odločil za tiste čase zelo cenjeni poklic.

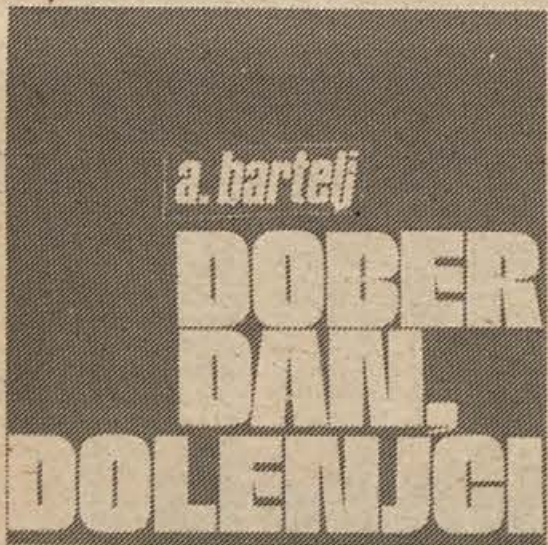
Tekavčev kozolec je ostal brez gospodarja. Med vojno so jim Nemci požgali domačijo z vsem gospodarskim poslopjem, z družino pa so se preselili v Šentjošt pri Stopičah. Kozolec je ostal na uporabo več lastnikom, ki ga sicer uporabljajo, nihče pa ga kaj prida ne popravlja. Slamnata streha mu vztrajno razpada, stopnice so polomljene

in tudi drugače so mu dnevi šteti.

„O, za letos bo še,“ pravi Jerišev stric, pred časom vrnil iz Anglije, kjer je preživel leta, zdaj pa je neutrujen garač na poteh vah in bi popravil tudi ta kozolec, če bi lastniki prodali.

Včasih so bili vsi ti kozolci polni pšenice ni pa ajde. In vsak teden se je procesija polnimi vrečami žita napolnila v mlin več hoda do Janka, Franceta, Jerička in Baude. Težki vodi. Včasih so ljudje pekli domače ajdove, pšenične, koruzne in ržene moka, mlečno kašo in domači ješprenj; zdaj pa gospodinja štruco iz Novega mesta. Le se še držijo starega, dobrega pregovora: vek pol sveta obteče, najboljši kruh doma če.

Tako je tudi s kozolci. Umni gospodarji vedo pomen in jih vzdržujejo. Kozolci pa po sebi neuničljiva lepota dolenjske boljše čase ...

PINO MLAKAR

„Okna so okenca, hiše so hišice,“ poje Oton Župančič v svoji pesmi, ko opisuje prijazne kmečke domačije svoje rodne pokrajine. Kdor je le enkrat prebral te verze, se jih spet spomni, ko stoji pred v pravem kmečkem slogu grajeno leseno in s slamo krito hišo Pina in Pie Mlakar ob Krki v Ločni. Na drugem bregu Krke kljubuje času starodavni Mordaxov grad Gräben. Tako zelena površina Krke odseva dve različni značilnosti dolenjske pokrajine, ki sta se skladno vključili vanjo in še poudarjata njeno lepoto: trden grad in toplo zavetje lesene hiše.

Že pri vходу v Mlakarjevo domačijo obiskovalec spozna, da je prišel v kraj, ki je namenjen nečemu posebnemu, nevsakdanjemu. V cement odtisnjena obrisa baletnih čevljev in napis „Pas de deux“, kar pomeni balet v dvoje, zgovorno govori, da tu častijo plesno, baletno umetnost.

„Ples je osnova vseh umetnosti, je prabitna povezava s človekovim delom,“ trdi Pino Mlakar, svetovno znani baletnik in koreograf. Takoj je treba povedati, da je njegovo ime nerazdružljivo povezano z imenom njegove žene Pie. „Vse, kar sva dosegla in kar sva naredila, sva skupaj,“ reče mojster in se nežno ozre na svojo življenjsko in umetniško družico.

Pino Mlakar je rojen Novomeščan. Od 8 otrok, kolikor jih je bilo v družini, se jih je 6 rodilo v

Čeprav je po gimnazijski maturi šel v Ljubljano študirat filozofijo, je bilo jasno, da bo njegova pot drugačna, precej bolj negotova, vendar zanj in za njegovo vest edino pravilna. Mlakarjev kasnejši profesor na baletni akademiji v Hamburgu Rudolf Laban, ki velja danes za ideologa sodobnega baleta, je trdil, da je vsak človek plesalec. V mladem Mlakarju je bil ta plesalec tako močan, da je prevzel vso njegovo bit. „Čutil sem, da je v meni neko gibanje, ki raste v moji notranjosti in sili ven. Tako sem včasih v Mariboru spraznil eno sobo našega stanovanja in se podil, dokler nisem začutil olajšanja. Za zaključno slovesnost ob koncu gimnazije sem pripravil tudi baletno točko. Ko sem odplesal, mi je razrednik

Novem mestu. „Do tretje gimnazije sem hodil v šolo v Novem mestu, potem smo se preselili v Maribor, kjer je bil doma oče. Tam sem prijateljem kar naprej govoril o Novem mestu in lepoti Dolenjske. Sploh niso mogli razumeti, da je lahko kdo tako močno navezan na neko mesto. Še danes se iz otroških let najraje spominjam vojsk, ki smo jih prirejali na Loki. Zelo lepi spomini me vežejo na organista in skladatelja Hladnika, pri katerem sem se učil violine,“ pripoveduje Pino Mlakar, upokojeni profesor ljubljanske baletne akademije.

dejal: „Bilo je lepo; ampak za poklic si pa baleta ne boste izbrali, kajne?“ se spominja.

Vendar je bil Mlakar že takrat z dušo in srcem zapisan baletu. Kot študent filozofije je mimogrede in brez težav opravljal izpite, tako da mu je ostalo veliko prostega časa. Okoli sebe je zbral 16 fantov in v telovadnici so se posvečali nekakšnim simboličnim plesnim vajam. V ta krog je spadal tudi novomeški profesor Marjan Dobovšek. Takrat je Mlakar mnogo potoval: peš je prehodil vso Jugoslavijo, Italijo, Sicilijo.

Želja, da bi se z baletom ukvarjal bolj resno, ga je pripravila do odločitve: čeprav brez sredstev, se je odpravil v Hamburg in se vpisal na koreografski inštitut, ki ga je vodil Rudolf Laban. „Vedel sem, da gram na negotovo pot, da nimam zagotovljene eksistence, da v vsakem drugem poklicu z leti napreduješ, pri baletu pa tvoja sposobnost z leti usiha, ker je ples umetnost mladosti. Vedel sem pa tudi, da bom, če bo treba, poprijel za vsako delo; kdor pa je pripravljen delati, bo vedno imel kruh. To mi je potrdilo tudi vse moje življenje.“

Pri Labanu, ki ga je zelo lepo sprejel in mu dal sobo, je spoznal Pio, ki izhaja iz stare hamburške družine. Mlada baletnica sta se poročila na Rabu. „Od takrat ta firma tudi drži,“ se zasmije moj-

ster. „Imela sva iste poglede na ples in bila pripravljena na žrtve. In še danes je tak življenje sva bila drug drugemu v oporo.“

Po poroki sta začela nastopati skupaj, sta dobila gledališki angažma, kmalu pa sta nastopali kot solista in koreografa. „Nikoli se nisva trudila za kariero, za Delala sva, kot sva mislila, da je prav. Uspesčasoma prišel sam od sebe,“ skromno povokar. Naštudirala sta koncertni program „pota“ in z njim nastopala po Jugoslaviji. bilo leta 1933. Velik uspeh sta dosegla v du in to je bilo za njuno nadaljnjo pot. S predstava Legende o Jolande s kompozitorm Franom Lhotkom pripravili Tilla Eulenspiegla sta si utrla tudi koreografski pot.

V Zuerichu, kamor so ju povabili, sta bila ležna velikega navdušenja in dobila angažma. Tam sta pripravila prvo izvedbo njunega „Vrag na vasi“, ki ga v svetu še danes izvajajo ga štejejo za tipično jugoslovansko delo. vo je, da je Vrag na vasi nastal v Budvi. s kompozitorm Franom Lhotkom pripravili tednov.

Ravno takrat so bile v Angliji slovenski kronanju kralja Georga VI. in Angliji so njun balet hoteli vključiti v te slovesnosti. ki je bila na poti njuna hči Veronika, sta odpovedala. V Zuerichu sta ostala tri leta, pa ju je veliki nemški skladatelj Richard Strauss, ki ga je zelo navdušila njuna umetniška izpovabil v Muenchen, takrat eno vodilnih njih baletnih središč. Tam sta vse do vojne pala z velikim uspehom. Po nemškem napadu Jugoslavijo je Pino pustil vse delo in se odpeljati v domovino, vendar so ga na stregli gestapovci. Vso vojno je prebil v nem delu, ženo z otrokoma (medtem se rodil še sin) pa so izselili na deželo. V Jugoslavijo je Pino prišel v Ljubljano, kom, ki je po vojni peljal v Jugoslavijo, odpeljala tudi Mlakarjeva družina. V Ljubljani bil Pino Mlakar med ustanovitelji baletne mije in takoj postal njen redni profesor. dobila mesto koreografa v Operi. Kot tudi sedaj delala skupaj in tudi se nastopala, dokler ni Pii preprečila dela težka kolkov.

Že pred vojno sta kupila zemljo v Ločni svojo baletno domačijo; žal je njuna velika preprečila Pina bolezen. Danes, ko je po 10 letih trpljenja okrevala, sta spet polna delala, pritegnila novomeško mladino in vila laični plesni zbor,“ se razvname veliki lec. Žal pa se jima na pot postavljajo sama ne moreta premagati. Vsi pa bi zavedati, da je to za Novo mesto enkratna nost in da bi morali njuno željo podpirati jo celo onemogočati.

KAJ JE

FILM

POSLEDNJI JUNAK

Slovensko distribucijsko podjetje Vesna film pripravlja za naše gledalce film ameriškega režiserja Lamonta Johnsona „Poslednji junak“ (The last American hero), ki bo pritegnil številne gledalce ne samo zaradi napetega dogajanja, ampak tudi zaradi tega, ker dokaj odkrito obravnava ameriško sodobno družbo. Filmska pripoved govori o mladiku, ki tvega svoje življenje za avtomobilskih dirkah za slovačke. V trdem svetu dirkačev, kjer vlada brezobzirnost in je dovoljeno nasprotnika na nesporten način onemogočiti, izgubi mladi Elroy svoje človeško dostojanstvo in se proda. Tako prikaže film temno stran starega ameriškega zakona o odličnih možnostih do uspeha. V glavnih vlogah nastopajo Jeff Bridges, Valerie Perrine, Geraldine Fitzgerald.

valna kura“, kot jo zapoje Franc Košir, in „Zinko, Zefko, Zofko“. Izbira je torej dokaj pestra in tisti, ki nočejo kupiti velike plošče z istimi posnetki, se torej lahko odločajo za posamezne skladbe.

IZUVOZA

Pri Mladinski knjigi je moč kupiti več odličnih plošč, ki so jih uvozili iz Nemčije. Zaloga velikih plošč s klasično glasbo je bogata in tudi cene niso visoke, medtem ko so cene ploščam z jazz glasbo in rockom precej višje.

Tokrat vam predstavljamo veliko stereo ploščo, na kateri je posnetek znanega Koncerta za violončelo in orkester v H-molu, ki ga je Anton Dvorak začel pisati v zimni 1894/95 in dokončal v Pragi leta 1895. Koncert velja za enega najlepših te zvrsti. Na violončelo igra Joerg Metzger, spremljajo pa ga nuernberški filharmoniki pod vodstvom M. F. Maga.

KNJIGE

narodni heroji

V počastitev 30. obletnice zmage nad fašizmom pripravljata založba „Mladost“ in Inštitut za sodobno zgodovino edinstven založniški podvig: izdala bosta zbornik „Narodni heroji Jugoslavije“ v dveh obsežnih knjigah. Vanje bodo vključili vseh 1322 narodnih herojev vseh narodnosti, tuje državljane, ki so si priborili ta naziv, mesta in vojaške enote, ki prav tako nosijo naziv narodnega heroja. Knjigi bosta polni dokumentarnih fotografij in bibliografij, toda njuna največja vrednost bo v tem, da bo prinesla točne podatke in bo dragocen vir za vse, ki preučujejo in želijo spoznati našo polpreteklost.

lev kreft

zgodovina in revolucija

Marksizem je postal sestavni del metode in vsebine vsakega predmeta na srednjih šolah, a dela, ki bi ta svetovni nazor mladim predstavil v preprosti in zanimivi besedi, Slovenci skoraj nismo imeli. Le malo je bilo tistih, ki so prosti čas posvečali študijem izvornih marksističnih tekstov. Zato bo marsikomu prav prišla knjiga „Zgodovina in revolucija“, ki je izšla v zbirki Družboslovje za mladino pri Mladinski knjigi. V nji Lev Kreft na poljuden in pristopen način piše o poglavitnih osnovah marksizma in tako daje dovolj močno podlago za nadaljnji študij mladih.

september

Založba Obzorja iz Maribora je izdala pesniško zbirko Fran-

Med že znanimi imeni novomeških likovnih amaterjev se je na zadnji razstavi na grmski šoli pojavilo novo – Niko Golob. Razstavil je tri platna, ki so vzbudila pozornost obiskovalcev; eno od njih je izbrala tudi komisija za republiško razstavo likovnikov amaterjev v Velenju. Komisija je od vseh razstavljenih del izbrala samo štiri, in ker je v ta ozki izbor prišlo tudi Golobovo delo, je to za „novinca“ lepo priznanje.

Čeprav je Niko Golob tokrat prvič razstavljal, ni pravi novinec. Z likovnim ustvarjanjem se ukvarja že dolgo. V otroških letih in v času šolanja ga je risanje zelo privlačilo. Žal pa takrat ni bilo toliko možnosti in Golob je moral iti na učiteljske. Šele po opravljeni vojaški obveznosti se je vpisal na pedagoško akademijo in diplomiral kot predmetni učitelj likovnega pouka. Ta poklic opravlja še danes.

„Če primerjam razmere, v katerih sem rasel jaz, z razmera-

PREDSTAVJAMO VAM

Za knjige, ki so tokrat izšle v zbirki „Biseri“ pri založbi Mladinska knjiga, lahko rečemo, da resnično sodijo na domala vsako knjižno polico, zato prvih izdaj že dolgo ni bilo več na knjižnem trgu. Take literarne mojstrovine, kot so „Butalci“ Frana Milčinskega, domiselne „Prigode Huckleberryja Fina“ Marka Twaina ali romantični zgodovinski roman „Ivanhoe“ Walterja Scotta gotovo tudi v naj-novejši izdaji ne bodo obležale v skladišču založbe; še posebno zategadelj ne, ker so likovno čudovito opremljene in namenjene predvsem mladim bralcem, ti pa še kako radi posegajo po zanimivih umetniških pripovedih.

NOVEGA

ceta Pibernika pod naslovom „September“. Zbirka ima dva razdelka: prvi zajema cikel pesmi s skupnim naslovom „Razlage“, drugi pa daljšo pesnitev „September“. Avtor v svojih pesmih na izviren način opredeljuje svet slovenstva in se opredeljuje do naše književne tradicije na drugačen način, kot je to bilo v navadi. Zbirko je opremil Matjaž Vipotnik.

ko zorijo jagode

Mladinska knjiga je izdala novo knjižno delo slovenske mladinske pisateljice Branke Jurca „Ko zorijo jagode“. Kot pove že sam podnaslov dela, gre za pripoved o petnajstletnici, dekletu z imenom Jagoda, o njenih doživljajih in o svetu mladostnega zorenja, ko iz otroka nastaja ženska. Pripoved je lirična, poetična, kakršen naj bi bil tudi svet mladih in zorenju. Brez dvoma bo novo delo najbolj pritegnilo mlada dekleta, saj govori o njih.

Humoristov naša književnost ne premore mnogo in eden od redkih, ki goji plemenit humor, je Marjan Marinc. Marinc je začel pisati skeče že v partizanih, potem pa je svoje delo plodno nadaljeval. Napisal je tudi več radijskih otroških igric, ki so požele priznanje doma in na tujem. Tudi v teh otroških igrich je njegov humor igriv. Partizanska knjiga je izdala knjigo, v kateri je avtor zbral 14 otroških radijskih iger pod naslovom „Srebrni konj“. Knjiga je primerna tudi za branje, večjih te-

žav pa bi ne imeli tudi lutkarji po šolah, ako bi natisnjene igrice želeli uprizoriti. Vsekakor gre za izdajo, ki ne bo smela manjkati v šolskih knjižnicah. Knjigo je ilustrirala Melita Vovk-Stihova.

ZIVI

O veliki letalski nesreči, ki se je pred leti pripetila v južno-ameriških Andih, smo lahko veliko brali v časopisju, zdaj pa imamo priložnost, da v knjižni obliki preberemo vse o nenavadnem doživljanju preživelih po nesreči, o njihovem boju za golo življenje, o naporih, ki so dostikrat preseglili navade človeške moči. Knjigo je na osnovi številnih podatkov, zapisov in magnetofonskih trakov ter po pripovedih ponesrečenec napisal Piers Paul Read. Pripoved je grozljiva in napeta, kot bi šlo za izmišljeno zgodbo, vendar gre za resnične dogodke. Knjiga je opremljena tudi z originalnimi fotografijami. Izdala jo je Mladinska knjiga.

PLOŠČE

Helidon je izdal tri male plošče, na katerih so posnetki naše priljubljene narodno-pesniške skupine „Ansambel Dražeta Avsenik“. Na prvi plošči poslušate „Gremo na pokaj“ in „Nikar domov“, na drugi „Čakala bom“ in „Na ljevalnega instrumenta“. Vendar pod izkušenimi prsti klavir vseeno opravi svoje.

lepota drobnih stvari

IZ
TRDINOVEGA
NOTESA

posli

A BARTEL J. SPLIČAL
GRADOVI
IN VSODE

ZALOG

posli

„Dolenjski posli. Sploh slabi in mnogi nepošteni. Hlapec okrade sohlapca, ali pa deklo — take tožbe pri novomeškem sodu niso redke. Dekle če so tudi poštene, nimajo nič svoje misli in brige za hišo, nič izrajtala, kakor mašine treba jih je premikati in jim tako rekoč vsako delo v roke dati in zraven biti, da ne zastane posel. To izvira iz več vzrokov. Eden je, da si gospodarji ne znajo in ne marajo pridobiti nagnjenje in zaupanje njihovo. V mestu igrajo proti njim preveč gospoda, na deželi pa neusmiljenega tirana porabivši zadnjo iskro njih moči za svojo službo in ne privoščivši jim ne veselja ne pravega počitka. Pri P. v. Prečini morajo delati dekletu poletni in po zimski od 4. do 10. je 18 ur na

dan. Nekateri celo pogovor s prijateljico pisano gledajo. Od kod bo potem voljno in aktivno službovanje.

Naj bolje godi se poslom v tistih hišah, kjer sta gospodar in gospodinja sama neskrbna, topoglava in pijanska. Moralnost služabnih ljudi je dosti šepava. Brezštevilne dekletke blagoslovil je bog s pankrti. Gospodinj se le premalo menijo, kam bi spadala postelja, da ni prilike za greh. Po letu spe mnoge ali za kakim plotom. Dediti to vedo in pridejo se kurbat, včasih po več k eni, da se na zadnje ne ve za pravega očeta. Na grajskih slugah opazujem neko prevzetnost; ne le bivši oskrbniki (ljudje brez znanja — le nemški nekaj lomijo) in pisarji, tudi

hlapci drže se prevzetno. Primerilo mi se že večkrat, da niso odzdravili mojemu pozdravu.

Trdini se čudno zdi, da dekletke pred stoletjem niso imele nič skrbi za hišo, da jih je bilo potrebno k vsakemu poslu poriniti in tako rekoč stati zraven, da delo ne zastane.

Kako bi se šele čudil danes, ko menimo, da so ljudje bolj izobraženi in da več vedo! Kar pogledamo miselnost mnogih: vseeno jim je, kako na primer gospodarji podjetje, kako delajo sodelavci, kako po nepotrebnem zapravljajo družbeno premoženje in podobno.

Torej se od nekdanj ni dosti spremenilo — brzokone pa ne bi mogli več reči, da je dosti takih, ki bi morali delati po 18 ur na dan!

Pregovor pravi: „Kdor nima o svetem Filipu in Jakobu še voza krme, ni gospodar svoji živini!“ Včasih sta prav na prvi dan maja gođovala dva izmed trojice „kmečkih trjavcev“. Zdaj godujeta Filip in Jakob 11. maja, Florjan, zavetnik ognja, pa je 4. maja. Na dan Filipa in Jakoba se ponekod še oglašajo odmevi jurjevskih navad. Ker so se ljudje v teh dneh bali majniških mrazov, sta postala Jakob in Filip tudi zavetnika, pri katerih so prosili za dobro letino.

Maj je bil včasih fantovski mesec: v mnogih krajih so starejši fantje sprejemali novince medse, na večer pred Florjanovim pa so koledovali in se še posebej izkazali z mlajem, ki so ga postavili sredi vasi ali pa celo dekletu pred hišo. Na Dolenjskem so postavljali smrekov mlaj dekletu pred hišo, tisti pa, ki je niso marali, so dali trnja pod okno.

Florjan je bil med kmečkimi ljudmi vedno lepo čaščen. Ohranil se je na številnih podobah kot mogočnega zavetnika z golido vode v rokah, ko gasi gorečo hišo pod seboj.

Vendar pa je v legendi voda mnogo bolj pomembna kot ogenj, ki ga Florjan gasi. Legenda namreč pravi, da so Florjana

v Dioklecijanovih časih z mlinjskim kamnom okrog vratu vrgli v reko Anizo v Avstriji. In ko ga je par volov peljal tja, kjer naj bi ga pokopali, sta živali od žeje omagali; tedaj je začel izvirati studenec, ki je postal pozneje znan zaradi zdravilne moči.

Tako govori legenda — tudi Florjan je brzokone prevzel dobre lastnosti, ki so jih ljudje pripisovali kakemu poganskemu bogu, morebiti Jupitru Pluviu.

Včasih so se na Florjanovo na Dolenjskem držali navade, da je treba ta dan čim manj kuriti. Florjan je tudi vremenik, saj se je v Ribniški dolini ohranil pregovor, da „sveti Florjan češplje trese“ — v teh dneh lahko slana še naredi veliko škode na cvetočem drevju. Prav tako so bili včasih prepričani, da bo mnogo požarov, če ta dan sonce na jasnem vzide. Po drugi strani pa velja: če na ta dan dež gre, ga vse leto manjka.

Omeniti gre še tri ledene svetnike — Pankracija (12. maja), Servacija (13.) in Bonifacija (14.), saj pregovor pravi: „Maja mora biti tri dni mrzlo, če ni v začetku meseca, je pa ob koncu.“

Nekaj nekdanjih pastirskih šeg je ohranjenih tudi pri vnebohodu (8. maja). Od nekdanje-

1.V.-14.V.

ga pomladanskega slavja je ostal le še spomin in pa nekaj pregovorov. Znan je rek: „Ta dan še tič tiča uje, da meso je.“ Pregovor o vremenu pa trdi: „Če gre na vnebohod dež, je iz vsake moke dober močnik.“

1. maja vzide sonce ob 4.50 in zaide ob 19.09, dan traja 14 ur in 19 minut; 10. maja pa vzide sonce ob 4.37 in zaide ob 19.21; dan se v desetih dneh potegne za 25 minut. Sonce je v znamenju bika, kamor je stopilo 21. aprila.

3. maja ob 6.43 je zadnji krajec, 11. maja ob 8.05 pa je mlaj. Herschel nam ponuja za zadnji krajec spremenljivo vreme, enako tudi ob mlaju.

Poglejmo še nekaj pregovorov: Če Pankraca sonce peče, sladko vince v klet priteče. Po svetem Servatu se mraza ni bati. Velikega travna mokrota, malega srpana suhota. Če sušec suši, april deži in majnik hladi, kašče, omare in sodi polni.

Dež ob vnebohodu za košnjo ni po godu. Fižol je najbolje saditi na dan sv. Florjana. Hladen majnik ti gotovo da slame dosti in tudi sena. Veliki traven moker, rožnik pa mlačen, kmet bo tisto leto žejen in lačen. Velikega travna če pogostoma grmi, kmet se dobre letine veselii.

„Graščina Preittenau (ali Breitenau), v kranjskem jeziku Zalog, leži na Dolenjskem, osem milj od glavnega mesta Ljubljane in eno samo miljo od Novega mesta. Nemško ime gradu priča o njeni legi, namreč prostrani loki, nič manj pa tudi kranjski Zalog, kar pomeni ‚za gozdom‘, s čimer namiguje na bližnji gozd.

Graščina leži na ravnem polju nedaleč od reke Krke, kjer se Prečna združuje s Krko. Tu tudi ne manjka vinogradov.

Grad je bil prej last gospoda Ivana Jakoba Portika, po njegovi smrti pa je pripadel njegovi vdovi, ki je na smrtni postelji ves svoj denar zavila v različne cunje, jih dala na različne kraje in denar na ta način shranjen zapustila.

Pred davnimi časi je bil Zalog v lasti novo-meškega kapitlja, nikjer pa ne morem najti, kako je grad prišel iz njihovih rok.

Zdaj je graščina last gospoda Franca Portika, ki jo je podedoval.“

Le toliko je o Zalogu napisal Valvasor v svoji Slavi vojvodine Kranjske. Več in bolj izčrpno je o tem gradu, ki je stal blizu izliva Prečne v Krko, povedal zgodovinar Breckerfeld, ki je nadaljeval in včasih tudi dopolnil Valvasorjevo delo. Ta takole opisuje grad in njegovo zgodovino:

„Loka je široka, vsepovsod prešerno dihajoča ravnica, nad katero se na majhni vzpetini dviga štirikotno grajeno Breitenau. V ljudski govorici se imenuje Zalog in razveseljuje oko mimo idočega popotnika. Leži eno uro od okrožnega mesta Novo mesto in nedaleč od potoka Prečne in reke Krke. Obe vodi se tu združita.

Gradič stoji povsem samoten v dobro pregledni okolici, ki obsega polja in pašnike, harmonično pomešane med seboj. Meja tej prelepi pokrajini je gorovje Kočevski Rog. Ta predel nima mnogo sosedstva, če ne štejemo k temu Luknje in zdravilnega kopaljšča v Toplicah pri Soteski.

Nič ni bolj privlačnega in vznemirjajočega kot prelepa porazdelitev gradu in njegova prijetnost. Grad je le eno nadstropje visok, ima pa mnogo prijetnih stanovanj; razen tega ima tudi hišno kapelo, vrt za povrtnino, poleg tega pa je v veliko korist tudi bližina vodovja oziroma možnost ribolova od Grublaha do Hruškovca v Krki in v Prečni od izliva v Krko do Suhca.

Sam grad je iz raznih raztresenih lastnin postal celota šele 1756 in je v okrožnih knjigah zapisan pod zakupno vrednostjo 26 fr 27 kr, k čemur je bilo štetih 24 hub, ki jim je pripadala še nadaljnja vrednost 16 kr 3,5 pfeninga. Prvi lastniki so bili gospodje Praunspurg. Od teh je prešel na gospode Scharpfen. Od tu verjetno izvira tudi naziv za Zalog — šarpfavska posest. S poroko je posestvo prišlo na gospode Semenitsch in Gall zum Rudolphseck.

Polovico graščine Zalog kakor tudi polovico ostalega posestva, ki je bilo imenovano tudi šarpfavska posest, je 24. aprila 1603 kupil Kaspar Taubenhauer zum Roseck od obeh sester, Katarine in Maruše, ki sta bili tedaj že vdovi, rojeni Semenitsch. Mati obeh sester, Hera, je bila rojena Scharpfen. Razen tega je Taubenhauer postopoma kupil ali pa izterjal kot dolg od gospodov Moerta, Daniela in Jobsta Galla zum Rudolphseck še preostalo polovico šarpfavske posesti.

Po smrti Kasparja Taubenhauerja je postala lastnica celotnega posestva vdova Justina, rojena Jurič. Nase ga je dala prepisati 10. decembra 1604 pod vrednostjo 26 fr 34 kr 3,5 pf. Ta vdova se je potem ponovno poročila z gospodom Jakobom Pantaleonijem. Ko je ta kmalu nato umrl, je 31. avgusta 1629 prodala Zalog za čistih 8000 fr. gospodu Petru Portiku. Ta prodaja je bila potrjena 12. novembra 1638 tudi od vdovinega bratranca Ivana Jakoba barona Juriča, ki bi bil sicer tudi dedič, in s tem postala pravomočna.

Posestvo je kasneje prišlo na Petrovega brata Ottavia Portika, ki ga je v izboljšanim stanju zapustil svojemu sinu Hansu Jakobu. Dokončno podoba in obliko je dal gradu 1696 Franc Jurij Portiko. Prav to zgradbo lahko danes občuduje mimoidoči popotnik.

Sin Franca Jurija in Ane Elizabete, roj. baronice Erberg, Franc Ksaver, je dal 1720 grad zapisati deželnim stanovom. Z njegovim potomcem Ignacom Portikom, svetovno znanim duhovnikom, je izumrl tudi rod Portikov. Ignac Portiko je preko svoje matere Marije Doroteje Katarine, roj. Volkensperg in ovdove Portiko, leta 1778 sicer še prišel do lastništva posestva, vendar ga je 9. junija 1780 na javni dražbi prodal najboljšemu ponudniku

Georgu Jelouschegku von Fichtenau za 11000 fr. Tedaj so bila polja, pašniki in celo gospodarstvo prepuščeni sami sebi in je bilo posestvo na najboljši poti, da propade. Poljskih dajatev povečevali tudi z dajatev od pridelka vina in žita iz vasi Rebber, Lobber in Drganja sela. Gradu so pripadali še gozdnj mlin, vinogradi na Ljubenski gori in različne pravice. V Loki blizu gradu in v Drganjem so imeli še večjo gmajno z različnim raslinjem največ hrastom in bukvjo, ki dasta najbogojen in največ toplote.“

Zgodovina zaloškega gradu je zavila megljo, saj Valvasor in Breckerfeld ne namenjajo skoraj nobenega pisanega vira o tem gradu, čeprav je sicer znano, da se Zalog prvič omenja že 1249, ko je v njem bival valvasorski ministerial Bernarda Koroskega. Pet let kasneje se omenjajo tudi gospodje Zaloški kot ministeriali freisinskih škofov. Pred zadnjo menjavo je bil Zalog last bršlinskih Langerjev.

Nikjer ni izpričano, da bi uspelo Portiku, saj Valvasor in Breckerfeld ne namenjajo skoraj nobenega pisanega vira o tem gradu, čeprav je sicer znano, da se Zalog prvič omenja že 1249, ko je v njem bival valvasorski ministerial Bernarda Koroskega. Pet let kasneje se omenjajo tudi gospodje Zaloški kot ministeriali freisinskih škofov. Pred zadnjo menjavo je bil Zalog last bršlinskih Langerjev.

Nikjer ni izpričano, da bi uspelo Portiku, saj Valvasor in Breckerfeld ne namenjajo skoraj nobenega pisanega vira o tem gradu, čeprav je sicer znano, da se Zalog prvič omenja že 1249, ko je v njem bival valvasorski ministerial Bernarda Koroskega. Pet let kasneje se omenjajo tudi gospodje Zaloški kot ministeriali freisinskih škofov. Pred zadnjo menjavo je bil Zalog last bršlinskih Langerjev.

Prav gotovo so zgodbe o tem denarju burjale domišljijo poznejših lastnikov, ki ne so se sline cedile tudi okoliškim ljudem, pa kajpak niso imeli posebnih priložnosti, da bi prišli v grad in tam iskali premoženje. Morebiti pa je bilo tudi tako, da si je vsa zgodba le izmislila po vzoru Zaloških kakršne so bili nekdanji lastniki zaloškega gradu, na primer v lukejskem gradu, na katerem, in Starem gradu, kjer naj bi bili zaloški, zakopali zlato tele in na drugih gradovih in prav lahko se je zgodilo, da Portikova hišna hotela zaostajati po pomembnosti za gradu niti v tej malenkosti.

Če so prejšnja stoletja iskali skrivnosti, potem so lani v Zalogu iskali nekaj bolj jembliivega: kar nenadoma je izginil graščinski zvon, ki je zadnja leta visel v ščinski kapeli.

O tem sva se pogovarjala s stariim prebivalcem Francem Plutom, ki je zvonu povedati naslednje: „Pravijo, da je zvon iz zaloške graščine zares tlačanski zvon pred stoletji zazvonil, so morali vsi tlačanski bili na vrsti, na tlako. Tik pred koncem članstva je še moj stari oče moral enkrat tlako na ta klic! Moj stric Jakob je pa da so v prvi svetovni vojni iz vseh cerkva birali zvonove in jih ulivali za topove. Zato je imel srečo in ga niso vzeli.“

Medtem ko vem za „tlačanske“ klice po pripovedi, se pa zvon in železne topovi dobro spomnim. Otroci smo hodili tepati in ko je eden nekoč preveč udaril, je počil.“

Po končani drugi svetovni vojni je Zalogu nenadoma pojavili štirje zvonovi, so bili stari graščinski, za novega so denar ljudje iz okolice, dva pa je med dobil mežnar nekje na Kočevskem in dva v roških gozdovih, po vojni pa jih je splošno Zalog.

Trije še danes visijo v zvoniku, medtem so takrat četrtega obesili v graščinski zvon — to je bil prav nekdanji tlačanski zvon. Več kot četrta stoletja je zvon, ki ni bil vidi tudi nekaj zgodovinske vrednosti, ki so visel v kapeli, potem pa je lani nezgodno izginil. Takrat je vsa vas govorila o ljudje so vedeli povedati, da sta govorila menda so celo slišali župnikove besede, da bo, če ga midva odneseva, kot da ga kak veter odpihne.“

Takrat so ljudje pravili, da je zvon v skem faroškem hlevu. To je bil prav nekdanji ostanek nekdanj mogočnega gradnja, zadnji ostanek nekdanj mogočnega gradnja, šel po poti mnogih drugih, njemu enako celo večjih. Ze zaradi tega bi veljalo, da ta zvon, ki je okoliškim kmetom toliko gorja, in ga ohraniti za spomin nekdanje čase.

Ko že piševa o zaloškem gradu, ni zapisati še to, da so v bližnji vasi le s šnjem stoletju odprli opekarno, ki se dela. Opekarno so ustanovili 1897, leta delo. Opekarno so ustanovili 1897, leta delo. Opekarno so ustanovili 1897, leta delo.

In tako, kot je propadel grad, propada podoba nekdanjega Zaloga. 1971 je nekdo izrazilo kmečki vasi le še sesa kmetov, vsi drugi prebivalci so si postavili ali v opekarni ali v industrijskih podjetjih. Novem mestu in Strazi.